

Teleundersøgelsen af 1978

Televirksomhedens fremtidige organisation

Bilag 3

*Mulige fremtidige organisationsformer
for den offentlige
telekommunikationsvirksomhed*

21073 (Bilag)
a.2

København

December 1979

ISBN 87-503-3088-8

Eloni Tryk . København
Oa 17-4

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Indledning	1
1. Indledende betragtninger om organisationsformer på særlige områder, som staten varetager eller deltager i varetagelsen af.	4
2. Beskrivelse af nogle organisatoriske hovedtyper.	13
A. Statsvirksomhed	13
B. Korporation	18
C. Aktieselskab	21
D. Andelsselskab	29
3. Andre landes organisationsformer.	30
4. Vurdering af de forskellige organisationsformers anvendelighed på teleområdet.	35
I. Vurdering af de tre principielle organisationsformer i udvalgte relationer.	35
a. Egnethed i relation til foreliggende opgaver.	36
b. Styringsmulighed i politisk og samfundsøkonomisk henseende.	40
c. Egenkapital.	42
d. Fremmedkapital.	45
e. Personale.	51
f. Brugerindflydelse.	56
g. Medarbejderindflydelse.	56
II. Vurdering af de tre principielle organisationsformer i relation til væsentlige overgangsproblemer, som skabelsen af et enhedstelevæsen afføder.	59
A. Egenkapitalen.	59
1. K.T.A.S. og J.T.A.S.	59
2. Fyns kommunale Telefonselskab	60
3. Post- og Telegrafvæsenet	62
4. Sammenfattende bemærkninger	62
B. Lån.	63
C. Personale.	65
1. Generelt	65
2. Telefonselskaberne	70
3. Post- og Telegrafvæsenet	73
D. Visse pensionsmæssige forhold.	73
III. Nogle sammenfattende bemærkninger.	77
5. Om varetagelse af myndighedsopgaver	88

	Side
6. Hovedlinier i et enhedstelevæsens interne organisering og funktionsmåde	96
a. De principielle muligheder for tele- væsenets interne organisatoriske hovedopbygning	96
Model 1	96
Model 2	97
Model 3	98
b. Vurdering af de principielle muligheder set i relation til en række mere bety- dende forhold	99
1. Forholdet til kunderne	99
2. Decentralt miljø	99
3. Sammenhængende styring	100
4. Internationale opgaver	100
5. Fordeling, vedligeholdelse og udvik- ling af ekspertise	101
6. Frihedsgrad med hensyn til disponering, personaleadministration, personalere- kruttering m.v.	101
c. Principper vedrørende styreform, herunder planlægning, budgettering samt beslut- ningsprocesser	102
d. Principper vedrørende medarbejderindfly- delse	104
7. Mindre vidtgående organisationsændringer end dannelsen af en enkelt virksomhed for tele- væsenet.	105
A. Almindelige bemærkninger	105
B. En koncern under et teledirektorat	112
C. En modificeret koncernordning	118
D. Statsligt holdingselskab	119
E. Omorganisering af telefontilsynet	123
Bilag:	
1. Oversigt over andre landes organisationsformer	125
2. Oversigt af 1. og 22. september 1978 om KTAS's låneforpligtelser	173
3. Skrivelse af 12. september 1978 fra JTAS om selskabets låneforpligtelser	175
4. Skrivelser af 12. september og 14. november 1978 fra Fyns kommunale Telefonselskab om selskabets låneforpligtelser	176
5. Ekstrakt af forslag til lov om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne	179
6. Varetagelse af myndighedsopgaver	183
Tillægsrapport nr. 1 fra teleundersøgelsens arbejdsgruppe 3	193

Teleundersøgelsen af 1978

Arbejdsgruppen vedrørende mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed (Gruppe III).

Indledning.

I sommeren 1978 besluttede ministeren for offentlige arbejder at gennemføre et udredningsarbejde indenfor telefonområdet, opdelt på delområderne

- funktionsmåden og funktionsdueligheden af den nuværende organisation af den offentlige telekommunikationsvirksomhed,
- mulige fremtidige målsætninger for den offentlige telekommunikationsvirksomhed,
- mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed, samt
- hensigtsmæssigheden af enhedsdrift af post- og telekommunikationsvirksomheden.

Dette skete med henvisning dels til den gennem en lang årrække erklærede målsætning, at man skulle tilstræbe før eller senere at få tilvejebragt en form for enhedstelevæsen i Danmark til afløsning af den nuværende tilstand med tre koncessionerede telefonselskaber og post- og telegrafvæsenet, dels til, at der under overvejelserne i forbindelse med beslutningen i 1976 om ikke at opsigte telefonselskabernes koncessioner til udløb pr. 1. marts 1977 viste sig et udtalt behov for at få klarlagt og vurderet en del problemer af grundlæggende betydning for en stillingtagen til telesektorens fremtidige organisation, for man indgår i et detaljeret

overvejelse af, hvorledes en enhedsorganisation på området i givet fald bør skabes.

Det blev videre fremhævet, at nødvendigheden af en sådan udredning må ses i lyset af den sidste snes års dels tekniske udvikling og perspektiverne for fremtiden, dels også i samfundets almindelige holdning til forbrugerbetjening og medarbejderindflydelse. Et synspunkt, der er kommet frem efter, at telefonkommissionen afsluttede sit arbejde, er tanken om for fremtiden at sammenholde hele televæsenet med postvæsenet.

Nærværende arbejdsgruppe fik til opgave at fremdrage de væsentligste af de forhold, som må indgå i overvejelserne vedrørende mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed.

Gruppen må med henblik herpå beskrive nogle tænkelige organisationsformer, idet beskrivelsen bl.a. må omfatte de principielle forhold, der karakteriserer den enkelte organisationsform.

Gruppen må endvidere redegøre for de mere fundamentale problemer, der måtte være forbundet med overgangen fra den nuværende organisationsform til hver af de fremdragne nye organisationsformer.

Gruppen må for hver af de opstillede principielle organisationsmodeller beskrive, hvorledes disse tilgodeser de af de øvrige arbejdsgrupper fremdragne forhold. Ligeledes må gruppen beskrive, hvorledes modellerne vil kunne fungere med hensyn til bl.a.

- brugerindflydelse,
- medarbejderindflydelse,
- beslutningsprocesser,
- uddelegering og decentral planlægning og budgettering.

Det blev endvidere angivet, at der skulle tilvejebringes en beskrivelse af de faktiske forhold på området. Beskrivelsen skal have en sådan karakter og et sådant omfang, at den kan danne grundlag for en efterfølgende vurdering med henblik på en indstilling vedrørende det videre handlingsforløb. Det er således ikke arbejdsgruppernes opgave i denne fase at udarbejde konkrete forslag til løsning af de beskrevne forhold eller at udarbejde forslag til indstillinger vedrørende det videre handlingsforløb.

Arbejdsgruppen fik følgende sammensætning:

Kontorchef F. Reidar Jørgensen, ministeriet for offentlige arbejder. (Formand).

Planlægningschef H. Wiirtzen, ministeriet for offentlige arbejder.

Fuldmægtig, nu kontorchef P. Klit Jacobsen, finansministeriet, lønnings- & pensionsdepartementet.

Fuldmægtig Aa. Hellemann, finansministeriet, budgetdepartementet.

Administrationschef P.E.B. Laursen, generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet.

Overingeniør H. Borup, K.T.A.S.

Overingeniør A.R. Madsen, J.T.A.S.

Afdelingschef K.W. Lassen, F.k.T.

Fuldmægtig Kurt Lykstoft Larsen har fungeret som sekretær for arbejdsgruppen, der har afholdt i alt 9 møder.

Kapitel 1. Indledende betragtninger om organisationsformer på særlige områder, som staten varetager eller deltager i varetagelsen af,

1. Fra tid til anden rejses der spørgsmål om, hvorledes organisationen bør udformes på de områder, der ofte kaldes statens erhvervs- og servicevirksomheder. Herved kan tænkes såvel på opgaver, der fuldtud varetages af staten, som på opgaver, til hvis løsning staten medvirker i forening med kommuner eller private. Anvendelsen af betegnelsen "erhvervs- og servicevirksomheder" er alene dikteret af behovet for at arbejde med en betegnelse, der i nogen grad kan lede tanken i den ønskede retning. Nogen dækkende betegnelse for de opgaver, der tænkes på, kan nævnte karakteristik nemlig ikke siges at indebære. Den statslige forvaltning kan ikke opdeles i bestemte opgavegrupper med skarpt tilskårne karakteristika. Som illustration kan en vis gruppering foretages, når man blot erindrer, at mellemformerne er ligeså talrige. Således kan nævnes:

- a) Den statslige forvaltning i snævreste forstand, som f.eks. politi- og retsvæsen, varetagelse af udenrigspolitik, forsvarsvæsen, tilsyn med kommunalforvaltning, udfærdigelse af tilladelser i henhold til forskellig lovgivning.
- b) Ydelser, der retter sig mod den enkelte borger som f.eks. social-, sundheds- og hospitalsvæsen, undervisningsområdet, biblioteksvæsen. Der er intet til hinder for, at også private virksomheder opererer på disse felter, men karakteristisk er, at det offentliges generelle udbud i

vid udstrækning vil gøre private virksomheder urentable således, at disse navnlig vil forekomme på *specialområder* eller bestå i en udvidet ydelse i forhold til det offentlige,

c) Virksomheder, der i højere grad end de under b) angivne føles som erhvervsmæssige, og ofte karakteriseret ved, at udøvelse af funktionen kræver infrastruktur af et omfang, der udelukker opbygning af flere systemer, hvis økonomisk-rationel drift skal opnås.

Disse virksomheder findes navnlig indenfor feltet trafik og kommunikation: statsbanerne, privatbanerne, post- og telegrafvæsenet, telefonselskaberne, lufthavne,

e) Virksomheder, hvis gøremål og/eller organisation i høj grad ligner normale erhvervsvirksomheder, f.eks. Den militære klædefabrik, Dansk Olie & Naturgas A/S, Statsanstalten for Livsforsikring.

Begrundelserne for det statslige engagement kan være stærkt varierende.

Når organisationsformen for statens erhvervs- og servicevirksomheder har været diskuteret, har det været anført, at organisationsformen fra område til område er præget af tilfældigheder, og at man ved nyvurderinger i højere grad end hidtil bør anlægge et helhedssyn under hensyntagen til visse generelle betragtninger og hensyn og ikke anskue tingene udfra det enkelte sagsområdes snævre synsvinkler. Dette kan der umiddelbart synes at være noget i, men arbejdsgruppen er nærmest af den opfattelse, at betragtningen er mere teoretisk rigtig end praktisk betydningsfuld. For imidlertid at forebygge en efterfølgende indvending ora, at man alene har anskuet sin

opgave udfra teleområdetets snævre synsvinkler, har arbejdsgruppen ment at burde forudskikke nogle rent foreløbige, generelle betragtninger om organisationsformen indenfor statens erhvervs- og servicevirksomheder. Under hensyn til emnets størrelse og den tildelte tid kan der som nævnt kun være tale om rent principielle betragtninger.

At man i Danmark ikke - som i Norge og Sverige - har haft mere generelle overvejelser om organisationsformen på disse områder tyder på, at behovet for en generel undersøgelse ikke har været stor, og i hvert fald gælder det, at den danske stats deltagelse i helt traditionelle erhvervsvirksomheder har været og fremdeles er særdeles begrænset.

Det skal fremhæves, at de efterfølgende bemærkninger navnlig sigter på det felt, der er dækket af gruppen under c) foran, altså trafik- og kommunikationsområdet og tilsvarende aktiviteter.

Arbejdsgruppen vil helt generelt pege på det forhold, at den historiske udvikling på det enkelte område kan være højst forskellig, og det må efter gruppens opfattelse være en rimelig arbejdshypotese, at hensyntagen til denne udvikling og den faktiske tilstand, som derved aktuelt består, ved overvejelser om organisationsændringer er en mere tungtvejende faktor end et mere eller mindre teoretisk ønske om ensartethed på i øvrigt forskellige virksomhedsfelter. Dette gælder naturligvis særligt, hvis man ikke igangsætter overvejelserne med begrundelse i, at helt konkrete forhold i det bestående findes utilfredsstillende og forudsætningsvis bør ændres.

Der eksisterer utvivlsomt organisatoriske enheder, som givetvis ikke ville blive valgt, hvis det pågældende område skulle organiseres første gang idag, men hvor den bestående organisationsform virker uden nogen ulemper, fordi den forudgående udvikling har skabt en praksis, der medvirker til funktionernes gnidningsfrie afvikling.

2. Når organisationsformen for statens erhvervs- og servicevirksomheder diskuteres, har man traditionelt visse hovedtyper i tankerne, nemlig:

- a) En drift indenfor forvaltningens traditionelle rammer, enten i form af en etat, hvorved her tænkes på et generaldirektorat med departemental status, eller i form af et direktorat under normal departemental kontrol.
- b) En særlig forvaltningsenhed, reguleret gennem særlige lovbestemmelser.
- c) Et aktieselskab, et anpartsselskab eller lignende, hvis virksomhed ofte reguleres gennem en koncession.

Når man overhovedet diskuterer organisationsformen, er forklaringen at søge i, at man befinder sig udenfor kernen af de statslige forvaltningsfunktioner, jfr. punkt 1, men også uden for det felt, på hvilket man uden videre mener at kunne overlade opgavernes løsning til det private erhvervslivs initiativ og varetagelse. Det almindelige erhvervslivs drivkraft er - pr. definition - opnåelse af et direkte økonomisk udbytte af en forhåndenværende kapital. Som udgangspunkt er det mindre væsentligt, hvad kapitalen bruges til. På det virksomhedsfelt, man her drøfter, er faktorernes orden omvendt. Man har en opgave, som man af samfundsmæssige grunde mener skal løses, og kapitalen må

så søges tilvejebragt. Udbyttesynspunktet i snævreste forstand er af sekundær eller underordnet betydning som motivering for virksomhedens igangsættelse. Begrundelsen for statens eller det offentliges engagement vil typisk kunne søges i, at de pågældende virksomhedsfelter har sådanne egenskaber, at en drift i erhvervslivets sædvanlige, frie former ikke vil sikre funktionen udført med ønsket dækningsgrad, uden afbrydelse og i stabile former, f.eks. fordi der er betydelig risiko for et negativt driftsresultat, øjt der vil være betydelig risiko for opnåelse af en faktisk monopolstilling, eller at en økonomisk rationel drift kun opnås ved, at konkurrence i et eller andet omfang udelukkes.

De grundlæggende, samfundsmæssige hensyn, der skal tilgodeses, kan være meget sammensatte og vanskelige at adskille, f.eks. erhvervspolitiske, trafikpolitiske, sociale.

Det er ikke således, at de opgaver, som der her tænkes på, kun lader sig løse på en bestemt måde, hvis de i betragtning kommende hensyn skal tilgodeses. Erfaringen viser, at den form, som af mere eller mindre tilfældige grunde er valgt, normalt vil være brugbar, omend måske ikke ideel.

Man kan spørge om grunden til, at man - når hensyn af den beskrevne art foreligger - ikke uden videre lader staten agere alene og inden for statsforvaltningens traditionelle rammer. Fremskaffelse af kapital kan være én grund. Men ved siden heraf synes der mere eller mindre ubestemt at foresvæve vide kredse en forestilling om, at driftsformer fra det private erhvervslivs virkefelt er

mere velegnede til at opnå økonomisk forsvarlig drift end en traditionel statsvirksomhed. Dette turde være en sandhed med væsentlige modifikationer. Det følger af det tidligere anførte, at en række samfundsmæssige hensyn skal tilgodeses, og at særegne forhold foreligger (monopolmuligheder). Det private erhvervslivs naturlige hovedregulator: konkurrence »virker med andre ord ikke eller ikke fuldt ud. Den grundlæggende problemstilling i debatten om valg af organisationsform for de her omhandlede statsvirksomheder bliver derfor, at to grupper forskelligartede hensyn trækker hver sin vej. På den ene side: effektivitet og konkurrencedygtighed, der kræver billigt mulig drift og en hurtig beslutningsproces. På den anden side: Fyldestgørelse af de mål, som dikterer statens engagement i sagen. Almindeligvis kræver disse mål, at virksomheden drives til ligelig gavn og nytte for alle interesserede borgere, og at virksomheden derfor på effektiv måde kan kontrolleres af de sædvanlige parlamentariske organer: regering og lovgivningsmagt.

3. Et afgørende forhold, der kan forklare og vel til dels også retfærdiggøre en parallellisering mellem de her behandlede virksomheder og sædvanlige erhvervsvirksomheder, er, at de pågældende virksomheder har selvstændige indtægter. Der betales med andre ord direkte for den enkelte, af virksomheden præsterede ydelse, og aktiviteten finansieres således ikke (i første række) over skatterne. For undervisning, hospitalsydelser m.v. betales muligvis visse ydelser, men som udgangspunkt påregnes det ikke, at sådanne indtægter har nogen afgørende betydning for virksomhedens økonomi. Anderledes for trafik- og kommunika-

tionsvirksomheder. De ydelser, som kunderne betaler, må som udgangspunkt meget gerne kunne dække virksomhedens udgifter og helst i et væsentligt omfang bidrage til anlægsudgifternes finansiering. Omvendt vil man som udgangspunkt ikke anse disse virksomhedsområder som beskatningsobjekter.

Man kan da naturligt spørge, om man omvendt aner- kender, at de indtægter, som en sådan virksomhed har ind- tjent, reserveres til udelukkende brug for virksomheden selv. I så henseende synes den organisationsform, der er valgt for virksomheden, at spille en væsentlig rolle.

Der er naturligvis intet reelt til hinder for, at man fastslår, at indtægter fra en egentlig statsvirksomhed kun må anvendes til formål vedrørende denne virksomhed. Man må imidlertid konstatere, at noget sådant ikke er praktiseret. Overskud fra statsvirksomheder indgår år for år i statskassen, og allokering af midler til anlægsvirk- somhed sker ikke på grundlag af virksomhedens hidtidige overskud, men reelt udfra samme overvejelser som for res- ten af statens anlægsfelt.

Det er omvendt et faktum, at staten har indrømmet aktieselskaber mulighed for at oppebære indtægter til finansiering af anlægsvirksomhed og ladet de indvundne midler forblive i virksomheden, bortset fra, hvad alminde- lige regler om udbytteudbetaling og betaling af selskabs- skatter fører til.

Det synes berettiget at fastslå, at kun ved dannel- se af en særlig enhed, der ex adskilt fra statsfinanserne i øvrigt, vil det blive tolereret, at virksomhedens ind- vundne overskud separeres og bevares for virksomheden.

Heri ligger formentlig et mere afgørende incitament til rationel drift end i mange andre af de diskuterede forhold. Hvis en hensigtsmæssig drift og deraf følgende overskud ikke kommer virksomheden som sådan til gode, vil det være forståeligt, om interessen for at opnå et overskud de facto svækkes.

Disse betragtninger fører til en formodning om, at fordelene ved at organisere et område uden for det almindelige statslige hierarki ikke så meget er den forskellige retlige stilling for organisationen, som derved opnås, men derimod snarere den omstændighed, at det vil kunne være forbundet med større vanskeligheder for en statsinstitution at disponere til fordel for virksomheden isoleret betragtet end for et selskab.

4. Det vil nemlig som hovedregel være således, at en styring af virksomheden efter de til enhver tid gældende politiske ønsker vil være mulig, uanset hvilken organisationsform der vælges. Bestemmelser i lov, koncession, instrukser m.v. og statens aktionærindflydelse vil i den henseende være virksomme midler.

Udviklingen har medført, at staten i højere og højere grad tvinges til at anskue det offentliges aktivitetsområde under Æt. En forøget planlægning er blevet et nødvendigt redskab for en øget offentlig styring af anlægsvirksomheden. Den samfundsmæssige nytte og nødvendighed af en given foranstaltning kan ikke vurderes indenfor det enkelte felt, men må undergives en relativ vurdering, fordi de tilstedeværende ressourcer ikke tillader realisationen af alle teknikkens avancerede muligheder.

Dette forhold tilsiger, at organisationsformen vælges således, at staten, hvis den på et givet tidspunkt finder det nødvendigt, kan inddrage det pågældende virksomhedsfelt under den sfære, der omfattes af den offentlige planlægning på anlægsområdet. Men som anført, vil styringsreglerne normalt kunne udformes således under alle typer af organisationsformer, at dette mål kan nås.

5. Disse betragtninger leder diskussionen i den retning, at det ikke så meget er regelsystemets indhold, der bør være bestemmende på valg af organisationsform, som virksomhedsområdets indhold.

Typisk kan nævnes, at Statsbroen Store Bælt er organiseret som en ren statsvirksomhed alene med særlige regler om separat regnskabsføring, der sikrer, at man ikke utilsigtet opkræver flere penge end nødvendigt til dækning af anlægskapitalens tilbagebetaling og forrentning samt driften, men at man omvendt også gør dette. En sådan organisation er ideel at vælge for en helt homogen og statisk virksomhed.

Helt andre betragtninger kommer ind i billedet, når det drejer sig om et dynamisk område med stærk teknisk udvikling, opgavemæssig ekspansion og deraf følgende skiftende arbejdsvilkår og kapitalbehov. Disse forhold tilsiger, at der indrømmes virksomheden relativt frie forhold med hensyn til at lægge og fastholde et investeringsprogram for et ikke ganske kort åremål, at ændre og justere dette i takt med udviklingen og at sikre kapitaltilgang til programmets virkeliggørelse.

Kapitel 2. Beskrivelse af nogle organisatoriske hovedtyper«

Det **kan være** nyttigt indledningsvis at fastslå en selvfølgelighed. Valget af organisationsform influerer ikke på de grundlæggende økonomiske realiteter. Den beslaglæggelse af ressourcer, som løsning af en given opgave nødvendiggør, er i princippet den samme, ligegyldig hvilken organisationsform man vælger.

I lighed med telefonkommissionen har arbejdsgruppen drøftet tre organisatoriske hovedtyper, nemlig:

- a) En egentlig statsvirksomhed.
- b) En offentlig korporation.
- c) Et aktieselskab.

A. Statsvirksomhed.

Når arbejdsgruppen her og i det følgende taler om begrebet: en statsvirksomhed, tænker man på en virksomhed, hvis drifts- og anlægsbudget indgår som en normal del af finansloven, og som dermed er underkastet de direktiver i bevillingsmæssig henseende, som på et givet tidspunkt er gældende. Dette hindrer ikke, at der gives særlige - lempelege - regler i denne henseende netop for statsvirksomheder. Som bekendt er dette netop tilfældet derved, at der for disse gælder den særlige frigørelsesklausul. Den betyder, at standardkontospecifikationen og anmærkningerne hertil på forslag til en finanslov er af orienterende art og ikke binder styrelsen med hensyn til anvendelse af de opførte beløb. Klausulen omfatter imidlertid kun driftsudgifter, ikke anlægsudgifter. I praksis har dog eksempelvis post- og telegrafvæsenet en dispositionsfrihed inden for de totalt bevilgede anlægsudgifter, stort set svarende til den for driftsudgifterne gældende.

Organisatorisk betyder begrebet: statsvirksomhed i arbejdsgruppens terminologi, at virksomheden enten er organiseret som et generaldirektorat (en etat), det vil sige en administrativ enhed, hvis øverste organisationsled har departemental status, eller som et direktorat, det vil sige en administrativ enhed, der er underlagt et departement.

Regering og folketing har således navnlig i økonomisk henseende fuld og løbende kontrol med virksomheden. Begrebet udelukker dog ikke, at der i nærmere angivne relationer kan være indrømmet en generaldirektør selvstændige beføjelser. Ligeledes kan et direktorat være tillagt snævrere eller videre beføjelser i forhold til departementet.

De for statens myndigheder almindeligt gældende funktionsregler gælder også for statsvirksomheder, f.eks. lov om folketingets ombudsmand og lov om offentlighed i forvaltningen. At bestemte undtagelser i loven kan have særlig betydning for en statsvirksomhed, er en anden sag.

Som eksempler på statsvirksomheder er det tilstrækkeligt at nævne generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet, generaldirektoratet for statsbanerne og statshavnene. Der er ikke anledning til at omtale disse virksomheders oprindelse nærmere her, men derimod kan der være grund til at udtage et eksempel på en nydannet statsvirksomhed og undersøge, hvilke overvejelser man har gjort sig om valg af organisationsform forud for den pågældende virksomheds dannelse. Det nærliggende eksempel er:

Københavns Lufthavnsvæsen.

1. Lov nr. 517 af 23. december 1970 om Københavns Luft-

havnsvæsen bestemmer, at K.L.V. er en statsvirksomhed (finanslovens § 2.04). Virksomheden kan efter forhandling med finansministeren optage udenlandske og indenlandske lån (§ 2, stk. 2). Driften skal ske efter forretningsmæssige principper, og benyttelsesafgifter skal dække driftsomkostninger, kapitalomkostninger samt nødvendige selvfinansieringsbidrag (§ 3). Afgifter skal godkendes af finansudvalget. K.L.V. ledes af en direktør (§ 4, stk. 1). Et repræsentantskab er rådgivende i spørgsmål "af indgribende betydning eller stor økonomisk rækkevidde".

2. Organisationsformen for K.L.V. blev forud for loven overvejet i en arbejdsgruppe, der belyste 3 løsninger, nemlig: a) statsejet, offentlig korporation, b) aktieselskabsformen med staten som eneaktionær eller indehaver af aktiemajoriteten, c) statsvirksomhed med sikring af øget dispositionsfrihed for lufthavnsledelsen.

Man forudsatte ved valg af organisationsformen bl.a., at en finansiering af anlæggene uden om statsbudgettet ikke ville løse det realøkonomiske problem, der er forbundet med et stort anlæg, og at virksomheden med hensyn til den pengemæssige finansiering ville være bedre stillet som særlig statsvirksomhed end som et selskab.

Man valgte i forslaget til loven derfor alternativet: En § 2-virksomhed med en mere frigjort stilling end tidligere. Det primære formål med lovforslaget var at tilvejebringe en mere effektiv styrelsesform under hensyn til investeringsvolumen og finansieringsbehov. Selvstændig adgang til lånoptagelse hang angiveligt sammen med kravet om kommerciel drift. Imidlertid er denne adgang faktisk ikke blevet udnyttet.

3. Den arbejdsgruppe, hvis arbejde lå til grund for forslaget, havde om korporationstanken fremhævet, at en sådan organisationsform betyder, at staten kun hæfter med indskudt kapital, men muligheden for statsgaranti blev nævnt. Bemærkelsesværdigt er, at arbejdsgruppen i sit lovudkast om korporationsalternativet foreslog: "K.L.V. skal være underkastet den for aktieselskaber gældende lovgivning i det omfang, hvori det er foreneligt med bestemmelserne i nærværende lov".

Korporationsalternativet blev opgivet, (formentlig) fordi man fra flere sider, bl.a. justitsministeriet, nærede afgørende betænkeligheder ved at indføre et nyt selskabsretligt begreb i dansk ret uden en forudgående almindelig undersøgelse af behovet for en sådan selskabsform og af, hvilken retsstilling et sådant foretagende bør have.

4. Arbejdsgruppen opregnede fordele og ulemper ved aktieselskabsformen og nævnte bl.a., at denne giver et sikkert grundlag for at gøre lufthavnsvirksomheden økonomisk uafhængig af staten, idet det regnskabsmæssige overskud forbliver i virksomheden til finansieringsformål. Man nævnte videre, at finansieringen måske blev noget dyrere end statsdrift, hvis statsgaranti ikke blev givet, og måske noget vanskeligere, da man skulle basere sig på **det** private kapitalmarked.

Interessant er, at arbejdsgruppen fandt, at et aktieselskab skulle udstyres med en koncession, fordi "der på et område med en dynamisk udvikling bør være adgang til en smidig tilpasning af virksomhedsgrundlaget **til** de skiftende forhold, ag at loven derfor bør suppleres med en koncession, som detaljeret gengiver, hvorledes

lufthavnens forhold til statslige myndigheder og til kunderne reguleres". Det er bemærkelsesværdigt, at telefonkommissionen nåede til, at et teleaktieselskab ikke burde have nogen koncession, men at dets virksomhed skulle normeres enten direkte i loven eller i administrative forskrifter.

5. Folketingsbehandlingen af lovforslaget er interessant, idet det i udvalgsbetænkningen bl.a. hedder: "Der har inden for udvalget været megen sympati for aktieselskabsformen, bl.a. ud fra det synspunkt, at aktieselskabsformen giver grundlag for at gøre lufthavnsvirksomheden økonomisk uafhængig af staten, idet det regnskabsmæssige overskud forbliver i virksomheden til finansieringsformål". Endvidere omtales muligheden for at udvide kredsen af kapitalindskydere m.m. Tidsfaktoren gjorde, at man blev stående ved lovforslaget, men en revisionsbestemmelse blev indsat med henblik på yderligere overvejelser.

Som bekendt, er en eventuel revision af loven om K.L.V. sammenhængende med Københavns lufthavns fremtid i det hele.

Af forhandlingerne i folketinget er der formentlig grund til at notere sig Helge von Rosens udtalelser. Korporationsformen finder han, "ville være en mærkværdig fisk at have gående i det hjemlige bassin". Han finder, at forslaget kunne sikre såvel en rimelig dispositionsfrihed som K.L.V.'s stilling som "et integreret led i den statslige administration under sædvanlig parlamentarisk kontrol". Han kunne vanskeligt se fordelene ved aktieselskabsformen, "når det drejer sig om en statsejet virksomhed som lufthavnen".

B. Korporation.

Såvel telefonkommissionen som arbejdsgruppen om Københavns Lufthavnsvæsen drøftede organisationsformen: offentlig korporation - direkte oversættelse af "public Corporation", der navnlig er kendt fra England. En entydig definition er det vanskeligt at formulere. Til formålet her er det antageligt tilstrækkeligt at fremhæve nogle væsentlige, karakteristiske elementer.

Korporationen a) dannes i henhold til en særlig lov som b) et helt statsejet foretagende, c) der gennem særlige organer styres uden for det traditionelle statslige hierarki, d) men under tilsyn af og indflydelse fra de sædvanlige statsorganer, altså i princippet regeringen, e) Selvstændigheden med hensyn til beslutninger om aktiviteter og anvendelse af midler er friere end en egentlig statsvirksomheds. f) De midler, der er skabt af virksomheden, kan principielt bevares inden for virksomheden, g) Den er som udgangspunkt reguleret af de regler, der gælder for en normal erhvervsvirksomhed, h) I øvrigt vil den nærmere afgrænsning af enhedens virksomhedsområde, funktionsmåde og afhængighed eller uafhængighed af staten i øvrigt kunne reguleres i vedkommende speciallov.

Korporationen blev som sagt overvejet både i telefonkommissionen og i forbindelse med skabelsen af Københavns Lufthavnsvæsen. Uden at referere enkeltheder i disse overvejelser ses det, at en væsentlig indvending mod at betræde denne vej, var, at man fra forskellig side mente, at før man valgte en sådan mulighed, burde man nok foretage en helt generel vurdering af statsvirksomheders organisationsform, og hvis man skulle have en art korporationsdrift, burde der, forinden en sådan blev valgt, være tilvejebragt

et generelt regelsæt for sådanne juridiske enheder, baseret på principielle overvejelser om de grundlæggende juridiske, politisk-administrative og økonomiske problemer.

Der er tale om meget forskellige forvaltningsenheder, f.eks. Danmarks Nationalbank, Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning, Statsanstalten for Livsforsikring, en række fonds af videnskabelig, kunstnerisk eller almindelig kulturel karakter. En nærmere beskrivelse af disse eller forsøg på opstilling af fælles regler vil næppe være af større vejledende værdi. Afgørende er, at enheden må dannes ved særlig lov, sålænge fællesregler ikke foreligger, og den individuelle lov vil naturligt blive indrettet på det individuelle formål, som netop den skal tjene.

Til særlig omtale har arbejdsgruppen fundet det naturligt at vælge Danmarks Radio.

I henhold til lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed er Danmarks radio en selvstændig offentlig institution, der ledes af et radioråd (§ 6), og hvis drift og anlæg finansieres af afgifter for benyttelse af radiofoni - og fjernsynsmottagere. Størrelsen af afgifterne fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet og med tilslutning fra folketingets finansudvalg (§ 14). Bortset herfra er Danmarks radio helt uafhængig af statens bevillingssystem og dermed uden for finansloven. Også lønnings- og normeringsspørgsmål er uden for den almindelige statslige kontrol. I lovens § 9 er bl.a. fastsat, at ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet træffer

afgørelse om oprettelse og nedlæggelse af stillinger ved Danmarks radio. De af Danmarks radio trufne aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår for Danmarks radios personale forelægges ministeren til godkendelse, og ministeren udfærdiger efter indstilling fra radiorådet et reglement for de i Danmarks radio ansatte tjenestemænd. Dette blev først klart slået fast ved loven fra 1973. Forud herfor var gået en - synes det - noget vidtgående diskussion om radioens bevillingsretlige stilling. Spørgsmålet var i 1963 forelagt udvalget vedrørende ubevilgede statsudgifter (fire professorer i retsvidenskab) og blev udførligt behandlet i et særligt udvalg, se betænkning nr. 587/1970, afgivet af det af ministeriet for kulturelle anliggender den 27. august 1969 nedsatte udvalg til undersøgelse af en række juridiske og administrative forhold vedrørende Danmarks radio.

Af betydning for nærværende undersøgelse kan bl.a. heraf udledes, at retsstillingen for særlige forvaltningsenheder (korporationer) kan være uklar og derved afføde meget detaljerede drøftelser om spørgsmål, hvis betydning næppe altid står i forhold til den indsats, der ofres på deres løsning, idet denne dybest set er af politisk art og derved et rent lovgivningsanliggende. Endvidere må det efter gennemførelse af 1973-loven stå klart, at det er fuldt foreneligt med bestemmelsen i grundlovens § 46, at en særlig forvaltningsenhed med de karakteristika, som Danmarks radio har, stilles uden for den almindelige budgetordning og altså holdes uden for finansloven. Et moment, som det for nærværende undersøgelse er naturligt at fremhæve, er, at radioens almindelige virksomhed finansieres uden statsmidler (ikke over skatterne). (Betænkning nr.

587/1970 er gennemgået af hele arbejdsgruppen. En udførlig fremstilling af de deri behandlede bevillingsproblemer udelades).

Som et andet eksempel kan nævnes Statsanstalten for Livsforsikring, jfr. lov nr. 217 af 24. maj 1978. Statsanstalten tegner livs- og pensionsforsikringer og udøver altså en funktion i direkte konkurrence med private, tilsvarende virksomheder. Statsanstalten har sin egen formue, der ikke må sammenblandes med statsformuen, og afholder selv sine driftsudgifter. Den danske stat garanterer imidlertid virksomheden. Statsanstaltens bestyrelse består af indtil syv medlemmer. 5 udnævnes af Kongen. Arbejdstagerne har ret til at vælge 2 medlemmer af bestyrelsen.

C. Aktieselskab.

Ved at lade en given statskapital arbejde i et aktieselskab, bringer man denne kapital og den aktivitet, som den skal tjene, helt uden for det statslige funktionsområde i egentlig forstand. Dette gælder, hvadenten staten ejer hele aktiekapitalen, har aktiemajoriteten eller har en mindre del af aktiekapitalen.

Heraf følger, at selskabet falder helt og indiskutabelt uden for det statslige bevillingssystem og hvad dette indebærer.

Statens lønningslove og de dertil hørende bestemmelser er ikke som sådanne gældende i selskabet. Noget andet er, at selskabet naturligvis kan og meget ofte vil følge statens lønningssystem i princippet.

De almindelige regler for statens forvaltningsvirksomhed, f.eks. lov om folketingets ombudsmand og lov om

offentlighed i forvaltningen, gælder ikke for sådanne selskaber, medmindre helt særlige forhold foreligger.

Imidlertid vil staten have adskillige muligheder for at øve indflydelse på og kontrol med et sådant selskab, f.eks. som aktionær på generalforsamling, repræsentation i bestyrelse, særligt foreskrevet tilsyn, koncessionsbestemmelser eller andre for virksomheden fastsatte regler. Der kan være fuld statslig kontrol med anlægs- virksomhed, takstfastsættelse, lånoptagelse, lønninger, personaletal m.v. Dette er som bekendt netop tilfældet for telefonselskabernes vedkommende.

Der er næppe grund til at gøre nærmere rede for de regler, der gælder for aktieselskaber. Derimod kan det være begrundet at fremsætte nogle betragtninger om, hvornår det anses for naturligt at benytte sig af aktieselskabsformen som ramme for rene statsvirksomheder eller for løsning af opgaver, som staten vil engagere sig i, og om de grunde, der kan antages at have været bestemmende for, at aktieselskabsformen faktisk er bragt i anvendelse.

Tilfældige og historiske grunde ligger antageligt bag en række eksisterende tilfælde, f.eks. for telefonselskabernes vedkommende, men uanset dette er det nok muligt at opregne nogle forhold, der taler for eller imod anvendelse af aktieselskabsformen.

- a) Aktieselskabsformen har sit egentlige anvendelsesområde i de tilfælde, hvori man ønsker at tilkalde kapital fra en flerhed af personer, herunder juridiske. Aktieselskabet giver da rammen for kapitalsamvirket.
- b) Karakteristisk er endvidere, at de enkelte deltagere kun hæfter med den indskudte kapital. Man kan altså ved at anvende aktieselskabsformen begrænse sin hæftelse.

c) Aktieselskabsformen er velegnet til at sikre en økonomisk rationel drift, jfr. det i kapitel 1 anførte,

d) Det hævdes ofte, at det er lettere at rekruttere kvalificeret personale i lederstillinger på grund af friere løn- og ansættelsesforhold.

Til de anførte grunde kan fremføres en række betragtninger.

Forholdene under a) og b) bevirker, at regler om minoritetsbeskyttelse, kreditorbeskyttelse, generalforsamlinger m.v. har væsentlig betydning. Hvis staten mener at have mulighed for at kunne fremskaffe kapitalen selv og ikke har ønske om at begrænse sin hæftelse, vil reglerne for aktieselskaber altså snarere være en hemsko, når det netop er forudsat, at virksomheden må drives, hvad enten den giver underskud eller ej.

Det må således være et udgangspunkt, at man overhovedet ikke vælger aktieselskabsformen, når underskud i virksomheden kan forventes konstant, som det normale eller i hvert fald som noget meget sandsynligt.

Det er i kapitel 1 neavnt, at det er yderst ~~tvivlsomt,~~ om selve aktieselskabsformen som sådan kan siges at medvirke til opnåelse af rationel ("forretningsmæssig") drift. Spørgsmålet er, om det ikke snarere er det private erhvervs-livs grundlæggende eksistensbetingelser, der virker også i aktieselskaber. I det omfang, hvori disse betingelser ikke gælder, vil selve aktieselskabsformen næppe i sig selv være midlet til at opveje den negative virkning af betingelsernes manglende tilstedeværelse.

Det synes i nogen grad at være et postulat, at aktieselskabsformen er bedre egnet end en statslig organisationsform til at fremkalde kvalificeret personale.

Et afgørende element i denne problemstilling er den netop fremførte betragtning om det private erhvervslivs grundlæggende eksistensbetingelser. Meget direkte udtrykt anlægges følgende ræsonnement: Giver virksomheden overskud, er den ledet godt« Giver den underskud, er den ledet dårligt. Men dette ræsonnement har netop en meget begrænset gyldighed på det her debatterede felt. Måske må virksomheden nødvendigvis give underskud. Måske vil den på grund af dens eksistensgrundlag altid give overskud.

Det er da også tvivlsomt, om man skal indrømme en virksomhed af den her drøftede art mulighed for frit at bestemme løn- og ansættelsesforhold, blot fordi man vælger aktieselskabsformen. Det må nødvendigvis tages i betragtning, at det nu engang drejer sig om en statskapital, og at der, jfr. den almindelige fremstilling i kapitel 1, ofte er tale om en (faktisk) monopolstilling for virksomheden. Staten må derfor som oftest forbeholde sig adgang til at godkende løn- og ansættelsesvilkår, og en ligestilling med statstjenesten vil være det naturlige udgangspunkt for overvejelser om, hvad der kan godkendes. Herved bemærkes, at også statstjenesten nu kender mere varierede ansættelsesformer.

Hvorvidt de under a-d) nævnte forhold i et givet tilfælde kan begrunde valg af aktieselskabsformen, nødvendiggør således efter arbejdsgruppens opfattelse en nøjere, konkret overvejelse.

Derimod skal man som et forhold af mere generel betydning understrege den i kapitel 1 fremhævede kendsgerning, at staten i betydeligt omfang har indrømmet aktieselskaber af den her omhandlede karakter mulighed

for at oppebære indtægter til finansiering af anlægs- virksomhed og ladet de indvundne midler forblive i virksomheden, bortset fra, hvad almindelige regler om udbytte- udbetaling og betaling af selskabsskatter fører til. Dette er dog også tilfældet, for så vidt angår en række særlige forvaltningsvirksomheder - korporationer. Den konklusion er draget i kapitel 1, at kun ved dannelse af en særlig enhed, der er adskilt fra statsfinanserne i øvrigt, kan man forvente, at indvundet overskud separeres og bevares for virksomheden. Dette resultat er i overensstemmelse med, at folketingeudvalget i sin betænkning om forslaget til loven om Københavns Lufthavnsvæsen direkte udtalte, at aktieselskabsformen ville sikre virksomheden adgang til at beholde oparbejdet overskud til senere investeringer, og arbejdsgruppen - bortset fra budgetdepartementets repræsentant, der ikke har ønsket at vurdere rækkevidden af denne udtalelse - mener derfor at kunne fremhæve dette som en politisk realitet af væsentlig betydning ved valg af organisationsform for de her behandlede virksomheder.

Staten har aktier i en række selskaber og ejer i enkelte tilfælde hele aktiekapitalen.

K.T.A.S. og J.T.A.S. er hovedeksempler, idet staten som bekendt bevidst har erhvervet aktiemajoriteten i disse selskaber. Aktieselskabsformen har en ren historisk oprindelse, da telefonvirksomhed fra begyndelsen blev udøvet såvel af private som af staten.

Som eksempel på statens deltagelse med en brøkdel under halvdelen kan nævnes Nordisk Mineselskab A/S, hvori staten fra begyndelsen indskød 27 $\frac{1}{2}$ %.

Et eksempel på et rent statsligt aktieselskab er Dampskibsselskabet Øresund, hvor aktiekapitalen på 6,8 mill. kr. fuldt ud ejes af DSB.

Selskabet ejer i fællesskab med Svenska Rederi-aktiebolaget Øresund aktiverne i ruten Dragør-Limhamn og i flyvebådene og "De Store Både" på ruten København Havnegade - Malmø. Det svenske selskab ejes af Svelast, der igen er delvis ejet af de svenske jernbaner. Driften af ruterne er baseret på en samarbejdsaftale, der bl.a. indeholder bestemmelser om fordeling af indtægter og omkostninger. Administrationen af ruterne mellem København og Malmø varetages af det danske selskab, medens det svenske AB Sundfart står for Dragør-Limhamn.

Det i selskabet beskæftigede tjenestemandsansatte personale er med få undtagelser ansat med hele DSB som ansættelsesområde, men med D/S Øresund som det øjeblikkelige tjenestested. Enkelte er kun ansat i selskabet, en ordning der imidlertid er under afvikling.

Som følge af den særlige organisationsform optages selskabets regnskab ikke i statsregnskabet, ligesom der ikke gives bevillinger til selskabet på statens bevillingslove. Imidlertid afgiver selskabet hvert år to redegørelser til folketingets finansudvalg til efterretning for dette, nemlig dels en redegørelse for driftsresultat i det seneste regnskabsår, og dels en redegørelse for planlagte investeringer. Endvidere er rigsrevisionen generalforsamlingsvalgt revisor i selskabet og afgiver hver år et revisionsprotokollat til bestyrelsen.

Et nyt eksempel på stiftelse af et rent statsligt aktieselskab er "Dansk Olie & Naturgas A/S". At man valgte aktieselskabsformen var direkte sammenhængende med, at de aktiviteter, som man ønskede»virksomheden skulle løse, var af udpræget forretningsmæssig art. Selskabet er stiftet

på grundlag af en tilslutning fra finansudvalget. I aktstykke nr. 256 af 8. februar 1972 hedder det herom:

"På baggrund af det foreliggende finder regeringen det nødvendigt, at der omgående etableres et trans-missionsselskab for naturgas med opgaver som anført. Selskabet må i organisatorisk og finansiel henseende opbygges på en sådan måde, at det ikke blot fremtræder som en juridisk person, men også bliver veludrustet til at løse en så betydelig opgave som den foreliggende.

Forskellige muligheder for organisationen af trans-missionsselskabet har været overvejet ud fra hensyntagen til, at en række forhold stærkt taler for, at staten bør sikre sig afgørende indflydelse på udviklingen samtidig med, at der tages hensyn til, at naturgasmarkedet skal søges opbygget i konkurrence med andre energikilder, først og fremmest olieprodukter.

Udvalget vedrørende energipolitiske spørgsmål har fundet, at den mest hensigtsmæssige løsning vil blive opnået ved, at staten deltager aktivt i et privat transraissionsaktieselskab. Det forudsættes herved, at der snarest muligt efter selskabets etablering søges gennemført en lovgivning om naturgasforsyningen, der giver handelsministeren mulighed for at meddele selskabet eneretsbevilling til at varetage "engrosforsyningen" med naturgas. Det offentlige vil herigennem få fornøden kontrol med selskabet, herunder også med hensyn til dets regnskabs- og revisionsmæssige forhold. Regeringen har tiltrådt udvalgets indstilling, og handelsministeren agter snarest i folketinget at fremlægge forslag til lov om naturgasforsyning".

Arbejdsgruppen er bekendt med, at Københavns Frihavns-Aktieselskab i en given situation har været inddraget som et eksempel til at illustrere, at man meget vel kan anvende aktieselskabsformen til at bestride en virksomhed, hvor hele kapitalen er samlet på én hånd, også i tilfælde, i hvilke virksomheden er af en ret afgrænset og bestemt art.

Man skal hertil bemærke, at dette selskab fra sin begyndelse fra lovgivningsmagtens side blev betragtet som en udpræget forretningsmæssig virksomhed, og der er således næppe nogen principiel forskel mellem dette foretagende og de forskellige selskaber inden for det område, der dækker indvinding af naturrigdomme.

Herved bemærkes særligt, at staten slet ikke er aktionær i selskabet. Under hensyn til, at dette som nævnt har været fremdraget som et eksempel, og under hensyn til, at selskabet blev opretholdt ved en ny lov fra 1960, skal man kort redegøre for omstændighederne ved frihavnsselskabets stiftelse og opretholdelse.

Københavns Frihavns-Aktieselskab har koncession på driften af Københavns frihavn. Areal og bolværker tilhører Københavns havn, som også ejer alle aktier i driftsselskabet. Det ses af forarbejderne til lov nr. 44 af 31. marts 1891 om anlæg af en frihavn ved Kjøbenhavn m.v., at man i vidt omfang betragtede frihavnsvirksomheden som en forretningsmæssig (merkantil) funktion, og det var Landmandsbanken, som forud for loven afgav tilbud om at danne et aktieselskab til at drive frihavnen. (Rigsdagstidende 1890-91, Tillæg A, særligt spalte 2388-2391).

Københavns havn erhvervede i tidens løb alle aktier i driftsselskabet, og i bemærkningerne til forslaget til den nugældende lov nr. 141 af 31. marts 1960 om Københavns frihavn hedder det:

"Forslaget er udformet således, at der - bortset fra den første koncession - ikke i selve loven er taget stilling til, hvem der skal udøve frihavnsvirksomheden, idet man har ment at måtte lade dette bero på den stilling, som Københavns havnevesen som ejer af frihavnsanlægget og aktiekapitalen i frihavnsselskabet til enhver tid tager til spørgsmålet om forholdet mellem frihavnen og toldhavnen".

Arbejdsgruppen vil derfor herom konkludere, at man ikke af den omstændighed, at man så sent som i 1960 har valgt aktieselskabsformen for denne koncessionerede virksomhed, kan udlede noget af principiel værdi for de overvejelser, som skal foretages på teleområdet.

D. Andelsselskab.

Til slut skal kort nævnes, at andelsselskabet er bragt i anvendelse ved Fyns kommunale Telefonselskab.

Andelshaverne i selskabet er samtlige kommuner i Fyns amt, og selskabets ledelse består af et repræsentantskab på 45 medlemmer, der vælges af amtets kommuner. Repræsentantskabet vælger en bestyrelse på 9 medlemmer, og ud over disse 9 medlemmer har medarbejderne ifølge selskabets vedtægter adgang til at vælge 2 medlemmer til bestyrelsen. Andelshaverne hæfter solidarisk for selskabets forpligtelser. Om selskabets kapitalforhold henvises til side 60.

Kapitel 3. Andre landes organisationsformer.

Arbejdsgruppen har på grundlag af foreliggende oplysninger i teleadministrationerne undersøgt organisationsforholdene i England, Tyskland, Island, Sverige, Norge, Finland, Belgien, Grækenland og Italien. Holland og Frankrig er ikke medtaget i undersøgelsen, idet organisationsforholdene i disse lande ikke antages at indeholde noget principielt anderledes i forhold til de lande, der er medtaget i undersøgelsen. Endvidere er forholdene i USA og Canada kort omtalt i hovedsagen på grundlag af det i telefonkommissionens betænkning angivne. En kort omtale af Singapore, hvor forholdene netop er ændrede, er medtaget. Der er udarbejdet en samlet redegørelse, der er optaget som bilag 1.

England.

Post Office (PO) varetager hele telekommunikationsvirksomheden (eksklusive frekvensforvaltning og udstedelse af tilladelser) samt post- og girovirksomheden.

PO er en statslig korporation underlagt Department of Industry.

PO ledes af Post Office Board, hvortil er knyttet et Central Headquarter. Post Office Board har store selvstændige beføjelser, idet alene investeringsprogrammer fremsendes til godkendelse i Department of Industry og The Treasury.

Tyskland.

Deutsche Bundespost (DBP) varetager hele telekommunikationsvirksomheden samt post- og girovirksomheden og en betydelig offentlig befordringsvirksomhed.

DBP ledes af et særligt ministerium for post- og

televæsen. Til hjælp for ministeren er der etableret et forvaltningsråd på 24 medlemmer, der fastlægger budget, takster m.v.

DBP's midler holdes uden for forbundsrepublikkens midler. DBP skal selv fremskaffe de fornødne midler gennem indtægterne. DBP har adgang til at optage lån til brug ved investeringer, idet finansministeren skal godkende lånoptagelsen.

Island.

Hele post- og telekommunikationsvirksomheden er organiseret i en samlet etat og styres formentlig efter stort set de samme principper, som er gældende for § 2-virksomheder i Danmark.

Sverige.

Televerket varetager hele telekommunikationsvirksomheden.

Televerket ledes af en kollegial besluttende lægmandsstyrelse på 6 medlemmer, der fastlægger de overordnede forhold for televerket.

Televerket er et såkaldt affärsverk, hvor kun nettodriftsresultatet optages på statsbudgettet. Investeringsprogrammerne fastlægges af rigsdagen.

Norge.

Televerket varetager hele telekommunikationsvirksomheden.

Televerket er en statslig virksomhed underlagt samfærdselsdepartementet.

Televerket ledes af et råd på 6 medlemmer, der behandler budget, takster m.v. En række forhold afgøres af højere myndigheder, herunder budget, langtidsprogrammer og finansieringsforhold.

Finland.

I Finland er telefonvirksomheden delt mellem staten og en række koncessionerede lokale telefonforeninger (i alt 61). Telefonforeningerne varetager også en del af datatransmissionsopgaverne.

Post- og telegrafverket varetager på telekommunikationsområdet lokaltelefonen i en række (tyndt befolkede) områder, fjerntelefontrafikken samt alle øvrige telekommunikationsforhold.

Post- og telegrafverket er en statslig virksomhed, der er underlagt trafikministeriet. Rigsdagens styring udøves efter stort set de samme principper, som er gældende for § 2-virksomheder i Danmark.

Belgien«

Régie des Télégraphes et des Telephones (ETT) varetager hele telekommunikationsvirksomheden.

RTT er en statslig virksomhed og har - så vidt det kan ses - departemental status.

RTT's budget er adskilt fra statsbudgettet, men budgettet skal godkendes af parlamentet. Parlamentet træffer - så vidt det kan ses - også afgørelse vedrørende takster og optagelse af lån,

Grækenland.

Det græske telekommunikations a/s (OTE) varetager hele telekommunikationsvirksomheden.

OTE er et privatretligt aktieselskab, hvor hele aktiekapitalen ejes af den græske stat.

OTE er underlagt et departement i trafikministeriet.

OTE ledes af en direktion på 7 medlemmer samt en komité bestående af 7 højtstående embedsmænd med finansministeren som formand.

OT2 har - som privatretligt aktieselskab - administrativ og økonomisk selvstændighed, men taksterne fastlægges af trafikministeren, og en del af det eventuelle overskud afleveres til staten. Herudover er der en del kontrol med indkøb af telekommunikationsudstyr.

Italien.

I Italien er der i post- og telekommunikationsministeriet etableret følgende to adskilte enheder, der hver for sig har departemental status:

- Administrationen for Post- og Telekommunikation, som forvalter post- og telefunktioner (excl. telefon) samt finansielle forhold.
- Statstelefonsekskabet, som varetager driften af såvel indenrigs- som udenrigstelefonforbindelser. Lokaltelefonen er overdraget til et koncessioneret selskab.

For de nævnte to statslige enheder fastlægges budgetterne - så vidt det kan ses - efter nogenlunde de samme principper, som er gældende for § 2-virksomheder i Danmark. Takster fastsættes af præsidenten.

USA.

Den offentlige telefontrafik varetages i USA af et stort antal telefonselskaber, hvoraf de 20 største, såkaldte forenede Bell telefonselskaber, er tilsluttet Bell systemet, for hvilket American Telephone and Telegraph Company er moderselskabet, der virker som rådgiver og hjælper for alle telefonselskaberne. A.T.& T. ejer og driver tillige fjerntelefonnettet i USA og sørger for telefontjenesten på alle USA's oversøiske radiotelefonforbindelser. Desuden virker i USA over 3.000 af Bell systemet uaf-

hængige telefonselskaber, sammensluttet i United States Independent Telephone Association.

Telekommunikationsvirksomheden i USA reguleres - hvadenten der er tale om anvendelse af kabelanlæg, radioanlæg m.v. - af Federal Communications Commission (FCC) i henhold til The **Communications** Act af 1934. Der pågår i øjeblikket overvejelser med henblik på revision af nævnte kommunikationslov fra 1934.

Canada.

Den offentlige telefontrafik varetages i Canada af et stort antal telefonselskaber, der dels er offentlige (sorterende under den centrale regering, under provinsregeringer eller under kommuner), dels er aktieselskaber, kooperative foretagender eller enkeltmandsfirmaer. Der findes to sammenslutninger eller samvirksomheder af selskaber, Trans-Canada Telephone Association og Canadian Independent Telephone Association.

De internationale teleforbindelser varetages af Teleglobe Canada (tidligere COTC), der er et af staten anerkendt privat driftsforetagende.

Singapore.

Telekommunikationsvirksomheden er i henhold til særlig lovgivning organiseret som et privat selskab, der er tillagt eneret. Selskabet varetager samtlige opgaver af såvel national som international karakter.

Kapitel 4. Vurdering af de forskellige organisationsformers anvendelighed på teleområdet.

I. Vurdering af de tre principielle organisationsformer i udvalgte relationer«

Den efterfølgende vurdering sigter i princippet på de i kapitel 2 angivne 3 hovedtyper: statsvirksomhed, korporation, aktieselskab. Det er klart, at adskillige mellemformer og kombinationer kan angives. For de principbetragtninger, som ridses op i det følgende, må det imidlertid være tilstrækkeligt at kommentere nævnte 3 hovedtyper.

For vurderingen er det nødvendigt at opstille visse grundlæggende elementer som ønskelige at nå. Gruppen forudiskonterer ikke herved det arbejde, som udføres i gruppe 2, men fremdrager kun nogle enkeltstående forhold, som man dels anser væsentlige for den vurdering, som skal foretages, dels anser for liggende inden for den sandsynlige ramme for, hvad der skønnes politisk ønskeligt at nå. Med dette meget begrænsede sigte skal man fremhæve følgende enkeltsynspunkter som værende af praktisk betydning for vurderingen:

- 1) En organisation må primært kunne fungere på en sådan måde, at både anlægs- og driftsopgaver kan blive udført på en rationel måde og med den hurtighed, som en rimelig kunde-betjening tilsiger, alt under hensyntagen til en økonomisk afvejning og den tekniske udvikling.
- 2) Hvis man ønsker, øjt foretagendets aktiviteter - såvel anlæg som drift - skal inddækkes af betaling fra brugerne, og at kapital til anlægsopgaver skal fremskaffes inden for virksomhedens rammer, må det undersøges, hvorvidt en given

organisationstype er i stand til på en - udfra virksomhedens synspunkt - økonomisk rimelig måde at hidkalde den kapitaltilgang, som er nødvendig for, at de opgaver, som skal løses, bliver løst til rette tid.

3) Det anses vel for ønskeligt, at man har mulighed for ud fra brede, samfundsmæssige hensyn, herunder samfundsøkonomiske, at kontrollere virksomheden, men en løbende kontrol med, hvilke enkeltdispositioner der agtes foretaget, anses i princippet ikke nødvendig eller ønskelig, idet udgangspunktet omvendt er, at man efter en engangsvurdering af det pågældende virksomhedsfelt ønsker, at dette mere skal betragtes som "en selvstændig enhed" end som et integreret led i det samlede statsapparat - særligt begrundet i det under 2) anførte.

Arbejdsgruppen skal med denne brede baggrund herefter i det følgende vurdere de nævnte 3 organisatoriske hovedtyper i forskellige, udvalgte relationer.

a. Egnethed i relation til foreliggende opgaver.

Det er foran side 8 påpeget, at der tilsyneladende eksisterer en udbredt forestilling om, at driftsformer fra det private erhvervslivs virkefelt er mere velegnede til at opnå økonomisk forsvarlig drift end en traditionel statsvirksomhed. Man har nævnt sted givet en bred kommentar til dette synspunkt, og det bliver navnlig dette, som må vurderes videre i dette underafsnit.

Telefonkommissionens standpunkt hertil formuleres (side 90) således:

"Kommissionen har ikke under sine drøftelser af etats-

formen for et kommende enhedstelevæsen kunnet påvise særlige mangler i økonomisk eller teknisk henseende ved denne driftsform lige overfor andre driftsformer, og man har herunder navnlig understreget, at der ikke foreligger holdepunkter for, at den hidtil under selskabsform drevne lokaltelefon, alt andet lige, skulle blive dyrere under statsdrift, eller at moderniseringen af telefonen ved overgang til fuldautomatik skulle blive forhalet eller vanskeliggjort, dersom staten drev hele telefonvæsenet. Dette gælder, selv om statsmyndighederne i højere grad end hidtil måtte ønske at forstærke den samfundsmæssige målsætning i forbindelse med driften af de offentlige telekommunikationstjenester, eller i videre omfang end tidligere at indpasse televirksomhedens økonomiske aktivitet i statens almindelige økonomiske politik".

Arbejdsgruppen deler stort set disse betragtninger og skal særligt fremhæve, at statens ønske om en styring af televæsenet ud fra en bred samfundsmæssig målsætning og med televæsenets aktivitetsniveau tilpasset statens almindelige økonomiske politik må kunne imødekommes af et fremtidigt televæsen, uanset hvilken organisationstype man måtte vælge.

Arbejdsgruppen er vel opmærksom på, at telefonbetjeningen i det statsdrevne telefonområde Sønderjylland i de senere år må formodes at have været anlægsmæssigt bagud. Imidlertid må man være varsom med på basis af en enkelt situation at drage generelle slutninger, og arbejdsgruppen er i øvrigt af den opfattelse, at den pågældende situation ikke har sin oprindelse i selve driftsformen, men derimod i helt konkrete beslutninger om begrænsning af statens anlægsaktivitet.

Det er dermed ikke den teoretiske driftsform, der bliver afgørende, men derimod de politisk bestemte levevilkår, som til enhver tid bydes virksomheder af forskellig strukturering.

Hermed er man efter arbejdsgruppens opfattelse ved kernen i diskussionen.

Hvis man på tidspunktet for reorganisering af Danmarks

televæsen som en politisk målsætning deklarerer et ønske om, at televæsenet til enhver tid bør være i stand til at efterkomme rekvisitioner fra erhvervslivet og private på de ydelser, som i øvrigt er anerkendt som nødvendige eller ønskelige, vil en grundlæggende betingelse for at nå dette mål være, at nødvendig tilgang af kapital kan sikres i den takt, som televæsenets anlægsprogram tilsiger. Det kan efter arbejdsgruppens vurdering være lettere at opfylde denne betingelse, hvis televæsenet organiseres på anden måde end i form af en traditionel statsvirksomhed, jfr. herved det foran i kap. 2, litra C om aktieselskabsformen anførte. Hermed er ikke antydnet, at televæsenet ikke skal indpasses i samfundets totale investeringsprogram, men kun at denne indpasning må ske med en ikke ganske kort tidshorisont. Den udfra samfundsøkonomiske betragtninger ønskede styring kommer dermed til at sigte mod omfanget af televæsenets ydelser, ikke mod den enkelte - konkrete foranstaltning. Man henviser endvidere til det nedenfor under punkt c) om egenkapital anførte.

En opgave, der i de senere år er vokset i betydning og omfang er udvikling og forskning på det teletekniske område. Initiativ inden for dette felt sigter ikke umiddelbart mod optagelse af konkurrence med tilsvarende aktiviteter hos giganterne blandt leverandører af hardware og software inden for teleteknik. Formålet er dels at støtte dansk industri i den ofte ulige kamp med nævnte giganter, dels, og det er måske nok det vigtigste, at udvikle og vedligeholde den tekniske ekspertise i en tid, hvor den videnskabelige og teknologiske udvikling accelereres i et stadigt stigende tempo. Formuleringen af disse opgaver må derfor præges af pædago-

giske synspunkter og løses i snævert samarbejde med vore uddannelsesanstalter (eksempelvis DtH), der derigennem får endnu en mulighed for at ajourføre undervisningsprogrammerne i overensstemmelse med brugernes behov.

Den seneste udvikling inden for dette område er næppe et udtryk for, at et aktieselskab skulle have større mulighed for at udfolde sig her end f.eks. en statsvirksomhed. Der er snarere tale om, at det øjeblikkelige mønster er præget af personlige initiativer, og gruppen mener, at udviklings- og forskningsopgaver i princippet vil få lige vilkår, uanset hvilken organisationsform der vælges.

Teknologien vil have stor indflydelse på teleselskabets interne organisation, der derfor stadig må justeres i overensstemmelse med udviklingen. Eksempelvis betyder overgang til digitalteknik, at funktioner der, bortset fra en vis koordinering, hidtil har kunnet styres adskilte, fremover vil blive integreret i en sådan grad, at det må betyde en tilsvarende integration af de tekniske afdelinger. Den hertil krævede bevægelighed i den organisatoriske opbygning har dog altid været til stede, omend den udvikling, man hidtil har skullet tilpasse sig, er foregået i et langsommere tempo og uden store spring. De organisatoriske ændringer, der er sket i tidens løb, kan derfor bedst karakteriseres som små skridt i en evolution, hvorimod det, der forestår, snarere må betegnes som en revolution.

Der er derimod næppe elementer i denne udvikling, der kan få indflydelse på den eksterne organisation, altså på forholdet til statsmagten. Ansvar for at følge udviklingen og udnytte de nye frembringelser, dels til billiggørelse af driften, dels til udvidelse af facilitetsspektret, må være

overladt televirksomheden. Først, hvis nye tiltag betyder en væsentlig forøgelse af investeringstakten eller en væsentlig hævnning af takstniveauet, vil der være grund til for statsmagten at gøre sin indflydelse gældende. Da det forudsættes, at virksomheden på en effektiv måde kan kontrolleres af de sædvanlige parlamentariske organer - regering og lovgivningsmagt - vil enhver af de mulige modeller for den eksterne organisation sikre statsmagten den fornødne indflydelse på udviklingen. Det gælder naturligvis også de internationale relationer. Det kan her tilføjes, at brugen af ny teknik og udnyttelse af de teknologiske fremskridt vil være påvirket af det internationale samarbejde i den forstand, at disse aktiviteter, omend de ikke direkte indgår i aftaler og recommandationer, så dog er en forudsætning for, at disse kan følges på en effektiv og økonomisk forsvarlig måde.

Konklusion.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at de tre valgte alternativer alle - ud fra en rent organisatorisk synsvinkel - vil være i stand til at fungere således, at de foreliggende opgaver vil kunne bestrides på en tilfredsstillende måde.

b. Styringsmulighed i politisk og samfundsøkonomisk henseende.

Arbejdsgruppen har i de indledende bemærkninger til dette kapitel 4 fremhævet, at en diskussion om styringsmuligheder i politisk og samfundsøkonomisk henseende kun har reel mening, hvis man forudsætter, at man fra statens side fra virksomhedens start har et ønske om at separere denne fra statens totalfunktion og dermed på forhånd giver afkald på

at følge med i hver enkelt disposition således, at styringsmulighed i den her drøftede betydning sigter på mere overordnede hensyn.

I den henseende kan det slås fast, at staten pr. definition har fuld og ubeskåret indflydelse på samtlige aktiviteter inden for en statsvirksomhed. Konstruerer man ved særlig lov en korporation, vil man formentlig gennem statens udnævnelse af medlemmer i de styrende organer ligeledes kunne give de direktiver, som til enhver tid ønskes efterlevet.

Arbejdsgruppen skal dog pege på, at der muligt til korporationstanken knytter sig en forestilling om en styringsmæssig uafhængighed af vedkommende minister, der ikke ganske harmonerer med den netop fremsatte betragtning. Da begrebet imidlertid ikke efter dansk lov- og forvaltningspraksis kan siges at have et veldefineret indhold, skal arbejdsgruppen her begrænse sig til at påpege denne - efter arbejdsgruppens opfattelse - bestående uklarhed.

Hvis staten har samtlige aktier i et aktieselskab, vil der være fuld instruktionsmulighed i relation til bestyrelsesmedlemmer, og staten vil være enebestemmende på generalforsamlingen. Det forudsættes endvidere, at staten i et sådant selskab i hvert fald vil have aktiemajoriteten, og styringsmuligheder af omtrent samme omfang som i tilfældet med staten som eneaktionær vil være til stede.

Det forudsættes videre, at staten ikke vil sikre sig mindre indflydelse via koncession m.v., end tilfældet er i dag i relation til de bestående, koncessionerede telefonselskaber, og dette indebærer bl.a., at staten har fuld kontrol med selskabernes takster og lånoptagelser.

Alene gennem disse to sidste kontrolmuligheder, vil staten have adgang til totalt at styre omfanget af virksom-

hedens anlægsaktivitet, og det er hermed sikret, at televæsenets anlægsaktivitet i det til enhver tid ønskede omfang kan indpasses i samfundets totalaktivitet.

Gennem den indflydelse, som staten har i kraft af sin (forudsatte) aktiemajoritet, vil det praktisk set være muligt at gennemføre de principielle mål for virksomheden, som fra politisk side på et givet tidspunkt ønskes opnået. Hertil kommer bestemmelser af forskellig art i lov, koncession m.v.

Arbejdsgruppen skal dog pege på, at reglen om medarbejderrepræsentanter i aktieselskabers bestyrelse har bevirket, at staten ikke længere har flertal i de to telefonaktieselskabers bestyrelser, og dette forhold kan måske give anledning til at overveje, hvorledes bestyrelserne (bestyrelsen) i givet fald burde sammensættes.

Konklusion.

Hvad angår statsvirksomhedsformen, har regeringen og folketinget den sædvanlige styringsadgang. Med hensyn til korporationsformen skal man blot pege på den uklarhed, der knytter sig til begrebet, herunder hvilken bestyrelsessammensætning man forestiller sig.

Angående aktieselskabsformen finder **arbejdsgruppen**, at det uden brud på hævdundne forestillinger, men tværtimod i fuld harmoni med sådanne vil være muligt for staten at styre et televæsen, drevet i form af et aktieselskab, med de mål, som sættes op fra politisk side, herunder at indpasse televæsenets anlægsaktivitet under generelle samfundsøkonomiske synspunkter.

c. Egenkapital.

Dette spørgsmål kan deles i relation til den egenkapital, der direkte indskydes i virksomheden, og til den egenkapital, som skabes inden for virksomheden.

I førstnævnte relation er der intet særligt at anføre, for så vidt angår en statsvirksomhed og en statsejet korporation. Staten kan til enhver tid investere den egenkapital, som staten ønsker.

For så vidt angår aktieselskabsformen, bemærkes, at man i denne henseende kan diskutere, om det i det hele er ønskeligt at have en blandet statslig og privat (eller kommunal) kapital i televæsenet. Arbejdsgruppen er af den principielle opfattelse, at der ikke er nogen grund til, at staten ikke skulle have den fulde egenkapital i et televæsen med et landsdækkende monopol med forsyningspligt. (Hermed er naturligvis intet sagt om, hvorvidt der er grund til, at den i de tre selskaber aktuelt indestående, ikke-statslige egenkapital indløses, hvilket alene er et overgangsproblem).

Forudsætter man imidlertid, at televæsenet drives som et aktieselskab med blandet statslig og privat kapital, følger det af aktieselskabsloven, jfr. dennes §§ 29 og 78, at beslutning om forhøjelse af aktiekapitalen må træffes med en majoritet på to tredjedele såvel af de afgivne stemmer som af den repræsenterede aktiekapital. Det følger videre af aktieselskabslovens § 30, stk. 1, at aktionærerne har ret til forholdsmæssig tegning af nye aktier. Hvis man forudsætter, at man i en fremtidig ordning af televæsenet bevarer de to aktieselskaber, vil nævnte bestemmelse indebære, at beslutning om udvidelse af aktiekapitalen vil kunne medføre, at staten i påkommende tilfælde vil skulle indløse en større aktiekapital til kurs 125 end før kapitaludvidelsen.

Der vil således i et "blandet" aktieselskab ikke være tilsvarende helt fri og ubundet adgang for staten til efter

eget ønske at forøge egenkapitalen som i en statsvirksomhed eller i en statslig korporation.

Interessantest er dog spørgsmålet om, hvorledes organisationsformen indvirker på virksomhedens mulighed for at bevare oparbejdet overskud inden for virksomhedens egne rammer til nyanlæg og reinvestering.

I så henseende må man vurdere de praktiske muligheder for at gennemføre og fastholde en ordning, hvorefter penge indtjent i televæsenet separeres og forbeholdes dette til fri anvendelse til nyanlæg og reinvestering, som værende mere begrænsede, hvis televæsenet organiseres som en almindelig statsvirksomhed.

Det er her et spørgsmål, om selve det (i indledningen forudsatte og) opstillede mål: virksomhedens indtægter skal dække udgifterne, ikke naturligt tilsiger, at man udskiller virksomheden fra statskassen. Man drager herved en naturlig konsekvens af, at en given aktivitet ikke er og ikke agtes finansieret ved skattemidler. Et sådant standpunkt forekommer i og for sig arbejdsgruppen logisk. Man vil muligt heroverfor henvise til Statsbroen Store Bælt, men for dette foretagendes vedkommende stiller sagen sig på grund af den helt dominerende engangsinvestering afgørende anderledes. Den situation, der i relation til televæsenet er relevant, er, at der løbende tilføres virksomheden meget betydelige indtægter til anvendelse til løbende, meget store investeringer.

Disse betragtninger fører henimod, at televæsenet naturligt organiseres som en korporation eller et aktieselskab. Alt taler for, at en af disse organisationstyper må vælges, hvis man i praksis vil være sikker på, at virksomhedens indtjening forbliver i virksomheden.

Telefonkommissionen fremhæver i så henseende, at aktieselskabsformen giver "uden videre mulighed for at lade det regnskabsmæssige overskud forblive i virksomheden til anvendelse til finansieringsformål i det omfang, selskabet ikke i henhold til skattelovgivningen må aflevere sin fortjeneste til det offentlige" (side 96). Arbejdsgruppen om K.L.V.'s driftsform sagde i sin redegørelse herom: "Aktieselskabsformen giver et sikkert grundlag for at gøre luft-havnsvirksomheden økonomisk uafhængig af staten, idet det regnskabsmæssige overskud forbliver i virksomheden til finansieringsformål" (side 9). Dette standpunkt opnåede fuldstændig tilslutning i folketingsudvalget, jfr. ovenfor side 17. Det om aktieselskabsformen således anførte er arbejdsgruppen enig i, og man mener endvidere, at korporationsformen - dens anvendelighed i øvrigt forudsat - nok må antages at frembyde samme fordel.

Konklusion.

Det afgørende spørgsmål i relation til egenkapitalen er efter arbejdsgruppens opfattelse muligheden for at sikre, at indtjent overskud bevares for virksomheden. Det opstillede mål: indtægter skal dække udgifter, vil i modsat fald altfor let kunne fordunkles og i årenes løb blive udvisket. Sikkerhed for at bevare overskud i virksomheden opnås langt bedre ved at vælge en driftsform (aktieselskab eller **korporation**), som er forskellig fra traditionel statsvirksomhed, hvis kapitalforhold som bekendt er genstand for bevilling år for år.

d. Fremmedkapital.

Spørgsmålet er her, om virksomheden er i stand til at

fremskaffe den lånekapital, som på et givet tidspunkt anses for nødvendig.

Telefonkommissionen sagde om forholdet mellem korporeation og aktieselskab følgende (side 96):

"Med benyttelsen af aktieselskabsformen, hvormed kapitalmarkedet er fortroligt, vil der sandsynligvis være større mulighed for at fremskaffe de for anlægsvirksomheden nødvendige lån, uden at statslige garantier bliver aktuelle. Under sådanne forhold er der større udsigt til, at kapitaltilførslerne sker fra det almindelige lånemarked, hvorved virksomhedens hele økonomiske politik, herunder takstfastsættelserne, bringes ind i sådanne forretningsmæssige rammer, som kan tilfredsstille de private långiveres krav".

Arbejdsgruppen om Københavns Lufthavnsvæsens driftsform udtalte i sin redegørelse af 27. september 1969 (side 9-10) bl.a.:

ti _____

- 7) Aktieselskabsformen reducerer statens økonomiske ansvar for det af selskabsformålet omfattede område, og gør almindeligvis finansieringen dyrere, hvis der ikke ydes generelle statsgarantier ved låneoptagelser. Det må i denne forbindelse bemærkes, at finansministeriet hidtil har fulgt den praksis ikke at give statsgaranti til de koncessionerede aktieselskabers udenlandske låneoptagelse.

- 9) Aktieselskabsformen - såvel som andre selskabsformer - giver en vis usikkerhed med hensyn til anlægsfinansieringen, idet et selskab principielt må basere sin låntagning på det private kapitalmarked og herunder primært på det udenlandske marked, hvor mulighederne i høj grad vil afhænge af varierende lånevilkår og af den samlede størrelse af det danske lånebehov og dermed af en offentlig prioritering af låneobjekterne.

_____--n

Ved valg af organisationsformen for K.L.V. lagde man i overensstemmelse hermed bl.a. vægt på, at virksomheden med hensyn til den pengemæssige finansiering ville være bedre stillet som statsvirksomhed end som et selskab.

Som anført ovenfor, blev der tillagt K.L.V. selvstæn-

dig adgang til låneoptagelse (lovens § 2, stk. 2), og herom
hed det i lovforslagets bemærkninger:

"For at Københavns lufthavnsvæsen som en erhvervsdrivende virksomhed kan leve op til kravene om en kommerciel drift, er det som en nydannelse for statsvirksomheder foreslået at tillægge Københavns lufthavnsvæsen en selvstændig adgang til at lånefinansiere sin anlægsvirksomhed. Lån til finansiering af anlæg i de københavnske lufthavne vil dog blive effektueret som andre statslån gennem finansministeriet".

1 et notat af 27. september 1969 om eventuel lånefinansiering af en storlufthavn på Saltholm udtalte finansministeriet bl.a. (under punkt 4):

"Hvorvidt de samlede danske lånemuligheder i udlandet vil blive forøget, såfremt en del af den langfristede låntagning til finansiering af underskuddet på betalingsbalancen under en eller anden form kombineres med anlægget af en storlufthavn på Saltholm, vil formentlig bero på storlufthavnens driftsform:

a. Hvis lufthavnen placeres uden for statsregie, og hvis 1 en sådan låntagning finder sted uden statsgaranti, kan det ikke udelukkes, at obligationerne må udstyres med en klausul om forlods andel i lufthavnens indtægter til betaling af renter og afdrag for at kunne afsættes til rimelige vilkår. Der er endvidere en mulighed, at der i lånevilkårene må indgå en bestemmelse om, at en eller anden form for repræsentation for obligationsejerne og/eller emissionskonsortiet skal have en vis indflydelse på takstpolitikken. De samlede danske lånemuligheder vil muligvis under gunstige markedsforhold kunne forøges noget ved en sådan uafhængig driftsform, men lånevilkårene vil utvivlsomt være ringere end for de traditionelle danske låntagere, og det kan ikke udelukkes, at låntagning vil være umuligt i et stramt marked.

0

2 . Lånevilkårene vil være bedre, hvis obligationerne er statsgaranterede. Staten har hidtil kun i et enkelt, beløbsmæssigt ubetydeligt, tilfælde, siden den udenlandske låntagning blev genoptaget i 1903, ydet garanti for et lån til en låntager uden for statssektoren. Ydelse af statsgaranti for lån til finansiering af en storlufthavn, der er placeret uden for statsregie, vil utvivlsomt skabe vanskeligheder med hensyn til den øvrige offentlige låntagning i udlandet. Det kan således blive en mulig følge af en sådan fremgangsmåde, at Danmarks samlede lånemuligheder på længere sigt forringes, idet krav om statsgaranti fra andre låntagere vanskeligt vil kunne afvises, hvorved alle danske lån vil få karakter af statslån eller alternativt, at nogle låntagere får en forringet stilling som følge af manglende statsgaranti.

b. Såfremt lufthavnen placeres inden for statsregie,

men med selvstændig status og driftsregnskab, vil ovennævnte betænkeligheder ved at give statsgaranti for obligationerne næppe være til stede, idet lufthavnens stilling da vil være forskellig fra andre offentlige låntageres og til en vis grad svare til hypotekbankens (bankens obligationer er statsgaranterede). Det er sandsynligt, at de samlede danske låntagningsmuligheder under gunstige markedsforhold kan forøges noget ved en sådan konstruktion, og at lånevilkårene vil være rimeligt, idet man her kombinerer udnyttelsen af den interesse, som udenlandske obligationskøbere formentlig vil have for et sådant projekt, med højeste form for sikkerhed.

c. Der foreligger endelig den mulighed, at staten genudlåner provenuet af statslån i udlandet til lufthavnen i lighed med de genudlåninger af statslån, der har fundet sted til elværker. Set fra et låntagnings-synspunkt vil denne procedure næppe være helt så hensigtsmæssig som optagelse af statslån direkte til finansiering af en lufthavn inden for statssektoren".

Forslag til lov om anlæg af en bro over Store Bælt ud-talte om dette problem:

"Heller ikke ønsket om at tiltrække udenlandsk kapital kan begrunde, at staten fralægger sig opgaven. Det er for lovforslaget lagt til grund, at en lånefinansiering til specielt denne opgaves løsning er mulig og en rigtig vej at gå".

Selvom det ikke er blevet aktuelt at fremskaffe udenlandske lån til Statsbroen Store Bælt, kan erfaringen fra dette område kun bekræfte, at det ville have været muligt at fremskaffe udenlandske lån i ønsket omfang, idet henvendelser om finansieringsbistand fra seriøse långivere har været mange.

Arbejdsgruppen bedømmer spørgsmålet således:

Statsvirksomhed.

Hvis der på et givet tidspunkt er politisk vilje til at fremskaffe kapital via lånemarkedet til finansiering af en ønsket anlægsaktivitet under televæsenet, er der ingen grund til at tro, at en fra statsvirksomheden forskellig organisationsform skulle være bedre egnet til at hidkalde lån-

givere til anlægget» Dette gælder, hvadenten lånene fremskaffes som en del af statens almindelige lånoptagelse eller af televirksomheden som sådan, jfr. K.L.V. og Statsbroen Store Bælt. Sidstnævnte alternativ vil - som antydnet i det foregående - dog måske ligefrem kunne forøge statens lånemuligheder. Det forudsættes, at staten i begge nævnte situationer er direkte skyldner - altså at statskassen som helhed er garant for betaling af renter og tilbagebetaling.

Et andet spørgsmål er imidlertid, i hvilket omfang virksomhedens eget ønske om at optage lån med henblik på at finansiere dens anlægsvirksomhed vil blive fulgt af de myndigheder, der skal godkende lånoptagelse. I så henseende vil der næppe være afgørende forskel i det tilfælde, at lån optages i virksomheden som sådan, og i det tilfælde, at lån optages som led i statens almindelige lånoptagelse. Bestemmelserne i lovene om K.L.V. og Statsbroen Store Bælt om disse virksomheders adgang til selvstændig lånoptagelse giver ikke holdepunkter for det modsatte. I begge disse tilfælde er der tale om, at lovgivningsmagten har truffet beslutning om meget store engangsinvesteringer (Saltholmlufthavn og Storebæltsbro), og at det bestemmende ønske for den selvstændige lånoptagelse er at hidføre et fuldstændigt dækkende regnskab for virksomhedens udgifter, herunder en konkretiseret renteudgift (og et konkret kurstab, henholdsvis en konkret kursgevinst) til netop dette anlæg. For et statsligt televæsen vil situationen imidlertid være den, at der løbende vil være et investeringsbehov og dermed et lånebehov. Man kan derfor næppe påregne, at vedkommende myndigheders holdning i de to nævnte tilfælde vil være principielt forskellig, selvom man også for et statsligt televæsen lovfæster en adgang til separeret **lånoptagelse**.

Korporation.

Det forudsættes her, at korporationsformen - in casu - indebærer, at statskassen ikke eo ipso hæfter for virksomhedens forpligtelser. Mulighederne er da, at staten påtager sig garanti for virksomhedens lån eller ikke påtager sig garanti for lånene.

I førstnævnte tilfælde må man påregne, at situationen vil være den samme som i tilfældet: sædvanlig statsvirksomhed. Sikkerheden vil være den samme, og der er i virkeligheden ringe forskel fra K.L.V. og Statsbroen Store Bælt.

Hvis staten ikke garanterer lånene, må arbejdsgruppen være enig i telefonkommissionens bedømmelse, nemlig at kapitalmarkedet vil være mere fortrolig med aktieselskabsformen og de kauteler for långivere, som denne organisationsform indebærer. Ved at organisere feltet som en korporation med 100 % statskapital, men uden statens hæftelse, vil man kunne rejse spørgsmål om statens begrundelse for at vælge en sådan konstruktion - en tanke, der ikke umiddelbart melder sig i relation til et aktieselskab. Med andre ord: Rent teoretisk vil positionen på lånemarkedet for en korporation uden statsgaranti muligvis kunne påvirkes af, at der er tale om en ny organisatorisk dannelse.

Aktieselskab.

De to koncessionerede aktieselskaber har ved udgangen af 1977 en langfristet obligationsgæld på ca. 2,8 milliarder kr. mod en egenkapital på knapt 1,8 milliarder kr. Selskaberne kan ikke i de senere mange år siges at have haft vanskeligheder ved at fremskaffe de nødvendige lån på almindelige vilkår. Statsgaranti er ikke af-

givet for den situation, at selskaberne likviderer uden nogen samling, af hvad art den nu kunne være.

Disse faktiske forhold kan kun føre til det resultat, at aktieselskabsformen har vist sig fuldt tilfredsstillende til at fremskaffe lånekapital i nødvendigt omfang, når hensyn yderligere tages til, at forudsætningen om, at virksomheden økonomisk skal hvile i sig selv, nødvendiggør en rimelig, omend vekslende **selvfinansierings**-grad til enhver tid.

Med hensyn til mulighederne for at opnå tilslutning til lånoptagelse kan der næppe bortses fra, at der vil bestå en noget forskellig holdning i det tilfælde, at en lånoptagelse direkte påvirker statens eget regnskab, og i det tilfælde, at dette ikke er tilfældet.

Konklusion.

Organisationsformen vil næppe have afgørende indflydelse på virksomhedens mulighed for at fremskaffe lån i ønsket omfang.

Arbejdsgruppen skønner, at det i en given økonomisk-politisk situation vil kunne være forbundet med større vanskeligheder for en statsvirksomhed at opnå tilslutning til lånoptagelse end for et selskab.

e. Personale.

Spørgsmålet går i denne relation på, om man ved valg af organisationstype vil have væsensforskellig mulighed for at rekruttere, uddanne og fastholde kvalificeret personale til de foreliggende arbejdsopgaver.

På baggrund af telefonkommissionens bedømmelse af dette spørgsmål har arbejdsgruppen ment at burde tage stilling til, hvilken betydning det kan have, om statens lønningssystem skal følges eller ikke.

Det synes, som om telefonkommissionen lagde helt afgørende vægt på at undgå, at televæsenet for fremtiden skulle følge statens lønningssystem.

Det hedder således:

¹¹ • at en etatsordning ville udelukke eller i det mindste i høj grad vanskeliggøre gennemførelsen af en ønskelig adskillelse mellem statshusholdningen på den ene side og tele- driften på den anden side med henblik ...•....., dels på gennemførelse af et nyt lønningssystem for hele teleområdet, der i højere grad end statens lønningssystem kunne sætte televirksomheden i stand til at konkurrere på det almindelige arbejdsmarked om arbejdskraften og skabe større produktivitet i virksomheden" (side 91).

Telefonkommissionen forudsætter, at en korporation ikke skulle være undergivet statslig lønningskontrol (side 94).

Videre hedder det (side 96):

"I aktieselskaber må lønninger og arbejdsvilkår principielt følge det almindelige arbejdsmarked, og der er mindre risiko for, at ændringer i televirksomhedens overenskomstgrundlag skal få direkte konsekvenser for statens område, når televirksomheden drives i aktieselskabsform. Herved skabes der også mulighed for gennemførelsen af nye, produktivetsfremmende lønsystemer."

Arbejdsgruppen deler ikke disse grundsynspunkter, bl.a. fordi forholdene på arbejdsmarkedet har ændret sig afgørende, siden telefonkommissionen vurderede spørgsmålet i begyndelsen af 1960'erne.

Arbejdsgruppen nærer ikke tvivl om, at der i en virksomhed kan føres en produktivitetsfremmende personalepolitik, men det er ikke lønsystemerne som sådanne, der i første række kommer i betragtning. At det skulle være væsentligt lettere at rekruttere velkvalificerede ledere til stillinger uden for staten end inden for staten, må man anse for et postulat.

Fremkaldelse af velegnede lederemner fra en virksomheds egen stab vil efter arbejdsgruppens vurdering derimod i betydelig grad afhænge af frie arbejdsvilkår og selvstændig beslutningskompetence på alle niveauer.

Disse betragtninger fører arbejdsgruppen til den opfattelse, at valg af organisationstype næppe i sig selv vil have afgørende indflydelse på rekruttering af velkvalificeret personale - det være sig til de større personalegrupper eller til lederstillinger.

Hertil kommer imidlertid, at arbejdsgruppen anser det for urealistisk i et televæsen med statslig dominans at føre en løn- og personalepolitik, der i sin form afviger afgørende fra statens - navnlig med hensyn til lønniveau og lønstigninger.

Det må herved tages i betragtning, at telefonselskaberne allerede for så vidt angår ca. 65 % af det samlede antal medarbejdere anvender løn- og ansættelsesvilkår, der i meget høj grad svarer til de for

statens tjenestemænd gældende, og således bl.a, omfatter en pensionsordning, der svarer til statstjenestemændenes.

Dette forhold forekommer det ikke realistisk eller ønskeligt - i hvert fald når talen er om en nyordning i 1982 - at foreslå ændret, uanset hvilken organisationsform man måtte vælge.

Da televæsenet ikke i sine arbejdsopgavers art adskiller sig principielt fra en række statsvirksomheder, ville der i øvrigt ikke kunne gives nogen rimelig forklaring på, at netop et televæsen i personalemæssig henseende skulle have en særstilling.

Opmærksomheden skal endvidere henledes på, at kompetencen til at godkende løn- og andre ansættelsesvilkår for telefonselskabernes personalegrupper siden telefonkommissionens overvejelser i forbindelse med en generel kompetenceoverførsel er overgået fra ministeriet for offentlige arbejder til finansministeriet.

Det skete med virkning fra 1. januar 1973 i medfør af statsministeriets bekendtgørelse nr. 21 af 11. januar 1973 om ændringer i ministeriernes **forretningsområder** (visse sager vedrørende løn- og ansættelsesvilkår), hvorefter der til økonomi- og budgetministeriet (nu finansministeriet) skete overførelse af alle under andre ministeriers forretningsområde henhørende sager vedrørende aftale om samt fastsættelse eller godkendelse af løn- og andre ansættelsesvilkår for personalegrupper, uanset om ansættelsesvilkårene m.v. fastsættes ved lov, bekendtgørelse, aftale, kollektiv overenskomst, regulativ, reglement, cirkulære eller lignende med

undtagelse af sådanne sager vedrørende personalegrupper ansat i Grønland og i Danmarks Radio.

De sager, som er overført til finansministeriet, er sådanne, hvor en minister hidtil havde haft kompetence til at aftale, fastsætte eller godkende en personalegruppes løn- og andre ansættelsesvilkår, uanset om vedkommende personalegruppe er ansat i staten, folkeskolen, folkekirken, andre institutioner eller koncessionerede virksomheder m.v.

Kompetenceændringen med hensyn til løn- og øvrige ansættelsesvilkår, som på denne måde samler kompetencen i finansministeriet, må tages som udtryk for, at staten i den tid, der er gået siden telefonkommissionens overvejelser, har fundet det ønskeligt at forstærke samordningen på løn-området m.v. inden for staten og andre dele af den offentlige eller halvoffentlige sektor.

Telefonselskaberne er i øvrigt ikke medlem af Dansk Arbejdsgiverforening, ligesom visse personalegrupper i telefonselskaberne med tjenestemandstatus (det administrative personale) på samme måde som statstjenestemændene ikke har aktionsret, men adgang til tvungen voldgift. Andre personalegrupper i telefonselskaberne har derimod på linie med overenskomstansatte grupper i staten ret til at varsle og iværksætte arbejdsstandsning efter nærmere fastsatte regler.

Konklusion.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at valg af organisationstype ikke i sig selv vil få afgørende indflydelse på mulighederne for at rekruttere og fastholde kvalificeret personale eller på personalets løn- og ansættelsesvilkår.

f. Brugerindflydelse.

For de to telefonaktieselskaber findes egentlige regler om valg af abonnenter til et repræsentantskab. I Fyns kommunale Telefonselskab, der er et andelsselskab med de fynske kommuner som andelshavere, findes et repræsentantskab som et egentligt selskabsorgan.

For statsvirksomheden post- og telegrafvæsenets vedkommende findes ingen formaliseret brugerrepræsentation, hverken for så vidt angår lokaltelefonområderne, eller for så vidt angår andre teleaktiviteter.

Principielt ses der ikke at være noget i vejen for at indføre formaliserede regler om brugerrepræsentation i en virksomhed, der er organiseret som en ren statsvirksomhed. Det må dog anses for noget tilfældigt, om man ville indføre en sådan ordning for en enkelt statsvirksomhed, men ikke for andre, og arbejdsgruppen er derfor tilbøjelig til at mene, at det ikke er særligt praktisk at forestille sig gennemførelse af en særordning for et statsligt televæsen.

For telefonselskabernes vedkommende har abonnentrepræsentationen derimod en lang tradition bag sig, og det vil derfor være helt naturligt, om man i et televæsen, organiseret som et aktieselskab eller som en statslig korporation, straks fra televæsenets dannelse indfører regler om abonnentrepræsentation - uafhængigt af, om noget tilsvarende gennemføres på andre statsdominerede virkefelter.

g. Medarbejderindflydelse.

Arbejdsgruppen anser det for selvfølgeligt, at en moderne virksomhed, det være sig statslig eller privat, gi-

ver medarbejdere eller disses repræsentanter vidtgående mulighed for at følge tilblivelsen af væsentlige beslutninger inden for virksomheden. Inden for den rene statsvirksomhed: post- og telegrafvæsenet, er en vidtgående personalerepræsentation i de interne organer praktiseret - helt til direktionsniveau.

En traditionel statsvirksomhed har imidlertid ikke personalerepræsentanter, der kan gøres formelt medansvarlige for den egentlige beslutning. (D.v.s. som medindehavere af en beslutningskompetence). Man må forudsætte, at noget sådant ikke vilkårligt kan praktiseres for en enkelt statsvirksomhed. Det måtte forudsætte et regelsæt med gyldighed for statsvirksomheder som sådanne eller i hvert fald for en nærmere afgrænset gruppe af statsvirksomheder.

Heroverfor står aktieselskabslovens § 49, stk. 2, 2. punktum, ifølge hvilken bestemmelse arbejdstagerne har ret til at vælge 2 medlemmer af bestyrelsen i selskaber af den her drøftede størrelse. Retten er udnyttet både i K.T.A.S. og i J.T.A.S. Forholdet er således her, at medarbejderrepræsentanterne er direkte deltagende i og medansvarlige for selskabsledelsens beslutninger.

I Fyns kommunale Telefonselskab er der i vedtægterne - uden at det er påbudt ved lov - indføjet en tilsvarende bestemmelse om arbejdstagernes valg af 2 medlemmer af selskabets bestyrelse, hvilken ret er udnyttet.

Aktieselskabsformen frembyder videre den mulighed, at medarbejdere samtidig kan være medejere og dermed skaffe sig en yderligere direkte indflydelse på virksomheden.

Arbejdsgruppen skal for en ordens skyld bemærke, at man er opmærksom på, at en fremtidig ordning om "økonomisk

demokrati" kan tænkes at skabe en forskel mellem stillingen for et aktieselskabs medarbejdere og for en statsvirksomheds medarbejdere. Man mener imidlertid, at dette problem kun kan vurderes - eventuelt løses - i forbindelse med indførelse af en **sadan** ordning.

Arbejdsgruppen vil mene, at den lov, hvorved en korporation bliver institueret, uden principielle betænkeligheder ville kunne indføre medarbejderrepræsentation i virksomhedens besluttende organer ad modum den lovbundne ordning i aktieselskaber.

Konklusion.

Medarbejderindflydelse i den forstand, hvori dette generelt forstås i øjeblikket, vil kunne sikres uafhængig af organisationsform.

Vil man imidlertid stræbe imod, at medarbejderrepræsentanter skal være formelt medansvarlige i virksomhedens beslutninger, må man skønne, at aktieselskabsformen og antagelig korporationsformen på udviklingens nuværende stade har et fortrin i forhold til den egentlige statsvirksomhed.

II. Vurdering af de tre principielle organisationsformer i relation til væsentlige overgangsproblemer, som skabelsen af et enhedstelevæsen afføder.

A. Egenkapitalen.

1. K.T.A.S. og J.T.A.S.

Pr. 31. december 1977 havde K.T.A.S. og J.T.A.S. en aktiekapital på 150 millioner kr., henholdsvis 75 millioner kr.

Staten ejede efter det (foreløbigt) oplyste 76.712.300 kr., henholdsvis 38.844.400 kr.

Det er oplyst, at postgirofondens pr. 31. marts 1978 havde en beholdning på 16.558.300 kr. af K.T.A.S.-aktier og på 5.692.500 kr. af J.T.A.S.-aktier. Statsanstalten for Livsforsikring havde pr. 31. december 1977 en beholdning på 900.000 kr., henholdsvis 105.000 kr.

Med ét års forudgående varsel kan staten pr. 1. marts 1982 indløse de ikke-statsejede aktier i de to aktieselskaber til kurs 125, jfr. koncessionernes post 15.

Indløsningsbestemmelserne vil blive bragt i direkte anvendelse, hvis man pr. 1. marts 1982 vil danne et enhedstelevæsen i form af en traditionel statsvirksomhed eller i form af en statslig korporation.

Ønsker man at drive et enhedstelevæsen i form af et aktieselskab, kan reglerne i lov om aktieselskaber angående fusion af aktieselskaber teoretisk inddrages. Hvis fusionen gennemføres således, at det ene selskab overtager det andet (§ 134), må beslutningen om fusion ske i form af en generalforsamlingsbeslutning i det overtagne selskab, og den skal tiltrædes af mindst to tredjedele såvel af de afgivne stemmer som af den på generalforsamlingen repræsenterede stemmeberettigede aktiekapital (§ 78). Gennemføres

fusionen således, at de to selskaber sammensrneltes til et nyt selskab (§ 135)f skal generalforsamlingsbeslutning om fusion som angivet træffes i begge selskaber. Aktionærer, der har modsat sig overdragelsen, vil efter lovens § 136 kunne kræve indløsning til en pris, der svarer til aktierens værdi.

Om fusionen kræver generalforsamlingsbeslutning i det overtagende selskab (§ 134) afhænger af, om der f.eks. kræves vedtægtsændring.

Arbejdsgruppen finder, at det næppe praktisk - politisk er muligt at stille private aktionærer i de to aktieselskaber forskelligt i en fusionssituation - altså således, at man lader K.T.A.S. overtage J.T.A.S. med den virkning, at aktionærer i det sidste kan kræve indløsning, medens aktionærer i det første ikke kan.

Arbejdsgruppen finder videre, at det praktisk - politisk og antageligt også retligt vil være udelukket at gennemføre en fusion af de to aktieselskaber uden at indrømme aktionærer, der ønsker indløsning, en værdiansættelse til kurs 125, svarende til indløsningskursen i koncessionernes post 15 i tilfælde af en statsindløsning.

Kan arbejdsgruppens vurderinger tiltrædes, indebærer de praktisk set, at en fusion af disse to selskaber vil indebære en indløsning af den ikke-statsejede andel af aktiekapitalerne. Det er næppe tænkeligt, at aktieejere vil lade deres aktier henstå med et årligt, sandsynligt afkast på maksimalt 8 %, når indløsning til kurs 125 kan opnås.

2. Fyns kommunale Telefonselskab«

For Fyns kommunale Telefonselskabs vedkommende ser

forholdet vedrørende egenkapitalen pr. 31. december 1977 og (skønnet) pr. 1. marts 1982 således ud:

	<u>31/12 1977</u>	<u>1/3 1982</u>
Andelsfonden:	61,1 mill. kr.	78,3 mill. kr.
(heraf statens andel):	(26,2 mill. kr.)	(34,3 mill. kr.)
Dispositionsfonden:	15,3 mill. kr.	19»6 mill. kr.
(heraf statens andel):	(<u>6,6 mill. kr.</u>)	(<u>8,6 mill. kr.</u>)
Samlet kapital:	76,4 mill. kr.	97,9 mill. kr.
Statens andel:	<u>32,8 mill. kr.</u>	<u>42,9 mill. kr.</u>

Indløsningsbestemmelserne fremgår af koncessionens post 15 og medfører, at staten mod betaling af den kommunerne tilkommende del af andelsfonden samt en tilsvarende andel af den efter **koncessionsudstedelsen** i 1961 oprettede dispositionsfond kan overtage selskabets aktiver og passiver.

I tilfælde af dannelse af et enhedsteleaktieselskab vil kommunernes andele af andelsfonden kunne indgå som tilsvarende andel af aktiekapitalen, idet dispositionsfonden, der jo er lig med 25 af andelsfonden, overføres til enhedsaktieselskabets reservefond.

I betragtning af den relativt lille del af det idag eksisterende, samlede telefonvæsens egenkapital, der er fremskaffet som andele i et andelsselskab, nemlig den kommunaltejede del af Fyns kommunale Telefonselskab, ser arbejdsgruppen bort fra den mulighed, at man vil organisere et enhedstelevæsen som et andelsselskab. Dette betyder, at der i tilfælde af organisering af et enhedstelevæsen enten nå opnås en nærmere aftale med de fynske kommuner om bibeholdelse af disses kapital i et enhedstelevæsen, eller der må ske indløsning i overensstemmelse med den foran citerede bestemmelse.

3. Post- og Telegrafvæsenet.

Retlige problemer ved at udskille og indkorporere post- og telegrafvæsenets teleaktiver i et enhedstelevæsen, uanset dettes organisationsform, er der for så vidt ikke. Staten (det vil sige lovgivningsmagten) kan i denne henseende bestemme frit.

Der vil imidlertid være et vurderingsspørgsmål, som ikke skal tages op her.

4. Sammenfattende bemærkninger.

I afsnit I, c, foran, har arbejdsgruppen givet udtryk for den principielle opfattelse, at der ikke er nogen grund til, at staten ikke skulle have den fulde egenkapital i et televæsen med et landsdækkende monopol, hvis man ser helt bort fra den nuværende faktiske tilstand. Dette betyder med andre ord, at egenkapitalen i et enhedstelevæsen helt ville blive ejet af staten. Det under 1 - 3 foran anførte fører da også til, at staten ved skabelsen af et enhedstelevæsen de facto vil være i besiddelse af egenkapitalen i alle 4 teleadministrationer med undtagelse af den kommunaltejede del af Fyns kommunale Telefonselskab, idet en forhandling om bevarelse af denne kapital kunne tænkes. Men hvis den øvrige egenkapital er statens, vil det næppe være en rimelig løsning at bevare denne relativt mindre egenkapital hos de fynske kommuner.

Ved indløsning af den ikke-statsejede del af egenkapitalen i de 3 telefonselskaber kan man diskutere, om man vil henregne Statsanstalten for Livsforsikrings og postgirofondens beholdninger til den statslige eller den ikke-statslige del. Det er naturligvis kun et terminologisk spørgsmål. I de efterfølgende tal medregner arbejdsgruppen

statsanstaltens aktiebeholdning som ikke-statslig og post-girofondens som statslig. Herefter fås en statslig beholdning i de to aktieselskaber på ca. 138 millioner kr. og en beholdning på andre hænder på ca. 87 millioner kr. Den del af andelsfonden og dispositionsfonden i Fyns kommunale Telefondelskab, der skal indløses, vil være ca. 55 millioner kr., hvorefter staten skal præstere en kapitalindsats på ca. 109 $(87 \times 1,25) + ca. 55 = ca. 164$ millioner kr.

Indløsning af den privatejede aktiekapital i de to aktieselskaber vil indebære en øjeblikkelig gevinst til de aktuelle, private aktiebesiddere. Hvor stor denne vil blive, kan ikke reelt måles i forhold til den kurs, som telefonaktier hen mod indløsningstidspunktet noteres til, men vil mere realistisk kunne ansættes i forhold til kursen på et sikkert, uopsigeligt 8 $\frac{1}{2}$ -papir.

B. Lån.

Ved lån tænkes i det følgende alene på de tre telefonselskabers faste lånemasse. Spørgsmålet i så henseende er, hvorvidt disse lån kan overtages af et enhedstelevæsen således, at kreditorerne ikke kan gøre gældende, at lånene skal indfries på grund af debitorskifte. Da netop dette spørgsmål meldte sig som en væsentlig hindring for dannelsen af et enheds televæsen i midten af 1960'erne, meddelte ministeriet for offentlige arbejder i skrivelser af 15. juni 1966 de tre telefonselskaber, at fremtidige lån måtte indeholde en uopsigelighedsklausul af følgende indhold:

"Opsigelse af lånet kan ikke finde sted, såfremt selskabet som led i en likvidation, fusion, sammensmeltning eller anden form for opløsning har overdraget samtlige sine aktiver og passiver til et andet selskab, som med den danske

stats garanti påtager sig forpligtelse til betaling af hovedstol og renter i overensstemmelse med lånevilkårene, eller såfremt selskabet son led i en likvidation, fusion, sammensmeltning eller anden form for opløsning overtages med samtlige aktiver og passiver af den danske stat, eller såfremt hele aktiekapitalen overtages af staten, hvadenten aktieselskabet fortsætter som selvstændigt retssubjekt eller ophører at eksistere".

Desuden meddelte ministeriet, at der ikke i lånevilkårene måtte findes en såkaldt mestbegunstigelsesklausul, der uanset den citerede uopsigeligheidsklausul kunne bringe lånene til forfald i de angivne situationer.

Arbejdsgruppen har ikke gennemgået telefonselskabernes enkelte låns vilkår, men son dringen i det følgende mellem klausulerede og uklausulerede lån baseres på oplysninger fra selskaberne, jfr. bilag nr. 2 - 4 .

Ifølge disse oplysninger vil der pr. 1. marts 1982 være følgende restgæld på de angivne lånekategorier.

<u>Klausulerede lån;</u>	<u>Mill, ler.</u>
K.T.A.S.	1.060,5
J.T.A.S.	934,0
F.k.T.	<u>178,7</u>
I alt klausulerede lån	<u>2.173.2</u>
<u>Uklausulerede lån;</u>	
K.T.A.S.	59,4
J.T.A.S.	58,5
F.k.T.	<u>10,0</u>
I alt uklausulerede lån	<u>127,9</u>

Særlige kreditorer heraf;

K.T.A.S.	Postgirofonden	17,5	
	Statsanstalten	6,8	
	Statskassen	<u>5,9</u>	30,2
J.T.A.S.	Postgirofonden	8,4	
	Statsanstalten	<u>20,5</u>	28,9
F.k.T.	Postgirofonden	0,4	
	Statsanstalten	<u>3,8</u>	4,2

Særlige kreditorer af uklausulerede lån 63,3

En del af den øvrige uklausulerede lånemasse har forsikringsselskaber og pensionskasser som kreditorer, og en forlængelse af sådanne lån - på vilkår, der svarer til det nuværende lånemarkeds forhold - vil vel næppe frembyde vanskeligheder.

Resultatet af disse oplysninger er, at der ikke kan påregnes at skulle skaffes kapital til indfrielse af lån, der forfalder i tilfælde af telefonselskabernes likvidation pr. 28. februar 1982, af en sådan størrelsesorden, at der heri vil være nogen praktisk hindring for dannelsen af et enhedstelevæsen.

C. Personale.1. Generelt.

En række personalemæssige problemer, som kan opstå ved gennemførelse af større opgaveomlægninger, har været gjort til genstand for overvejelser i finansministeriet i forbindelse med et antal opgaveoverførsler i de senere år fra det statslige til det kommunale regie.

Ved lov nr. 328 af 20. juni 1975 overførtes statshospitalerne med virkning fra 1. april 1976 til amtskommunerne. Ved statshospitalerne var ansat ca. 2.700 statstje-

nestemænd, ca. 2.700 overenskomstansatte og ca. 600 andre ansatte.

I lovbemærkningerne blev om de personalemæssige forhold anført følgende almindelige bemærkninger:

"Da de problemer, der knytter sig til statstjenestemænds overgang til kommunal ansættelse, er fælles for en række opgaveoverførsler, er lovbestemmelserne om tjenestemændenes forhold (§ 7) og de dertil knyttede almindelige og specielle bemærkninger udformet af finansministeriet.

Staten og amtskommunerne forudsætter, at personale i staten, som er beskæftiget ved statshospitalerne, efter forudgående forhandlinger overgår til ansættelse i amtskommunerne.

For statstjenestemændenes vedkommende har finansministeriet i overensstemmelse med gældende hovedaftale indledt forhandlinger med tjenestemændenes centralorganisationer om de tjenestemandrets retlige spørgsmål i forbindelse med statstjenestemændenes overgang til ansættelse som (amts)kommunale tjenestemænd.

Bestemmelserne om løn, pension og andre ansættelsesvilkår for (amts)kommunalt ansatte tjenestemænd er fastsat med udgangspunkt i de regler, som på dette område er gældende for statens tjenestemænd.

Det kan herefter forventes, at størstedelen af de statstjenestemænd, som berøres af opgaveomlægninger fra staten til (amts)kommunerne, vil modtage tilbudet om (amts)kommunal tjenestemandsansættelse. Det er hensigten, at der med statstjenestemændenes organisationer og med de enkelte grupper af tjenestemænd skal føres forhandlinger om de løn- og andre ansættelsesvilkår, som de vil få tilbudt i (amts)kommunerne.

For så vidt angår de formentlig få statstjenestemænd, der ikke måtte ønske at modtage tilbudet om (amts)kommunal tjenestemandsansættelse, har udgangspunktet været, at de pågældende - såfremt de kunne opnå ansættelse som tjenestemænd i det kommunale regi uden forringelse af deres hidtidige lønnings- og pensionsvilkår - ikke skal have mulighed for som følge af opgaveomlægningen at kunne gøre noget juridisk holdbart krav gældende på ventepenge, rådighedsløn eller pension.

Dette spørgsmål er behandlet i en af lønnings- og pensionsdepartementet i juni 1974 afgivet redegørelse vedrørende mulighederne for en ændring af de gældende tjenestemandretsretlige regler i de situationer, som opstår ved omlægning af opgaver mellem staten og kommunerne m.v.

I redegørelsen af juni 1974 er der foreslået en løsning efter de retningslinier, som blev fulgt - i den ganske vist omvendte situation - ved oprettelsen i 1938 af enhedspolitiet, som indebar overgang af kommunalt ansatte tjenestemænd i politiet og ved arresthusene til staten.

I lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordninger m.v. blev det bestemt, at de kommunale polititjenestemænd, der ikke søgte overgang til statens tjeneste skulle forrette polititjeneste på samme vilkår som hidtil. Såvel finansministeriet som justitsministeriet undersøgte og overvejede dengang konsekvenserne af en lovgivning efter disse retningslinier og nåede til det resultat, at der ikke for de kommunale tjenestemænd ville være ret til ventepenge.

Med udgangspunkt i denne retsmodel ("politimodellen") foreslås i redegørelsen en løsning, hvorefter de statstjenestemænd, der ikke ønsker at modtage tilbudet om (amts)-

kommunal tjenesteraandsansættelse, bevarer deres ansættelsesforhold til staten samtidig med, at de forretter tjeneste ved de hidtidige arbejdsområder, som overføres til det (arats)-kommunale regi.

Denne løsning, der ikke aktualiserer krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension, er forudsat bragt i anvendelse i forbindelse med overførslen af statshospitalerne til amtskommunerne".

Lovens § 7 vedrørende de tjenestemandrets retlige bestemmelser blev udformet i overensstemmelse med det foran anførte. Ekstrakt af forslag til nævnte lov er optaget som ~~bilag 5~~

I bemærkningerne til paragraffens stk. 1 goes bl.a. opmærksom på, at uanset at lovforslaget ikke har til hensigt at give regler om personale, der er ansat i henhold til overenskomster eller særlige lønftaler m.v., gælder forudsætningen om tilbud om ansættelse under amtskommunerne også for dette personale. De fleste overenskomstansatte personalegrupper vil under amtskommunerne blive aflønnet efter en dertil svarende overenskomst. For øvrige vil man tage udgangspunkt i, at ingen ansat må udsættes for lønnedgang eller forringelse af øvrige forhold som følge af overenskomsten.

Den praktiske gennemførelse af loven om statshospitalernes overførsel til amtskommunerne gav ikke anledning til personalemæssige problemer, heller ikke i forhold til det tjenestemandsansatte personale.

I tilslutning til den sociale bistandslov blev vedtaget lov nr. 652 af 19. december 1975 om visse tjenestemandrets retlige og pensionsmæssige forhold m.v. i forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand.

Bistandsloven indebar bl.a., at revalideringscentrene, der var statsinstitutioner, og mødrehjælpsinstitutionerne, der var statstilskudsberettigede institutioner, indvirkning fra 1. april 1976 blev nedlagt som selvstændige institutioner, og at deres opgaver blev fordelt mellem de sociale myndigheder i kommunerne og amtskommunerne. Endvidere indebar loven, at statsungdomshjemmene og børneværnskonsulentembederne fra samme dato blev overført til (amts)kommunerne.

Inden for de nævnte områder var der et personale på i alt ca. 470 statstjenestemænd og ansatte med tjenestemandslignende status og ca. 830 ansatte med anden ansættelsesform.

Lovforslaget blev fremsat af finansministern og var udarbejdet i overensstemmelse med en redegørelse af juni 1975 fra lønnings- og pensionsdepartementet vedrørende tjenestemandrets retlige, personaleretlige og pensionsmæssige forhold m.v. for personale ved forvaltningsområder, der berøres af omlægningen af opgaver mellem staten m.v. og kommunerne som følge af lov om social bistand.

I redegørelsen var med sigte på det sociale område foretaget en uddybning af en række af de synspunkter, som blev behandlet i redegørelsen af juni 1974. Der var bl.a. foretaget en yderligere udredning for så vidt angår forholdene for personale med tjenestemandslignende status ved mødrehjælpsinstitutionerne.

Lovforslaget blev udarbejdet i overensstemmelse med de i redegørelsen indeholdte synspunkter, hvorom der var enighed mellem staten, kommunerne og de respektive personaleorganisationer, og den praktiske gennemførelse af loven gav ikke anledning til problemer.

Ved lov nr. 276 af 8. juni 1977 overførtes de af Samfundet og Hjemmet for Vanføre drevne ortopædiske hospitaler og afdelinger med virkning fra 1. januar 1978 til amtskommunerne m.fl.

Loven omfattede statstilskudsberettigede institutioner, der blev overført dels til amtskommunerne og dels til staten. Overførslerne berørte et samlet personale på i alt ca. 1.100 ansatte, heraf ca. 125 med tjenestemandslignende status.

I loven var indeholdt tjenestemandretsretlige bestemmelser, der var udformet af finansministeriet i overensstemmelse med principperne i de bestemmelser, der blev fastsat for det statstjenestemandsansatte personale ved statshospitalerne, jfr. det foran anførte.

Lovens praktiske gennemførelse gav ikke anledning til problemer i personalemæssig henseende.

Ved lov nr. 257 af 8. juni 1978 udlægges åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg m.v. med virkning fra den 1. januar 1980 til amtskommuner og kommuner.

Udlægningen vil bl.a. berøre ca. 7.200 statstjenestemænd og ca. 4.000 overenskomstansatte, og i loven er der indeholdt tjenestemandretsretlige bestemmelser, der er udformet af finansministeriet efter tilsvarende principper som fulgt ved de tidligere nævnte opgaveomlægninger.

2. Telefonselskaberne.

K.T.A.S. og J.T.A.S. er koncessionerede aktieselskaber, hvor staten ejer over halvdelen af aktiekapitalen, og F.k.T. er et koncessioneret andelsselskab, hvor kapitalen ved statens overtagelse af selskabet deles mellem de fynske kommuner og staten efter normere regler.

Mere end halvdelen af telefonselskabernes personale er ansat på tjenestemandsvilkår, der er fastsat med udgangspunkt i de bestemmelser om løn, pension og andre ansættelsesvilkår, der er gældende for statens tjenestemænd.

Der er således for dette personale bestemmelser om pension ved afsked på grund af alder, som følge af helbreds- betinget utjenstedygtighed eller af anden den pågældende u- tilregnelig årsag, ligesom der er bestemmelser om ventepenge og rådighedsløn samt opsat pension.

Endvidere er der med det formål at undgå usaglige afskedigelser bestemmelser om de forhandlingsberettigede organisationers og den enkeltes adgang til at udtale sig i tilfælde af uansøgt afsked.

Endelig er den enkelte inden for sin tjenestegrens naturlige område pligtig at underkaste sig forandringer i tjenesteforretningernes art, ligesom den enkelte er pligtig at forrette tjeneste inden for hele det geografiske kon- cessionsområde.

Hvad angår forhandlingsregler ved **aftalefornyelser** er der derimod en principiel forskel fra **statstjeneste- mændene-til personale** ved telefonselskaberne med tjeneste- mandsstatus, idet uenighed ved aftalefornyelser for sel- skabernes administrative personales vedkommende afgøres ved tvungen voldgift, og idet der for så vidt angår sel- skabernes arbejderstyrke og telefonistpersonalet er adgang til at varsle og iværksætte arbejdsstandsning.

Et enhedstelevæsen kunne i givet fald tænkes dannet ved en fusion af de to bestående aktieselskaber, der derpå erhverver F.k.T.'s aktiver og post- og telegrafvæsenets teleaktiver, eller der kunne dannes et helt nyt aktiesfel- skab, hvor staten får samtlige eller hovedparten af aktierne.

Endelig kunne der dannes en statslig korporation eller en egentlig statsvirksomhed.

Uanset hvilken af de nævnte organisationsformer, der i givet fald kommer på tale, skalet eventuelt enhedstelevæsen varetage de opgaver, der i dag påhviler telefonselskaberne og post- og telegrafvæsenets teleside, og det må forudsættes, at det på sammenlægningstidspunktet beskæftigede personale inden for disse områder overgår til beskæftigelse i enhedstelevæsenet, og at det for den enkelte som hovedregel næppe vil komme til at indebære nogen særlig ændring i stillingens indhold.

Arbejdsgruppen finder derfor, at der ved løsningen af de ~~personale~~ ~~mæssige~~ problemer i relation til telefonselskabernes personale ved etablering af et enhedstelevæsen naturligt bør tages udgangspunkt i de principper, der har været bragt i anvendelse i forbindelse med de foran beskrevne opgaveomlægninger inden for det offentlige.

Mens det ved dannelsen af et enhedstelevæsen i form af et aktieselskab muligvis ikke vil være nødvendigt med tjenestemandrets retlige lovbestemmelser, bør der i hvert fald, såfremt en statsvirksomhed eller en statslig korporation kommer på tale, i en lovgivning omkring et enhedstelevæsen indføjes bestemmelser, der sikrer det på tjenestemandslignende vilkår ansatte personale ved telefonselskaberne fortsat beskæftigelse i et enhedstelevæsen og fastlægger dets tjenestemandrets retlige stilling efter tilsvarende principper som i de foran nævnte ~~opgaveomlægningslove~~.

Desuden må der til sin tid indledes forhandlinger med de berørte personalegrupper og deres organisationer bl.a. om de detaljerede løn- og ansættelsesvilkår i øvrigt, der vil blive tilbudt ved overgang til ansættelse i et enheds-

televæsen, og om den praktiske gennemførelse af sammenlægningen i personalemæssig henseende.

Selv om der ikke lovgives for overenskomstansat personale og andet personale i telefonselskaberne, der ikke er ansat på tjenestemandslignende vilkår, må en forudsætning om fortsat beskæftigelse i et enhedstelevæsen også gælde dette personale, og der må ved forhandlinger med personalets organisationer om de fremtidige løn- og ansættelsesvilkår tages udgangspunkt i de bestående vilkår.

3. Post- og Telegrafvæsenet.

Dannelsen af et enhedstelevæsen i form af en egentlig statsvirksomhed synes ikke at nødvendiggøre tjenestemandsretlige lovbestemmelser i relation til de berørte statstjenestemænd i post- og telegrafvæsenet henset til, at der for de pågældende vil være tale om en strukturomlægning i egentlig statsligt regie, der vil indebære en videreførelse af de hidtidige arbejdsopgaver.

Såfremt det kommer på tale at danne et enhedstelevæsen som en korporation under en eller anden form eller som et statsligt eller statsligt domineret aktieselskab, bør der i lovgivnings- og forhandlingsmæssig henseende følges tilsvarende principper for så vidt angår det af sammenlægningen berørte personale i post- og telegrafvæsenet, som beskrevet under punkt 1. Generelt og punkt 2. Telefonselskaberne.

D. Visse pensionsmæssige forhold.

Som nævnt under C. Personale har man i personalemæssig henseende ved en række større opgaveomlægninger fra det statslige til det kommunale regie i de senere år for

så vidt angår statstjenestemænd og ansatte med tjenestemandslignende status, herunder pensionsordning, taget som udgangspunkt, at de omhandlede personalegrupper bl.a. skulle bevare deres pensionsmæssige rettigheder enten ved en ansættelse som kommunal tjenestemand eller ved bevarelse af hidtidig status i det statslige regie m.v. under udførelse af tjeneste i (amts)kommunerne.

Den enkelte tjenestemand eller tjenestemandslignende ansatte med pensionsordning har således principielt ikke i forbindelse med de omhandlede opgaveomlægninger mærket nogen ændring i sine pensionsvilkår.

De spørgsmål, der er opstået i pensionsmæssig henseende ved opgaveomlægningerne i relation til de nævnte personalegrupper, har i overensstemmelse hermed ikke vedrørt de ansatte, men været et personalet i realiteten uvedkommende spørgsmål om pensionsbyrdens fordeling mellem staten og kommunerne for det overtagne personale.

Spørgsmålet om pensionsbyrdens fordeling er i opgaveomlægningslovene løst på den måde, at (amts)kommunerne har overtaget pensioneringen af de statstjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte med pensionsordning, som ved opgaveomlægningerne er overgået til ansættelse i det kommunale regie, mens staten fortsat forestår pensioneringen af dem, der forretter tjeneste i det kommunale regie, men bevarer deres hidtidige status i det statslige regie m.v.

Fra pensioneringstidspunktet fordeles pensionsudgifterne mellem staten og den respektive (amts)kommune i forhold til den del af pensionsalderen, som er optjent henholdsvis indtil opgaveomlægningstidspunktet og i tiden efter dette tidspunkt.

I relation til spørgsmålet om et enhedstelevæsen under den ene eller anden form bør der som nævnt under C. Personale ved løsningen af de personalemæssige problemer tages udgangspunkt i de principper, der har været bragt i anvendelse i forbindelse med de hidtidige opgaveomlægninger inden for det offentlige.

Det vil for de pensionsmæssige forholds vedkommende sige, at der for så vidt angår de af en omlægning berørte statstjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte med pensionsordning ikke skal ske nogen ændring af indholdet af pensionsvilkårene, uanset om pensionstilsagnet i dag hviler på en statsgaranti eller er sikret i form af pensionsfonde med aktuarmæssigt beregnet dækning under tilsyn af forsikringsrådet.

Det skal for fuldstændighedens skyld nævnes, at dannelsen af et enhedstelevæsen heller ikke kan få nogen reel indflydelse på pensionsudbetalingen til allerede pensioneret personale og dets efterladte, hvis pensionsrettigheder selvsagt må respekteres, uanset hvilken administrativ form for pensionernes fremtidige udbetaling man måtte vælge.

De pensionsmæssige problemer ved dannelsen af et enhedstelevæsen vil derfor i realiteten blive et "arbejdsgiverspørgsmål" af finansiel og administrativ karakter uden direkte betydning for personalet.

Hvis staten i medfør af koncessionernes post 15 overtager telefonselskabernes aktiver, overføres pensionsfondsmidlerne til statskassen mod, at staten påtager sig de pensionsfondene påhvilende forpligtelser.

Telefonkommissionen gik i sin tid ud fra, at et en-

hed s televæsen i korporationsform ikke skulle arbejde med en pensionsfond.

Tilsvarende kunne man måske nu ved etableringen af et enhedstelevæsen som en statskorporation forestille sig, at man undlod opbygning af en pensionsfond, og i stedet afholdt pensionerne over driften med statsgaranti.

Ved etableringen af et enhedstelevæsen i form af et aktieselskab ville det muligvis være mere naturligt at anvende fondsprincippet, eventuelt således at der, for så vidt angår tidligere statstjenestemænd, ikke overføres midler fra staten til selskabet til dækning af denne pensionsbyrde, men i stedet fra pensioneringstidspunktet sker en deling af pensionsbyrden i forhold til optjent pensionsalder i henholdsvis staten og selskabet.

III. Nogle sammenfattende bemærkninger.

Omend arbejdsgruppens opgave i første række er af undersøgende art, finder gruppen det dog rigtigt at forsøge en sammenfattende vurdering af, i hvilken retning de betragtninger og resultater, der er angivet i det foregående, må pege, for så vidt angår valg af fremtidig, principiel organisationsform for et eventuelt enhedstelevvæsen. Man vil her ved i en vis udstrækning også henvise til andre undersøgelser, der har behandlet spørgsmålet om organisationsformen for statslige erhvervs- og servicevirksomheder.

Professor, dr. jur. Poul Meyer har i juni 1967 afgivet en betænkning til administrationsrådet af 1965 om "De statslige erhvervsvirksomheders organisation".

En hovedtese i den pågældende betænkning er, at statens erhvervs- og servicevirksomheder bør organiseres som en almindelig statsvirksomhed under sædvanlig departemental styring. Dette teoretiske udgangspunkt kan arbejdsgruppen som det fremgår af det foregående tilslutte sig. Når det imidlertid dernæst i betænkningen anføres, at den administrative effektivitet bl.a. kræver, at den offentlige administration på ensartede områder gennemføres efter nogenlunde ensartede retningslinier, må arbejdsgruppen fremhæve, at denne betragtning væsentlighed helt beror på, hvorledes man fastlægger begrebet "ensartede områder". Da der i Danmark er få statsdominerede egentlige erhvervsvirksomheder, er det område, der kan have betydning for arbejdsgruppens bedømmelse, meget varieret, og gruppen er ikke bekendt med eksempler, der viser, at den vidtforskellige organisationsform, som findes på de forskellige områder, i sig selv har medvirket til manglende administrativ effektivitet.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil man derfor kunne vælge organisationsform for televæsenet nogenlunde uafhængig af, hvorledes man har organiseret f.eks. statsbanerne, Københavns lufthavn, naturgasforsyningen, statshavnene, Statsanstalten for Livsforsikring, A/S Øresund, Danmarks Radio eet.

Hvis man ikke vil gøre brug af en traditionel statsvirksomhed under departemental instruktionsbeføjelse, kan der, som også behandlet i det foregående, tænkes en række konstruktioner. Disse spænder fra et helt traditionelt aktieselskab, for hvilket aktieselskabsloven gælder fuldt og helt, over såkaldte statsselskaber, der kan tænkes reguleret ved en generel, særlig lov, til statslige korporationer, selvejende institutioner eller andre enheder med vekslende betegnelser, reguleret i separat lov, nærmende sig en egentlig statsvirksomhed.

I så henseende synes det at være en udbredt opfattelse, at hvis man skal forlade alternativet: en traditionel statsvirksomhed, da bør man vælge aktieselskabsformen i rendyrket udgave, idet der ikke findes behov for mellemløsninger. I nævnte betænkning udtaler Poul Meyer således, "at der hverken for så vidt angår de nuværende statsvirksomheder eller eventuelle fremtidige i almindelighed bør være brug for organisationsformer i lighed med de britiske "public corporations". (Side 47). Ved valg af aktieselskabsformen udtales: "Der er intet behov for nogen ændring af eller tilføjelse til aktieselskabsloven, for så vidt angår helstatslige eller delvis statslige aktieselskaber". (Side 51) •

Dette er helt i overensstemmelse med professor, dr. jur. v. Eybens resultat i en undersøgelse "Statslige og

kommunale aktieselskaber" i Festskrift til professor, dr. jur. O.A. Borum, hvori konklusionen lyder således:

"Nogen afgørende grund til at foretrække en særlov synes ikke at være fremført. Over for de lovtekniske betragtninger, som taler for en særlov, står som et afgørende modhensyn, at en særlov vanskeliggør overgang fra hel til delvis statseje og omvendt. Da dernæst aktieloven kan udformes således, at der inden for dens almindelige regler kan etableres sådanne ordninger, at de statslige hensyn fuldt ud tilgodeses, er der i hvert fald efter dansk ret ikke fremført betragtninger, der taler for at gøre brud på den tradition, hvorefter aktielovens regler benyttes ved offentlige aktieselskaber".

I en komitéindstilling (fra 1963) om de norske statsbaners organisationsform gik flertallet ind for at vælge aktieselskabsformen og fandt det af underordnet betydning, om man valgte at lade de sædvanlige regler for aktieselskaber gælde, eller om man udarbejdede en særlig lov for statselskaber.

På denne baggrund finder arbejdsgruppen det naturligt at forsøge at fremdrage visse væsentlige betragtninger, der taler for at vælge det ene eller det andet af yderpunkterne: en ren statsvirksomhed eller et aktieselskab ved organisation af et samlet televæsen.

1. Udgangspunktet er - som nævnt - at man bør vælge en statsvirksomhed som organisationsform, hvis særlige hensyn ikke fører til noget andet.
2. I så henseende er det en afgørende ting, at hovedparten af Danmarks lokaltelefoni hidtil er drevet i (aktie)selskabsform, samt at denne har vist sig anvendelig og ved en sammenligning med udlandet i stand til at dokumentere sin konkurrencedygtighed over for statsdrevne virksomheder.
3. Televæsenet har hidtil været i stand til at være økonomisk selvbærende. Dette opstilles fremdeles som en fundamental målsætning for televæsenet. Selvom dette ikke på

nogen måde er uforeneligt med statsvirksomheden, er dette forhold imidlertid et af de afgørende elementer, som kan begrunde en given sektors løsrivelse fra statsfinanserne.

4. Under c) oven for side 11 har man konkluderet, at en sikkerhed for bevarelse af oparbejdet overskud indenfor virksomheden er et fundamentalt hensyn at tilgodese. Folke-tingets udvalg om offentlige arbejder gik i drøftelsen om organisering af Københavns **Lufthavnsvæsen** (KLV) ud fra, at dette bedst kunne opnås ved at separere virksomheden fra statsfinanserne. **Arbejdsgruppen** - bortset fra budgetdepartementets repræsentant, der ikke har ønsket at vurdere rækkevidden af denne udtalelse - har lagt dette synspunkt til grund.

5. Tilgang af lånekapital kan sikres stort set lige godt under begge alternativer. Lånevilkårene kan for en statsvirksomhed vel muligt være en anelse fordelagtigere; på den anden side skønner arbejdsgruppen, at det i en given **økonomisk-politisk** situation vil kunne være forbundet med større vanskeligheder for en statsvirksomhed at opnå tilslutning til låneoptagelse end for et selskab.

6. Det forhold, at televæsenet i hvert fald i henseende til selve nettet må påregnes fortsat at have et egentligt monopol, taler i princippet for at vælge statsvirksomheden.

Imidlertid vil det være en for traditionel betragtningsmåde, hvis man bortser fra, at televæsenet under den kommende, meget hastige og forgrenede tekniske udvikling vil komme ud for egentlige konkurrencesituationer i forhold til meget kapitalstærke private erhvervsforetagender, når talen er om at tilbyde nye tjenester af meget varieret art. Selv et meget vidtgående monopol - og et sådant gives vel næppe - vil ikke kunne spærre for en faktisk udvikling.

Når aktieselskabsformen forsvares i diskussion om

statens erhvervs- og servicefunktioner, er det navnlig evnen til konkurrencedygtighed, der fremhæves. Arbejdsgruppen mener at måtte notere sig, at dette hensyn i høj grad vil kunne have betydning for det fremtidige televæsen.

En stærk understregning af konkurrencebetragtningen kommer frem i den fornævnte komitéindstilling om de norske statsbaners organisationsform. Flertallet i komiteen anbefalede at ændre statsbanerne fra statsvirksomhed til et aktieselskab - altså et meget radikalt forslag. Et mindretal ville bevare statsbanerne som en statsvirksomhed, og fremhævede som begrundelse herfor navnlig, at nødvendigheden af kapitaltilgang fra staten i adskillige år frem gjorde uafhængigheden problematisk.

7. Arbejdsgruppen har anført, at televæsenets egenkapital principielt kan være ren statslig. Vel har man herved forudsat, at statens kapital forrentes på samme måde, som hvis der også var privat kapital i selskabet, men det kan bemærkes, at staten ved udbyttefastsættelsen står friere, hvis der kun er statskapital i selskabet. Man vil i givne situationer kunne støtte selskabet gennem et begrænset udbytte.

Dette taler nærmest for at vælge statsvirksomheden, men kan dog på den anden side fultud tilgodeses i et stats-ejet aktieselskab.

Omvendt kan der ikke bortses fra, at televæsenet i fremtiden kan få så mange og varierede opgaver at varetage, at det kan blive ønskeligt at inddrage kapital i televæsenet som ansvarlig egenkapital. Televæsenets opgaver vil næppe kunne fastlægges i 1981 med et statisk indhold for de næste 20 - 25 år. En mulighed for at inddrage privat egenka-

pital haves ved valg af aktieselskabsformen, jfr. ovenstående citat fra professor, dr. jur. v. Bybens afhandling.

8. Arbejdsgruppen har i kapitel 4.II.C. Personale og D. Visse pensionsmæssige forhold redegjort for de principper, der har været bragt i anvendelse ved løsningen af de personalemæssige og pensionsmæssige spørgsmål i forbindelse med et antal større opgaveoverførsler i de senere år fra det statslige til det kommunale regie.

Der er samtidig givet udtryk for den opfattelse, at der ved løsningen af de tilsvarende spørgsmål i relation til såvel telefonselskabernes personale som de berørte dele af post- og telegrafvæsenets personale ved en etablering af et enhedstelevæsen naturligt bør tages udgangspunkt i de tidligere anvendte principper i opgaveomlægningssituationer inden for det offentlige.

Arbejdsgruppen har imidlertid ikke ment på nuværende tidspunkt at skulle - og det ville da heller ikke af tidsmæssige årsager have været muligt - foretage en mere detaljeret vurdering af de personalemæssige og pensionsmæssige spørgsmål, der vil knytte sig til etableringen af et enhedstelevæsen under den ene eller anden organisationsform.

Efter en eventuel beslutning om etablering af et enhedstelevæsen og valg af principiel organisationsform vil der derfor være behov for en mere systematisk og tilbunds-gående behandling af disse spørgsmål.

I den forbindelse kan bl.a. peges på problematikken omkring den principielle forskel på forhandlingsreglerne ved aftalefornyelser for statstjenestemænd og for personale ved telefonselskaberne med tjenestemandsstus, hvor uenighed ved aftalefornyelser for selskabernes administrative perso-

nales vedkommende afgøres ved tvungen voldgift, og hvor der for så vidt angår selskabernes arbejderstyrke og telefonistpersonale er adgang til at varsle og iværksætte arbejdsstandning.

Hvis man herefter måtte skønne, at nogle af de angivne betragtninger har en sådan vægt, at man bør vælge en anden organisationsform end en ren statsvirksomhed, ~~ma~~ man tage stilling til, om der måtte være grund til at vælge en anden form end et traditionelt aktieselskab forudsat, at privat kapital ikke ønskes inddraget, og at muligheden for en senere inddragelse af en sådan ikke ønskes holdt åben. Arbejdsgruppen finder, at der er ringe principiel forskel på, om man i så henseende tænker på det ene eller andet alternativ af følgende, nemlig:

- et statsselskab, reguleret ved bestemmelser i en særlig lov om sådanne,
- et statsselskab, reguleret ved særlig lov for netop dette selskab,
- en offentlig korporation, reguleret ved bestemmelser i en generel lov for sådanne,
- en offentlig korporation, reguleret ved særlig lov for netop denne korporation.

Arbejdsgruppen mener at kunne fremføre følgende herom:

1. Arbejdsgruppen bemærker, at begrebet offentlig korporation, hvis man vil vælge denne konstruktion som ramme om et dansk enhedstelevæsen, ikke er entydigt. Man har i kapitel 2 fremdraget de karakteristika, som man finder må opfyldes for terminologisk at tale om en korporation. Det ses, at flertallet af disse karakteristika også gælder for et aktiesel-

skab. Af betydning for at vurdere de to former: korporation - aktieselskab over for hinanden er formentlig navnlig virksomhedens stilling i forhold til departement/minister og de styrende organers art og funktionsmåde.

Lægges det som udgangspunkt for vurderingen til grund, at regeringens og dermed folketingets virkemidler med hensyn til televæsenet ikke bør indskrænkes væsentligt i forhold til de muligheder, de i dag anvendte organisationsformer (statsligt dominerede aktieselskaber, statsvirksomhed) rummer i denne henseende, bemærkes:

Det synes, som om en hovedbegrundelse for skabelsen af instituttet "public corporation" har været en forestilling om at opnå en (mere) effektiv virksomhedsledelse ved at indrømme denne en større uafhængighed end den, en normal statsstyrelse har. Det må have for øje, at begrebet i England i hvert fald også skulle anvendes på egentlige erhvervs-virksomheder. Det bliver herved vanskeligt klart at angive, hvorledes en sådan korporation principielt er stillet i forhold til minister/departement.

Ses der alene på danske forhold, synes korporationen ret klart at måtte indebære en friere stilling i forhold til ministerens instruktion end den, det hidtil har været muligt at anvende på televæsenets område. Efter den almindelige statsretlige opfattelse med hensyn til rækkevidden af grl. § 46, stk. 2, antages dannelse af et særligt offentlig-retligt retssubjekt med selvstændig økonomi i forhold til statsbudgettet således at måtte forudsætte, at den pågældende institution er udstyret med selvstændighed i forhold til de almindelige forvaltningsmyndigheder, især regeringen. Med hensyn til lovgivningspraksis henvises særligt til lovgiv-

ningens regler om Danmarks Radio med dennes særlige stilling. Også for Danmarks Nationalbank gælder noget særligt. Hvad Statsanstalten for Livsforsikring angår, er en parallelisering ikke vejledende på grund af de helt forskellige virksomhedsfelter og -vilkår.

Hvad aktieselskabsformen angår, indeholder den ingen særlige problemer i denne henseende. Det er klart, at ministeren/departementet gennem repræsentation i bestyrelse (hvis flertal) og som stemmeberettiget på generalforsamling har adgang til at udøve en direkte indflydelse på selskabets dispositioner, og omfanget af denne indflydelse behøver ikke på forhånd at være fastlagt i særlige, generelle regler. Det forudsættes herved, at denne styringsadgang udøves på en sådan måde, at der ikke gribes forstyrrende ind i selskabets drift, og erfaringsmæssigt er der intet holdepunkt for, at noget sådant skulle blive tilfældet.

De styrende organer er i et aktieselskab en direktion, en bestyrelse og en generalforsamling. De enkelte organers ansvar og kompetence er fastlagt gennem særlig lov og lang tids praksis. Korporationen ledes af en direktion og selvstændig styrelse. Det følger af, hvad der er sagt om korporationsformen, at kompetence og ansvar ikke på samme måde som i et aktieselskab generelt kan fastslås. Styrelsens sammensætning og omfanget af ministerens instruktionsbeføjelse i forhold til styrelsen er ikke givet.

Om generalforsamlingsinstituttet bemærkes, at det er overflødigt, hvis man opererer med en helt statsejet enhed. Det reelle indhold i dennes virke vil helt kunne inddækkes af en departemental tilslutning. Omvendt kan generalforsamlingsinstituttet ikke siges at indebære nogen nævneværdig byrde for en virksomhed.

Som nævnt er den stilling, som direktør (direktion) og styrelse i en korporation har, ikke entydig. Det er derfor et væsentligt spørgsmål, hvorledes denne stilling in concreto fastlægges. I den henseende er arbejdsgruppen af den opfattelse, at en sådan styrelse principielt bør have samme stilling som bestyrelsen i et aktieselskab, det vil sige være direkte ansvarlig for virksomheden og ikke alene være rådgivende for en eneansvarlig direktør, som vanskeligt kan tænkes undergivet ministerens sædvanlige instruktionsbeføjelse. En sådan stilling for styrelsen synes i overensstemmelse med ordningen for Statsanstalten for Livsforsikring, jfr. lov nr. 217 af 24. maj 1978.

3. På grundlag af disse betragtninger må arbejdsgruppen anbefale, at valg af korporationsformen som ramme for et enhedstelevæsen ikke foretages, uden en nøje forudgående vurdering af forholdet mellem korporation og minister/departement samt af ledelsesorganernes kompetence, ansvar, indbyrdes forhold m.v.

Arbejdsgruppen finder ikke, at et eventuelt ønske om at danne et enhedstelevæsen i sig selv behøver at afføde en principiel diskussion om, hvorledes statens erhvervs- og servicevirksomheder bør organiseres, eller om udarbejdelse af en generel lov for statsselskaber eller statslige korporationer, men ville dog anse det for nyttigt, om en overvejelse af disse forhold foregik i et videre perspektiv end alene med henblik på oprettelse af et enhedstelevæsen.

Ligesom arbejdsgruppen har den principielle opfattelse, at man kun bør indgå i en omorganisering af et givet område, hvis man har en rimelig forventning om, at væsentlige fordele

vil blive opnaet derved, finder gruppen, at nye organisationsformer inden for et statsligt interessefelt kun bør introduceres, hvis man har fundet, at de hidtil hævdede former har mangler i henseende til funktionsduelighed, styringsmulighed eller tilsvarende fundamentale forhold.

Kapitel 5. Om varetagelse af myndighedsopgaver.

1. Ved siden af den egentlige - og naturligvis størrelsesmæssigt altdominerende - serviceprægede, forretningsmæssige virksomhed udøver post- og telegrafvæsenet på teleområdet funktioner, der må karakteriseres som forvaltning i snæver forstand. Det drejer sig særligt om følgende grupper af opgaver:

a) Departementale funktioner i snæver forstand, såsom forberedelse af lovgivning og udfærdigelse af bekendtgørelser.

b) Varetagelse af det internationale samarbejde på teleområdet.

c) Udfærdigelse af egentlige tilladelser, varetagelse af tilsynsfunktioner som overholdelse af vilkår for udstedte tilladelser og overholdelse af lovgivning, jfr. således § 1 i lov nr. 574 af 19. december 1969 om radiokommunikation, ifølge hvilken oprettelse og drift af anlæg for radiokommunikation kun må ske med tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder, og § 5 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed med hensyn til fællesantenneanlæg m.m.

2. Telefonkommissionen udtalte (i sin i korrektur foreliggende betænkning side 95) om de under punkt 1, litra b og c, rubricerede opgaver følgende:

"Telefonkommissionen er på det foreliggende grundlag nået til den konklusion, at det mest afgørende for

valget af et enhedstelevæsens fremtidige driftsformer, om virksomheden kan udrustes med sådanne beføjelser, at den på tilstrækkelig effektiv måde kan udføre sine funktioner til gavn for samfundet, herunder at televæsenet ikke på områder, hvor virksomheden får tillagt opgaver som offentlig forvaltningsmyndighed, d.v.s. bl.a. i det internationale telesamarbejde og med hensyn til administrationen af radiofrekvenser, bliver omgærdet med kauteler om en departemental godkendelse eller medvirken, som ikke eksisterer i dag, hvor de omhandlede funktioner helt eller delvis varetages af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. Spørgsmålet om selve driftsformen må derfor efter kommissionens mening komme i anden række, hvis de fornævnte betingelser også kan opfyldes ved hjælp af andre virksomhedsformer end etats- og korporationsformen, og dette mener man vil kunne ske.

Generaldirektoratets repræsentanter har under forhandlingerne fremhævet betydningen af dette forhold og har fundet at måtte gøre deres tilslutning til flertalsforslaget betinget af, at ledelsen af et televæsen i aktieselskabsform kan tillægges samme bemyndigelse, som i dag er tillagt generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet på disse områder."

I et lovudkast af maj/juni 1964 optoges følgende

bestemmelser:

" § 6. Ministeren for offentlige arbejder kan bemyndige det i § 7 omhandlede aktieselskab til at udfærdige tilladelser til etablering, drift og betjening af radioanlæg med andet formål end radiospredning.

§ 13. _____

Stk. 4. Televæsenet skal yde ministeren flor offentlige arbejder enhver af ham ønsket bistand i telesager og herunder forvalte de i denne lovs §§ 1-6 givne regler og de i medfør heraf udfærdigede bestemmelser og tilladelser.

Stk. 5» Ministeren for offentlige arbejder kan bemyndige televæsenet til på statens vegne at deltage i det internationale telesamarbejde og til at træffe de fornødne aftaler med udenlandske myndigheder.¹¹

3. I et notat af 1. oktober 1964 fra justitsministeriets lovafdeling over det da foreliggende lovudkast hed det:

"Ved disse bestemmelser overlades en række beføjelser, der idag udøves af den egentlige offentlige forvaltning til det nye selskab.

Ved vurderingen heraf må det have for øje, at det pågældende selskab er under fuld offentlig kontrol, såvel med hensyn til ejerforholdet, idet det offentlige ejer aktiemajoriteten, og med hensyn til ledelsen, idet staten beskikker over halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne og skal godkende direktionen.

For så vidt angår de i § 6 nævnte beføjelser er det tillige fastsat, at ministeren fastsætter almindelige regler om tilladelsers indhold og udfærdigelse, ligesom der ifølge § 19 er rekurs til ministeren med hensyn til selskabets afgørelser i disse sager. En tilsvarende udtrykkelig instruktionsbeføjelse og rekursadgang er ikke hjemlet med hensyn til de øvrige forvaltningsopgaver, som pålægges selskabet i medfør af § 13, stk. 4.

Et eksempel på, at offentlige forvaltningsopgaver udøves af andre end egentlige statsmyndigheder er Danmarks Nationalbank, der såvel under sin nuværende status som tidligere, da banken var et privat aktieselskab, bl.a. giver valutaudførselstilladelser.

Når der endvidere henses til, at den offentlige forvaltning på en række områder udøves af uafhængige navn og lignende, kan der formentlig ikke være knyttet principielle betænkeligheder til forslaget.

Det afgørende i forbindelse med ordningen er, at der ikke sker nogen forringelse af borgernes retsstilling. På dette punkt er det navnlig **ombudsmandskontrollen** og partsoffentligheden, der kommer ind i billedet.

For så vidt angår ombudsmandskontrollen har spørgsmål været fremme i forbindelse med Nationalbanken i den i ombudsmandens beretning 1957 s. 146 nævnte sag, hvoraf fremgår, at bankens direktion indtil videre har accepteret, at banken i det omfang den udøver myndighed i forhold til borgerne, henhører under ombudsmandens område, jfr. også ombudsmandens beretning 1958 s. 255 og 1959 s. 202.

Lægges dette kriterium til grund, vil de offentlige forvaltningsområder, der overgår til selskabet, også henhøre under ombudsmandens kompetence.

Med hensyn til lov om partsoffentlighed, har spørgsmål selvsagt ikke været fremme til afgørelse endnu. Det kan dog oplyses, at Danmarks Nationalbank i en skrivelse til økonomiministeriet har forudsat, at

der er visse områder, hvor banken opfattes som forvaltningsmyndighed og derfor er omfattet af loven.

Tilsvarende synspunkter må formentlig lægges til grund med hensyn til telekommunikationsloven.

Disse forhold kunne eventuelt nævnes i bemærkningerne."

4. I litteraturen ses spørgsmålet berørt hos Poul Meyer: Offentlig forvaltning (1975) side 58:

"Med henvisningen til debatten om en ændring af DSB's og andre offentlige statsvirksomheders organisatoriske placering i statsadministrationen, bør man være opmærksom på, at det er udelukket, at statsvirksomheder, der er organiseret som aktieselskaber, kan udøve departementale forretninger. Det vil være stridende mod vor hidtidige forfatnings-tradition, dersom ministerafgørelser forberedes på anden måde end i et bureaukratisk organiseret sekretariat, der er direkte underordnet ministeren".

5. Arbejdsgruppen bemærker:

a) Den endelige udfærdigelse af lovudkast, bekendtgørelser m.v. må ske i et departement.

Der er naturligvis herved intet sagt om, hvorfra initiativet til de forskellige udfærdigelser kommer, og dette vil da også ofte komme fra den faglige styrelse eller organisation.

b) Spørgsmålet om deltagelse i det internationale telesamarbejde har arbejdsgruppen ikke ment umiddelbart at kunne behandle på samme måde som telefonkommissionen.

Arbejdsgruppen finder, at de principielle og overordnede forhold i forbindelse med det internationale telesamarbejde er af departemental karakter, og at det er uholdbart, hvis fagministerens sekretariat for disse forholds vedkommende - på linie med udenrigsministeriet - ikke er

orienteret om, hvilke aktiviteter der pågår, og hvilke initiativer der tages. Omend synspunktet i princippet har generel gyldighed, vil man dog understrege, at Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber har accentueret synspunktet yderligere. Der lægges herved ikke vægt på, om det er statsretligt udelukket at delegere kompetencen til et organ uden for den egentlige statstjeneste, idet det er opfattelsen, at centraladministrativ praksis og reale grunde tvinger til det angivne standpunkt.

Hovedparten af det løbende internationale telesamarbejde vil dog være af en sådan karakter, at det kan varetagges af et enhedstelevæsen organiseret i form af en korporation eller et aktieselskab. På grundlag af angivelserne i bilag nr. 6 har arbejdsgruppen i det følgende kort skitseret, hvorledes opgaverne kan fordeles på departementalt niveau og et enhedstelevæsen:

1) På departementalt niveau forestås de principielle og overordnede forhold vedrørende det internationale telesamarbejde, herunder bl.a. konventionen og plenipotentiar-konferencer i forbindelse med ITU (international Telecommunication Union), konferencer og aftaler vedrørende udnyttelse af radiospektret samt regeringsaftaler vedrørende specielle områder, f.eks. INTELSAT (international Telecommunications Satellite Organisation) og INMARSAT (international Maritime Satellite Organisation).

Det forudsættes, at der i forbindelse med disse forhold i videst muligt omfang gøres brug af den faglige

ekspertise i et **enhedstelevæsen**, således at der ikke opbygges unødigt ekspertise på departementalt niveau.

2) Til et **enhedstelevæsen** bør i almindelighed henføres sådanne forhold, som kan henregnes til forretningsmæssige teledriftsforhold, herunder bl.a. administrative konferencer vedrørende revision af telegraf- og **telefonreglementerne** og radioreglementet, forholdene vedrørende CCITT (Comité Consultatif International **Télégraphique** et **Téléphonique**), CCIR (Comité Consultatif International des **Radiocommunications**) og Nordisk Telekonference samt indgåelse af driftsaftaler vedrørende specielle områder, f.eks. INTELSAT og INMARSAT.

c) Arbejdsgruppen er enig med telefonkommissionen i, at udstedelse af tilladelser, udøvelse af tilsyn m.v., der i hovedsagen er baseret på tekniske og praktiske forhold, såvidt muligt bør udfærdiges af den faglige enhed. Spørgsmålet kan alene give anledning til overvejelse, hvis televæsenet ikke er en statsvirksomhed, men en korporation eller et aktieselskab.

Det drejer sig om en række administrative opgaver i medfør af de regler, der for tiden findes i lov om telegrafer og telefoner, lov om radiokommunikation og lov om radio- og fjernsynsvirksomhed samt de i medfør heraf fastsatte bekendtgørelser m.v. Bortset fra spørgsmålet om udfærdigelse af generelle forskrifter, hvorom henvises til punkt a. foran, kan der være anledning til at sondre mellem tre grupper af opgaver:

- 1) Udstedelse af konkrete forvaltningsakter, f.eks. tilladelse til benyttelse af bestemte anlæg eller forbud mod anvendelse af sådanne,
- 2) foretagelse af forskellige myndighedshandlinger, f.eks. husvindersøgelse og meddelelse af bindende anvisninger om et anlægs benyttelse, og
- 3) foretagelse af faktiske handlinger, f.eks. udførelse af målinger og afprøvninger af apparatur.

Arbejdsgruppen finder ikke, at der kan indvendes noget imod, at det overlades en korporation eller et aktieselskab at foretage de i punkt 3) nævnte faktiske handlinger i overensstemmelse med fastsatte regler.

Efter arbejdsgruppens opfattelse er der principielt heller ikke noget til hinder for, at det overlades til en korporation eller et aktieselskab, som staten gennem aktiebesiddelse og koncessions- eller lignende bestemmelser har afgørende indflydelse på, at udstede konkrete forvaltningsakter, jfr. 1), eller foretage myndighedshandlinger af den i punkt 2) nævnte art, hvis det i overensstemmelse med dansk forvaltningsret og -praksis sker under den forudsætning, at der er tale om klart definerede opgaver, at ministeren kan instruere de pågældende organisationer med hensyn til opgavernes løsning, og jf. der er rekursmulighed overfor ministeren. Det forudsættes yderligere, at de nævnte opgaver enten ved lov henlægges til ministeren, men med udtrykkelig hjemmel for denne til at delegere sine beføjel-

ser til corporationen eller aktieselskabet, eller at de ved bestemmelser i selve loven henlægges direkte til disse.

Arbejdsgruppen er imidlertid generelt af den opfattelse, at det vil være muligt, selvom der under de videre overvejelser skulle melde sig principielle betænkeligheder ved at overlade visse funktioner til et enhedstelevæsen i den valgte driftsform, at få disse funktioner udført i sædvanligt myndighedsregi med en begrænset administrativ indsats.

6. Som det fremgår, er det arbejdsgruppens opfattelse, at spørgsmålet om myndighedsopgavernes placering vil kunne løses tilfredsstillende, uanset hvilken driftsform der vælges for et enhedstelevæsen. Man forudsætter, at spørgsmålet - på samme måde som en række andre - i givet fald gøres til genstand for en indgående behandling, herunder navnlig med henblik på, at det praktiske samarbejde kan forløbe tilfredsstillende.

Kapitel 6. Hovedlinier i et enhedstelevæsenes interne organisering og funktionsmåde.

Televæsenet danner set under ét et meget omfattende virksomhedsområde såvel personelt som materielt, og drifts- og anlægsvirksomheden er - også bortset fra den principielle retlige organisation, som for tiden er gældende - indarbejdet gennem en lang årrække.

Dannes en enhedsorganisation for det offentlige televæsen som en korporation, et aktieselskab eller en statsvirksomhed, vil det derfor være nødvendigt med en trinvis tilpasning af den således samlede drifts- og anlægsorganisation. Det vil nødvendigvis tage nogle år, hvor man i begyndelsen af perioden givetvis må anvende den for tiden gældende organisation som grundlag. Af hensyn til overvejelsen af, hvad der eventuelt kan sigtes på som foreløbigt, henholdsvis endeligt mønster, drøftes i det følgende til illustration nogle helt principielle forhold vedrørende televæsenets interne organisatoriske hovedopbygning, styreform og medarbejderindflydelse.

a. De principielle muligheder for televæsenets interne organisatoriske hovedopbygning.

Der er opstillet følgende 3 principmodeller, som tager udgangspunkt i graden af selvstændighed i geografisk afgrænsede områder:

Model 1.

Landet opdeles i forholdsvis få regioner. Der praktiseres en høj grad af selvstændighed.

Regionerne forudsættes i princippet at varetage samtlige teleforhold inden for hvert deres område. Visse specielle og snævre funktioner må dog forudses samlet i én region.

Med henblik på at skabe det nødvendige tværgående samarbejde vedrørende markedsforhold og tekniske forhold vil det være nødvendigt, at der i mere permanent og organiseret form etableres tværgående udvalg, arbejdsgrupper m.v. til med passende bistand at varetage bestemte tværgående funktioner.

Over regionerne etableres en overordnet fælles ledelse, der inden for de af statsmagten fastlagte rammer i hovedsagen træffer beslutning vedrørende den langsigtede overordnede strategiske planlægning, valg af teknologi, teknisk samordning, arten af hovedprodukter, takstniveauet og de totale økonomiske rammer for de enkelte regioner.

Model 2.

Som i model 1 opdeles landet i et (eventuelt større) antal regioner, men med en væsentlig lavere selvstændighed. Disse regioner varetager inden for hver deres område i princippet samtlige projekterende og udførende opgaver. Visse specielle og snævre funktioner må dog forudses samlet i én region. Der kan herudover være tale om, at visse fællesfunktioner (f.eks. laboratorieopgaver, byggeopgaver m.v.) udskilles og samles i en art fælles hjælpefunktioner.

Med henblik på den landsdækkende behandling af en række kundemæssige og tekniske forhold etableres et antal specialenheder. Specialenhederne vil i hovedsagen have til opgave at varetage systemmæssige og standardiseringsmæssige

forhold samt - ~~safremt~~ de er styrende over for regionerne - koordinering af planlægningen af de løbende aktiviteter.

Disse specialenheder kan kobles ind enten som sideordnede, rådgivende enheder i forhold til regionerne (d.v.s. en matrixorganisation) eller som styrende enheder i forhold til regionerne. Vedrørende matrixformen bemærkes, at den - uanset at den teoretisk set er en mulighed - i praksis må antages at give anledning til sådanne kompetencemæssige problemer, at enhederne enten reduceres stærkt i deres betydning eller i realiteten bliver styrende over for regionerne.

Øverst etableres en central ledelse, der inden for de af statsmagten fastlagte rammer forudses at varetage de overordnede og fremadrettede forhold, herunder fastlæggelse af hovedproduktudvalg - og kvalitet, overordnede krav til markedsføring og til telenettets hovedbestanddele samt fordeling af ressourcer. Specialenhederne knyttes til centralledelsen.

Model 3.

Landet opdeles i et forholdsvis stort antal distrikter, som inden for hver deres område varetager flest mulige projekterende og udførende opgaver. Som følge af distrikternes begrænsede størrelse må en række udførende funktioner udskilles og samles.

Med henblik på den landsdækkende behandling af en række kundemæssige og tekniske forhold etableres et antal specialenheder, der er styrende over for distrikterne, jfr. i øvrigt det under model 2 angivne.

Øverst etableres som i model 2 en central ledelse.

Det bemærkes, at model 2 og 3 i princippet svarer

til model A og B i den betækning, som distriktsudvalget tander samordningsudvalget afgav i april 1968.

b. Vurdering af de principielle muligheder set i relation til en række mere betydende forhold,

1. Forholdet til kunderne.

Model 1 forudsættes at indebære, at der bliver tale om visse forskelle med hensyn til de ydelser, der stilles til rådighed for kunderne. Dette kan på den ene side tuve en positiv virkning, idet der kan blive tale om en form for "konkurrence" mellem regionerne, og på den anden side have en negativ virkning, idet den uensartede behandling af kunderne kan give problemer, specielt i relation til kunder, der har kendskab til forholdene ud over regionsgrænserne.

Model 2 og 3 må forudses at indebære, at der bliver tale om stort set ensartede ydelser overalt. Den omhandlede "konkurrence" mellem enhederne vil dermed stort set forsvinde, men til gengæld sikres en ensartet behandling af kunderne.

2. Decentralt miljø

Model 1 vil som følge af den høje grad af selvstændighed give mulighed for i de fleste henseender at sikre et kreativt og udviklende miljø i regionerne.

Model 2 indebærer, at en del af den mere avancerede ekspertise udskilles fra regionerne. I forhold til model 1 vil dette indebære, at det lokale miljø ikke indeholder de samme udviklingsmuligheder. Det må dog antages, at der ved valg af en passende styreform (f.eks. målstyring) kan sikres et rimeligt godt og udviklende miljø i regionerne.

For model 3 gælder nogenlunde det samme som for model

2, idet dog den ekspertise, der kan placeres i distrikterne, vil være endnu mere begrænset.

3. Sammenhængende styring.

Model 1 må forudses at medføre en række problemer med hensyn til den sammenhængende styring, idet den nødvendige tværgående koordinering i forbindelse med kundemæssige og tekniske forhold vil skulle ske i udvalg, arbejdsgrupper m.v., hvor regionerne forudsættes at skulle deltage med en betydelig indflydelse.

Model 2 og 3 vil derimod give mulighed for at sikre en tilfredsstillende sammenhængende styring gennem de omhandlede landsdækkende specialenheder. Det store antal distrikter i model 3 vil dog kunne give visse problemer med hensyn til den samlede koordinering.

4. Internationale opgaver.

Den principielle styring af dette område må nødvendigvis foregå centraliseret, hvilket vil være muligt at praktisere i alle tre modeller. Denne centralisering indebærer ikke, at den faktiske ekspertise også skal findes centralt. Den kan - og skal - hentes i den faglige enhed, hvor den i overensstemmelse med organisationens opbygning er placeret. Forskellen mellem de tre modeller vil i denne henseende bestå i det divergerende omfang, hvori ekspertisen findes centralt: mindst i model 1, størst i model 3.

Hvad særligt angår model 1 vil denne nok kunne afføde en række problemer i denne henseende, idet ekspertisen i princippet vil være spredt ud på regionerne. Dette må anta-

ges at medføre, enten at der opbygges den fornøden ekspertise i tilknytning til den overordnede fælles ledelse, eller at ekspertisen på et givet område placeres i én af regionerne, der herefter varetager de pågældende internationale opgaver.

5. Fordeling, vedligeholdelse og udvikling af ekspertise.

Model 1 forudsætter i princippet, at den mere avancerede ekspertise fordeles på regionerne. Der vil imidlertid være en del områder, der har et så beskedent omfang, at det ikke vil være muligt at fordele ekspertisen og samtidig sikre dennes vedligeholdelse og udvikling. I givet fald må en sådan ekspertise samles i en region med de deraf følgende mere direkte samarbejdslinier til de øvrige regioner.

Model 2 og 3 giver gode muligheder for at samle den mere avancerede ekspertise i de omhandlede specialenheder.

6. Frihedsgrad med hensyn til disponering, personaleadministration, personalerekruttering m.v.

Model 1 vil i princippet kunne indebære en høj frihedsgrad for regionerne vedrørende disse forhold og i henseende til personaleanvendelsen give de færreste overgangsproblemer. Det er dog et spørgsmål, om denne frihed ikke i praksis vil blive begrænset.

I model 2 og 3 vil frihedsgraden for de enkelte regioner/distrikter med hensyn til personalerekruttering og personaleadministration formentlig blive beskåret. For så vidt angår disponering, vil der med en passende styreform kunne

sikres en vis frihedsgrad, som dog nok vil være større i model 2 end i model 3•

c. Principper vedrørende styreform, herunder planlægning, bud-
gettering samt beslutningsprocesser.

Der kan opstilles de i det efterfølgende angivne helt generelle krav til den interne styring i et enhedstelevæsen.

På den ene side må det være muligt at træffe sammenhængende, tværgående beslutninger vedrørende televæsenets samlede mål, politikker og aktivitetsomfang.

På den anden side må det være muligt på ethvert niveau i organisationen at træffe enkeltbeslutninger, som er i harmoni med televæsenets samlede mål, politikker og aktivitetsplaner.

Det må sikres, at ansvarsbevidstheden over for den fastlagte kvalitet af ydelserne samt forbruget af resourcer fremmes på ethvert niveau i organisationen.

Det må sikres, at produktionsapparatet har den rigtige størrelse og kvalitet, herunder en rimelig udnyttelsesgrad.

Det må være muligt at kontrollere opfyldelsen af mål, aktivitetsplaner m.v. samt udviklingen i produktiviteten.

I en så vidtforegrebet organisation, som et enhedstelevæsen vil være, forekommer det - ud fra dagens viden om styringsprincipper - at foranstående krav bedst kan opfyldes i en målstyret organisation. Dette er i øvrigt i overensstemmelse med det resultat, post- og telegrafvæsenet i lighed med mange andre virksomheder er kommet frem til ved vurderingen af fremtidens styreform.

I en sådan målstyret organisation må der opbygges et hierarki af mal og politikker, der svarer til styringen niveau for niveau ned gennem organisationen. Det må nok anses for en forudsætning for opfyldelsen af intentionerne i denne styreform, at målene og politikkerne er kendte og accepterede helt ud i organisationen.

Som baggrund for målstyringen må der med de forhold, der er gældende i et enhedstelevæsen (specielt med hensyn til udviklingen i behovene og produktionsapparatets karakter), arbejdes med en omfattende planlægning på meget langt sigt (20-30 år) og mellemlangt sigt (op til 15 år).

Herudover må der ske en rullende planlægning på kort sigt (formentlig mest hensigtsmæssigt 5 år) af de mange enkeltaktiviteter i organisationen. Med henblik på at opnå en høj grad af autonomi og ansvarsbevidsthed i organisationens enkelte enheder forekommer det mest hensigtsmæssigt, at korttidsplanlægningen og den hertil hørende budgettering sker så decentralt som muligt.

En sådan decentral planlægning og budgettering forudsætter, at der ved hvert (årligt) gennemløb udstikkes forudsætninger trin for trin ned gennem organisationen. De decentralt udarbejdede planer og budgetter koordineres og prioriteres herefter trin for trin op gennem organisationen.

Den beskrevne korttids planlægnings- og budgetteringsproces vil i sammenhæng med komplekset af mål og politikker være det vigtigste middel til at sikre den sammenhængende løbende styring af et enhedstelevæsen.

Med henblik på den omtalte koordinerings- og prioriteringsproces op gennem organisationen forekommer det hensigtsmæssigt at anvende et beslutningssystem bestående af

overlappende beslutningsgrupper. I et sådant overlappende beslutningssystem vil et vilkårligt niveau i organisationen altid være repræsenteret ved beslutningstagningen på det nærmeste overliggende niveau.

Foranstående principper vedrørende målstyring, planlægning og budgettering samt beslutningstagning vil kunne anvendes i forbindelse med alle de 3 tidligere beskrevne interne organisationsmodeller.

d. Principper vedrørende medarbejderindflydelse.

Formen for medarbejdernes medindflydelse på virksomhedens gang vil naturligvis afhænge af, hvilken organisationsform der vælges for et enhedstelevæsen. Arbejdsgruppen har i kapitel 4, afsnit I, litra g, udtalt sig om, hvilken indfrielse den principielle organisationsform efter arbejdsgruppens opfattelse har i denne relation.

Om man for den interne organisations opbygning vælger model 1, 2 eller 3 vil i princippet næppe berøre mulighederne for at sikre en medarbejderrepræsentation på den måde, som man måtte ønske, og inden for de rammer, som afstikkes af den principielle organisationsform, um man vælger den ene eller anden af de tre modeller, vil i denne relation nok snarere have betydning for, hvilke medarbejdergrupper der vil kunne have indflydelse på hvilke grupper af anliggender. Modelvalget kan derfor for personalet have større betydning for indholdet af dets arbejdsmæssige hverdag end for det principielle spørgsmål om personalets medindflydelse - anskuet som helhed i relation til virksomhedens beslutningsproces.

Kapitel 7» Mindre vidtgående organisationsændringer end
dannelse af en enkelt virksomhed for televæsenet.

A; Almindelige bemærkninger.

Formålet med teleundersøgelsen er først og fremmest at klarlægge og vurdere en række problemer af grundlæggende betydning for en stillingtagen til telesektorens fremtidige organisation som grundlag for en detaljeret overvejelse af, hvorledes en form for enhedstelevæsen i givet fald bør skabes. I overensstemmelse hermed har arbejdsgruppen i relation til sin særlige del af undersøgelsens kommissorium i de foregående afsnit redegjort for tre forskellige organisationsformer: statsvirksomhed, aktieselskab og korporation, og søgt at vurdere disse organisationsformers egnethed på teleområdet. I betragtning af det foran nævnte hovedformål med teleundersøgelsen er dette naturligvis sket med særligt henblik på de tre organisationsformers anvendelse hver for sig som ramme for en enhedsorganisation for televæsenet, d.v.s. enten som én statsvirksomhed, én korporation eller ét aktieselskab. Det er også dette, man, som det fremgår, har haft for øje ved gennemgangen af de problemer, som kan gøre sig gældende ved overgangen fra den nuværende tilstand til en kommende ordening.

Arbejdsgruppen har ikke til opgave at vurdere, om dannelse af et enhedstelevæsen bør tilstræbes, og den foregående udredning har derfor som given forudsætning, at noget sådant er ønskeligt.

Imidlertid er det åbenbart, at en sådan omstrukturering af televæsenet kun iværksættes, hvis man har nået den erkendelse, at ret væsentlige fordele vil kunne opnås

derved. Man vil ikke indgå i et sådant arbejde med de problemer af meget forskellig art, som uundgåeligt må følge med, alene for at opfylde et mere eller mindre teoretisk ønske om ensartede organisatoriske forhold på feltet.

Arbejdsgruppen mener - uden på nogen måde derved at foregribe pågående undersøgelser eller senere vurderinger - at kunne gå ud fra, at tanken om dannelsen af et enhedstelevæsen i første række - udover historiske grunde - har deres rod i overvejelser om den helt overordnede styring af teleområdet - derimod kun i beskedent omfang om en absolut ensartet organisation og funktionsmåde i de enkelte regioner.

Denne betragtning har bl.a. givet sig udslag i, at arbejdsgruppen foran i kapitel 6 har medtaget den som model 1 beskrevne form for intern organisation, der har det udgangspunkt, at nogle få store regioner - i lighed med den bestående ordning - stort set skal operere selvstændigt, og at kun helt nødvendige fælles spørgsmål behandles og afgøres i centralledelsen. Denne model kan ikke betragtes som en særlig naturlig organisationsstruktur at vælge, hvis man skulle organisere et nyt aktivitetsområde, men er i første række medtaget som en mulig anvendelig model i et nydannet enhedstelevæsen i en overgangsperiode fra den nuværende tilstand med 4, selvstændige administrationer. Man vil i modellen i hvert fald nå det - foran antagne - hovedformål, som tilstræbes ved oprettelse af et enhedstelevæsen, nemlig en centraliseret, ansvarlig beslutningsmyndighed.

For så vidt man imidlertid finder, at den beskrevne organisationsmodel 1 måtte være et væsentligt skridt på vejen i denne henseende, kan man imidlertid spørge, om man - eventuelt kun som et første trin på vejen mod et helt

sammensmeltet televæsen - måske kan opnå et omtrent tilsvarende resultat på en simplere måde end ved formelt at ophæve de bestående selskaber, hvorved de hermed forbundne overgangsproblemer undgås.

Arbejdsgruppen har derfor fundet det naturligt at overveje, om man gennem mindre indgribende organisatoriske forandringer i det væsentlige vil kunne fyldestgøre de formål, der begrunder tanken om at få tilvejebragt en form for enhedstelevæsen.

En væsentlig begrundelse for at medtage andre mulige løsninger er, at arbejdsgruppen har den opfattelse, at udviklingen - såvel den tekniske som den voksende medbestemmelse ned gennem organisationerne - gør en form for centraliseret styring nødvendig, men vanskeligere at gennemføre efterhånden som tiden går. Som begrundelse for en forudsætning om, at et enhedstelevæsen i givet fald måtte omfatte samtlige teletjenester lagde telefonkommissionen under sine forhandlinger for det første vægt på, at de offentlige teletjenester - uanset hvilken administration der driver den - stort set betjener sig af ét og samme telenet.

Udviklingen er gået videre i den retning, og som det bl.a. fremgår af arbejdsgruppe 1's rapport udgør telenettet en enhed. Foruden telefoni afvikles i telenettet telegrafi (som abonnenttjeneste kaldet telex) og i forbindelse med snarlig idrifts2ttelse af et internationalt datanet en egentlig datatjeneste. Nettet er alene ved dets terminalpunkter adskilt mellem de 3 hovedformer, nemlig

ved telefoni	- telefonapparat og telefoncentral
ved telex	- fjernskriver og telexcentral
ved dataoverføring-	modem og datacentral

For det sidstes vedkommende bemærkes, jfr. igen

arbejdsgruppe I¹s rapport, at modems i den nu kendte form vil blive overflødiggjort, efterhånden som nettet digitaliseres. Det bemærkes også, at markedet for ekstra- og særudstyr hurtigt udvikler sig, hvad der danner grundlag for indførelse af en lang række nye tjenester i forbindelse med telenettet. Midlerne i telemyndighedernes styring af denne udvikling er i det væsentlige (1) krav om typegodkendelse eller (2) fastholdelsen af et monopol for teleadministrationen på levering af det pågældende udstyr.

For det andet pegede telefonkommissionen på, at afvejningen af hensynene til de forskellige former for teletjeneste og behovet i de forskellige dele af landet talte for en samlet planlægning for hele sektoren.

For det tredje nævnte kommissionen, at fælles udførelse og -drift af teleanlæg vil overflødiggøre uproduktive forhandlinger om fordeling af anlægs- og driftsudgifter samt afregning af disse mellem de enkelte administrationer.

For det fjerde fremhævedes behovet for, at forsknings- og udviklingsarbejdet blev koordineret fuldt ud og derved som helhed intensiveredes.

For det femte understregede kommissionen betydningen af, at dansk televæsen som helhed optræder samlet over for andre lande og i de internationale organisationer.

Endelig for det sjette fandt kommissionen det ud fra forvaltningspolitiske betragtninger betænkeligt at opretholde en selvstændig, statslig administration for de i økonomisk og personalemæssig henseende «må tele-tjenester uden for telefonområdet.

På denne baggrund blev der tinder kommissionens overvejelser fremhævet en række fordele ved samling af televæsenet i én administration, idet kommissionen ikke mente, at disse fordele kunne opnås ved fortsat samordning baseret på det hidtidige mønster, der nødvendiggør koordination af en statsvirksomhed (P & T) med selvstændig departemental status, som er tillagt en række drifts- og myndighedsopgaver, et andet selvstændigt departement og et telefontilsyn med visse andre myndighedsopgaver, og tre koncessionerede aktieselskaber henhørende under de sidstnævnte to organer og med omfattende driftsopgaver.

Kommissionen anførte først, at planlægningen og koordineringen ville blive effektiviseret og arbejdsmæssigt enklere tilrettelagt.

Dernæst fremhævedes, at en enhedsteleorganisation under ministeriet for offentlige arbejders ressort ville indebære den hensigtsmæssige ordning, at de departementale og tilsynsmæssige opgaver kom til at henhøre under samme departement. Under den nuværende ordning er opgaverne inden for teleområdet som nævnt delt på to indbyrdes selvstændige departementer, idet telefontilsynot og dets organer ikke har nogen kompetence i forhold til P & T's virksomhed.

Kommissionen var også inde på, at det under enhedsadministration umiddelbart ville være muligt at belægge ensartede ydelser med ensartet afgift uden hensyn til f.eks. geografisk betingede forskelle på omkostningssiden. Den ved enhedens dannelse etablerede fællesøkonomi og mulighed for økonomisk udligning mellem områderne ville skabe basis for en generel takstfastsættelse på et lavere ni-

veau end det, der betinges af omkostningsforholdene i det økonomisk dårligst stillede område. Hertil bemærker nærværende arbejdsgruppe på dette sted blot med henvisning til rapporten fra arbejdsgruppe 1 og oversigt XIII i Statistiske Meddelelser vedrørende Danmarks Telefoner, 1977f at der for lokaltelefonområdernes vedkommende ikke for tiden består afgørende forskelle med hensyn til takstprincipper og takstniveauer, selv om der er væsentlige forskelle i administrationernes samlede provenuer.

Endvidere nævntes, at gennemførelse af enhedsadministration ville medføre afskaffelse af de nuværende omfattende mellemregninger for teleadministrationerne i forbindelse med fællesanlæg og vedrørende indtægterne fra rigstrafik. Som det også var tilfældet under telefonkonmissionens forhandlinger, skal nærværende arbejdsgruppe dog i denne forbindelse bemærke, at det også under en enhedsadministration vil være nødvendigt med visse interne mellemregninger og andre regnskabsmæssige foranstaltninger af hensyn til omkostningskontrollen og takstfastsættelse og -beregning for de enkelte ydelser.

Kommissionen pegede under sine drøftelser også på, at ensartede arbejdsydelser af ligeartet personel ville kunne aflønnes ens under enhedsadministration, hvor det ville være muligt at opbygge et rationelt og effektivitetsfremmende lønsystem. Det, man særligt havde for øje, var de forskelle, der faktisk gjorde - og i et vist omfang stadig gør-sig gældende mellem P & T's område og telefonselskabernes i anvendelsen af statens lønnings- og normeringssystem, der er indført på begge områder. Hertil kom den differentierede opdeling af forhandlingsretten på de to områder, der også stadig er gældende.

I denne forbindelse blev der også peget på, at der under en enhedsadministration ville kunne føres en for hele teleområdet gældende rekrutterings-, uddannelses- og bemandingspolitik med mulighed for udligning af skævheder i arbejdskraftfordelingen, hvorved en med sådanne skævheder forbundet tendens i retning af forøgelse af den samlede personalestyrke ville kunne imødegås.

Videre var kommissionen inde på, at en effektiv samlet investeringsplanlægning under en enhedsadministration kunne afhjælpe den ulempe ved den delte drift, at forskelligheder i administrationens finansieringsmuligheder kunne give geografiske skævheder i investeringsaktiviteten. Nærværende arbejdsgruppe skal pege på, at det - i hvert fald i de senere år - især synes at være forskelle mellem investeringspolitikken på det rent statslige teleområde og på selskabsområdet, der har gjort sig gældende set i forhold til kunderne.

Det fremhævedes under kommissionsarbejdet, at der under en enhedsadministration ville kunne gennemføres en effektiv og økonomisk fordelagtig standardisering af tele-raateriel og -udstyr. Endvidere ville arbejdet med udvikling af nyt materiel og nye metoder kunne fordeles og udføres mere rationelt. Det gjordes gældende, at den delte drift i vidt omfang medfører drift af forskelligt materiel og udstyr, fordi den enkelte administration i princippet er selvstændig i teknisk henseende, hvad der i betydeligt omfang afstedkommer kostbart dobbeltarbejde af teknikere med kvalifikationer, som kun relativt få er i besiddelse af.

Nærværende arbejdsgruppe skal dog i denne forbindelse bemærke, at teknisk standardisering er et forhandlings-

anliggende teleadministrationerne imellem son følge af den i det foregående nævnte kompetenceopdeling. Ifvad specielt angår særudstyr til telefonanlæg er i praksis ved cirkulere nr. 27 gennemført den ordning, at typegodkendelse meddeles af en af teleadministrationerne på alles vegne.

Yderligere var kommissionen inde på, at en fælles-optræden på kapitalmarkedet, sådan som det ville kunne praktiseres under en enhedsadministration, kunne forventes at ville lette og billiggøre kapitalfremskaffelsen. Finansieringsmidlerne ville yderligere kunne fordeles på de forskellige tjenester og områder på grundlag af sammenhængende vurderinger af disses økonomi og rentabilitet.

Endelig påregnedes, at en enhedsadministration ville kunne give besparelser, for så vidt angår administrationspersonale.

ES: En koncern under et teledirektorat.

Såfremt man ud fra de synspunkter, der er anført i kapitel 4, skulle komme til det resultat, at aktieselskabsformen principielt er den bedst egnede organisationstype på teleområdet, og tager man samtidig i betragtning, at der med hensyn til televæsenets interne organisering og funktionsmåde generelt lægges vægt på at opretholde en passende høj grad af decentralisering, jfr. kapitel 6, må den tanke naturligt melde sig, om ikke de i det foregående nævnte hensyn i det væsentligste vil kunne tilgodeses under en ordning, hvor aktieselskabsformen gennemføres for al drifts- og anlægsvirksomhed på teleområdet, uden at de bestående selskaber dog ophæves eller sammenlægges, og hvorunder der tilrettelægges en mere hensigtsmæssig samlet styring og koordinering af virksomheden end den, som de

gældende kompetenceopdelinger på centralt niveau giver mulighed for. En sådan ordning vil kort kunne karakteriseres som en koncern af statsligt ejede eller dominerede aktieselskaber knyttet sammen af en effektiv koncernledelse,

I det følgende skal kort skitseres hovedelementerne i en ordning af denne art, idet arbejdsgruppen i tilknytning hertil fremsætter sine kommentarer med hensyn til hovedspørgsmålet, om de tilsigtede formål må antages at kunne opfyldes.

- a. P² T's televirksomhed overdrages til et 100 procent statsejet, koncessioneret teleaktieselskab (i det følgende benævnt T a/s), som oprettes samtidig. Der ses foreløbig bort fra tillige at ændre ved organisationsformen for FkT, idet man forudsætter, at der med dette kan tilvejebringes en ordning, således at det i enhver betydende henseende i forhold til statsmagten stilles på samme måde som aktieselskaberne.

T a/s oprettes med henblik på at varetage den offentlige televirksomhed, som ikke ved koncession overlades til de tre øvrige teleselskaber, jfr. nedenfor.

- b. Under ministeriet for offentlige arbejder oprettes et teledirektorat, under ledelse af en teledirektør; al telelovgivning henlægges til et enkelt kontor i ministeriet. Telefontilsynet ophæves.

Teledirektoratets opgave vil være på grundlag af en bemyndigelse fra ministeriet (1) at varetage myndighedsopgaverne ifølge telelovgivningen og (2) med grundlag i koncessioner og statens aktiebesiddelse at varetage den overordnede økonomiske, tekniske og administrative planlægning, styring og samordning med hensyn til

det offentlige televæsen. Teledirektoratet, der ikke selv skal have drifts- og anlægsopgaver, forudsættes at være af begrænset størrelse, bemandet ned såvel teknikere som administrativt personel. Departementskontorets opgaver forudsættes under en ordning med et teledirektorat at kunne begrænses til de sager, som skal forelægges ministeren.

Post- og telegrafvæsenets repræsentant bemærker hertil, at den angivne opdeling af opgaverne på et teledirektorat og et departementskontor ikke forekommer hensigtsmæssig. Det vil være at foretrække, at samtlige opgaver henlægges til den overordnede ledelse af det offentlige televæsen, hvis chef samtidig har direkte reference til ministeren. Dette vil svare til de forhold, som idag er gældende for generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet for de opgaver, der varetages på teleområdet. Dette medlem kan i øvrigt tilslutte sig principperne i den skitserede løsning.

- c. For at opnå de formål, som ligger til grund for tanken om et enhedstelevæsen, vil det være nødvendigt, at staten sikres majoritet i teleselskabernes bestyrelser. (Det må overvejes, om dette f.eks. kan ske i forbindelse med selskabers eventuelle overtagelse af visse statsanlæg, jfr» senere).
- d. Under en koncernordning vil der skulle tilrettelægges en hensigtsmæssig geografisk og funktionel arbejdsdeling. Af forhold, der nærmere må afklares, kan der specielt peges på indplaceringen af statens lokaltelefonområder og en tilpasning af de bestående aftaler vedrørende centraler og f jernledningsanlæg.

Det må også overvejes, om et hensyn til takstenhed skulle tilsi, at der søges etableret en af teledirektoratet administreret udligningsordning mellem selskaberne, for så vidt som udligningen er begrundet i skævheder i indtjeningsmuligheden. Her tænkes specielt på samtaleindtægter. En afklaring af disse forhold må antages at være en nødvendig forudsætning for **koncern**-systemets iværksættelse.

- e. Statsrepræsentanterne i selskabsbestyrelserne forudsættes udnævnt af ministeren for offentlige arbejder. De må som følge af deres stilling som befuldmægtigede for regeringen være underkastet ministerens instruktionsret i alle sager, hvor der måtte være mulighed for kollision mellem selskabets og statens interesser, samt i sager af principiel betydning eller af væsentlig økonomisk rækkevidde, men denne instruktionsret forudsættes udøvet således, at statsrepræsentanternes medansvar for det pågældende selskabs ledelse ikke forflygtiges.

Af hensyn til samordningen vil det givetvis være hensigtsmæssigt at lade statsrepræsentanterne danne et kollegium under teledirektørens forsæde. Ministeren eller dennes stedfortræder vil under drøftelser med dette kollegium kunne tilkendegive de hovedlinier, der ønskes fulgt med hensyn til virksomheden på teleområdet. Med dette som udgangspunkt må det antages, at det nævnte kollegium efterhånden kan få en ganske central placering i televæsenet, idet det vil være et egnet forum for drøftelse af den generelle politik og nye initiativer på området. Derfor vil det også være rimeligt, at de private aktionærrepræsentanter i bestyrelserne tiltræder kollegiet i visse af dets ordinære møder.

Ved ordningen vil man i et vist omfang opnå det, som mange har set som en fordel også ved korporationsformen, nemlig at en nogenlunde permanent kreds af politisk udpegede, som ikke blot liar rådgivende opgaver, men tillige et direkte ansvar for virksomheden, får indflydelse på denne; i dette tilfælde kombineres nemlig stillingen som bestyrelsesmedlem med medlemskab af det centrale organ for gensidig drøftelse mellem selskaberne og statsmagten om televirksonilieden.

- f. På det tekniske og forberedende plan forudsættes der et vidtgående samvirke mellem teledirektoratet og de enkelte selskabers administrationer. Grundlaget for dette er ikke et almindeligt over- og underordningsforhold mellem teledirektoratet og selskabernes direktioner, men samvirket vil naturligvis have som baggrund, at de fornødne koordinerende og styrende beslutninger i givet fald kan træffes af ministeriet på teledirektørens indstilling og effektueres, dels ad de i det foranstående punkt skildrede kanaler, dels direkte i de tilfælde, hjemmel gives i lovgivning og koncession. Samvirket mellem teledirektoratet og administrationerne vil således være af særlig karakter, på mange måder sikkert beslægtet med teknisk og lignende samarbejde, som det kendes fra større brancheorganisationer og måske især kommunale organisationer, men samtidig vil det være præget af de bagvedliggende og i det daglige hvilende beføjelser til på afgørende punkter at få de beslutninger truffet og effektueret, som regeringen efter den samlede sagsforberedelse, der kan lægges frem i kraft af ordningen, ønsker gennemført.

g. Hvad angår personalet, vil koncernordningen i praksis indebære, at stort set alle fortsætter deres arbejde på uændrede vilkår. Statstjenestemændene, som skal overgå til tjeneste ved T a/s eller et af de andre selskaber, må dog gives adgang til at vælge, om de vil forblive ansat som statstjenestemænd (i givet fald under teledirektoratet, men med tjeneste ved et af selskaberne) eller om de ønsker ansættelse på vedkommende teleselskabs vilkår. (Vedrørende personalets indflydelse kan det overvejes eventuelt at pege på forskellige muligheder: Dannelse af et "koncernsamarbejdsudvalg" eller lignende i tilknytning til teledirektoratet, medarbejderaktier).

h. Ved løsning af myndighedsopgaver og i det internationale samarbejde forudsættes teledirektoratet at kunne trække på selskabernes eksperter.

i. Af hensyn til oprettelsen af T a/s vil det være nødvendigt at søge styrelsesloven for P & T ændret.

I en koncernordning vil koncessionerne, i hvilke bl.a. den principielle arbejdsdeling mellem selskaberne vil skulle fastsættes, fremdeles være et vigtigt styringsmiddel. Det forudsættes derfor, at i hvert fald telefonlovgivningen tages op til revision, således at lovens definitioner af de enkelte tjenester m.v. i højere grad bliver praktisk anvendelige ved koncessionernes udformning, men det mest hensigtsmæssige vil givetvis være at søge hele telelovgivningen samlet i en enkelt lov, således som også telefonkommissionen foreslog.

j. Under en koncernordning vil det lokale islæt i organisationens decentrale dele være sikret i kraft af sel-

skabernes bevarelse; det kan overvejes at modernisere de i denne henseende gældende ordninger. De private aktionærer vil heller ikke få deres stilling berørt i forhold til i dag. Det skal dog bemærkes, at selskabernes bevarelse som tidligere nævnt må forudsætte, at der i forbindelse med aktiekapitaludvidelse eller eventuelt ved vedtægtsbestemmelser sikres staten majoritet i bestyrelserne.

- k. Såfremt erfaringerne ved en koncernordning skulle vise, at en fuldstændig integration er den mest hensigtsmæssige løsning, vil problemerne i forbindelse med overgang til en sådan være færre og mindre end i dag. Teledirektoratet vil umiddelbart kunne danne enhedsorganisationens hovedkontor og de enkelte dele af virksomheden i øvrigt vil allerede være organiseret på stort set ensartet form (bortset fra RKT). Af hensyn til en sådan eventuel situation bør statens indlosningsret formentlig bevares.

Det må skønnes, at de muligheder med hensyn til teknisk, administrativ og kommerciel samordning, som en enhedsorganisation vil indebære, i det væsentlige også vil være til stede under en koncernordning. Internationalt samarbejde og varetagelse af myndighedsopgaver synes ikke at kunne være noget problem; de vil stort set kunne varetages/ledes professionelt af teledirektoratet. Elandt de i betragtning kommende løsninger synes endelig en koncernløsning af frembyde de færreste personalemæssige problemer.

C. En modificeret koncernordning.

Dersom man ikke ønsker at tage det skridt at danne det foran i V, om en koncernordning omtalte statslige tele-

selskab (T a/s), skal arbejdsgruppen pege på, at de væsentligste fordele ved koncernordningen formentlig vil kunne opnås ved i stedet for T a/s at udskille P & T's televirksomhed til en særskilt statsvirksomhed administreret af teledirektoratet, således at denne statsvirksomheds opgavefelt bliver som skitseret for T a/s i pkt. D.

I øvrigt forudsættes ingen andre ændringer i den omtalte koncernordning end den, der følger af, at det statslige teleforetagende organiseres som statsvirksomhed.

Styrelsesloven for P & T må således ændres som anført i pkt. B, medmindre de departementale forretninger vedrørende det samlede televæsen og teledirektoratet ønskes placeret under generaldirektoratet for P & T, der i givet fald vil danne et specielt departement for tele- og post-sager, ligesom vil herved i nogen grad bryde den hidtidige linie, hvorefter generaldirektoratsordningen alene er anvendt som ramme for etatsadministration i sædvanlig forstand.

Til det under T pkt. e og f anførte om samvirket mellem teledirektoratet (og ministerium) og administrationerne må føjes, at den statslige televirksomhed naturligvis i fuldt omfang vil være omfattet af det sædvanlige statslige over- og underordningsforhold.

Endelig bemærkes, at en senere overgang til fuldstændig integration af televæsenet som aktieselskab vil være forbundet med flere problemer, især vedrørende personale, end ved den egentlige koncernordning.

D. Statsligt holdingselskab.

I den overordnede ledelse af televæsenet indgår i dag, som det også fremgår af det allerede sagte, navnlig følgende led:

- a) 4 selvstændige administrationer, hvoraf de 3 er under tilsyn af ét departement, medens den 4. har selvstændig departemental status.
- b) De tre selskaber har hver for sig ansvarlige bestyrelser, men staten er kun repræsenteret i de 2.
- c) Væsentlige koordinationsspørgsmål behandles i et samordningsudvalg under telefontilsynet uden besluttende kompetence.
- d) Tilsynsfunktionen i forhold til de tre selskaber udøves gennem repræsentation i bestyrelser (i de to aktieselskaber), af telefontilsynet og på departementalt plan.

Selvom den simpleste og mest nærliggende løsning på de organisatoriske forhold naturligt tager udgangspunkt i, at televæsenet henhører under ét departement, må det dog siges, at selve den omstændighed, at televæsenet hidtil har været administreret gennem eller af to departementer, ikke i sig selv har frembudt afgørende koordinationsproblemer. Rent pragmatisk bedømt vil derfor en fortsat departemental deling ikke nødvendigvis indebære, at en vis koncentration af ledelsesfunktionerne i relation til selskaberne ikke kunne være nyttig.

I relation til de to aktieselskaber har staten en væsentlig indflydelse gennem repræsentation i bestyrelserne og som indehaver af aktiemajoriteten. Statens tilsynsfunktion svækkes imidlertid under den nuværende ordning særdeles betragteligt "i næste led", fordi staten som tilsynsmyndighed ikke er repræsenteret i de talrige forhandlinger, som føres i samordningsudvalget linder telefontilsynet. Erfaringen fra de senere år viser, at kun få sager videreføres fra samordningsudvalget til telefontilsynet.

Derfor melder den tanke sig, at en aktivering af tilsynsfunktionen på det niveau, der nu dækkes af samordningsudvalget, kombineret med en koncentration af det egentlige, formelle, koncessionsmæssige tilsyn og den mere direkte medvirken i selskabsbeslutninger (bestyrelsesdeltagelse), kunne indebære en væsentlig bedre medleven fra statens side i det totale aktivitetsfelt og dermed faktisk bedre mulighed for i givne situationer at opnå netop det resultat, der udfra et helhedssynspunkt må skønnes ønskværdigt.

Under hensyn til det faktum, at staten allerede har aktiemajoriteten i de to aktieselskaber, vil en meget nærliggende mulighed være at pege på oprettelsen af et rent statsligt holdingselskab.

Ilovedelenenterne i en sådan konstruktion kunne være:

- 1) "oldingselskabet gøres til ejer af statens aktieposter i de to aktieselskaber.
- 2) I F.k.T. har staten, jfr. side 60 en betydelig kapitalandel, men ingen repræsentation i selskabets kollektive organer, bestyrelse og repræsentantskab. Meget taler for at give staten en tilsvarende direkte indflydelse på dette selskabs ledelse, som for de to aktieselskabers vedkommende, dels gennem en ejerrnajoritet, dels gennem repræsentation i selskabsorganerne. Om man i givet fald vil ondanne selskabet til et aktieselskab eller bevare andelsformen, må formentlig bero på en nøjere vurdering af, om der ville være tekniske ulemper (f.eks. i regnskabsmæssig henseende) forbundet med at have forskellige organisationsformer inden for samme gruppe af virksomheder.

- 3) Sn administration i holdingselskabet vil være nødvendig. Det skulle endvidere udøve de egentlige tilsynsfunktioner, som telefontilsynet nu varetager, og der ses ikke at være noget til hinder for, at noget sådant kan ske.
Holdingselskabet vil endvidere i det hele blive det "faglige" organ, som ministeriet vil kunne henholde sig til i en række tilfælde, hvor man nu må operere både med telefontilsynet og de samvirkende Telefonselskaber.
- 4) Staten vil efter ordningen kunne træffe egentlige beslutninger med virkning for hele selskabsområdet på tilsvarende måde som nu for post- og telegrafvæsenets funktionsområde. Men som sagt vil der fremdeles være to departementer engageret i styringen af televæsenet. Uanset dette gøres der imidlertid et skridt henimod en koncentreret beslutningskompetence i statsligt regi.
- 5) Ordningen indebærer mulighed for, at lokaltelefonen i Sønderjylland og på Løn straks eller senere indkorporeres i de bestående selskaber.
- 6) Som forslaget under B indeholder ordningen naturligvis også mulighed for at udskille post- og telegrafvæsenets øvrige teleaktiver til et selvstændigt, statsejet selskab. En sådan udskillelse behøver ikke at ske straks. Der kan eventuelt lægges en integrationsplan.

En departemental medvirken vil naturligvis stadig være påkrævet, men det samlede overblik over aktiviteterne vil vedkommende departement let kunne tilvejebringe hos holdingselskabet.

Aktieselskabslovens forskellige kontrolbestemmelser for koncernforhold vil næppe frembyde særlige vanskeligheder, men arbejdsgruppen forudsætter, at en sagkyndig bedømmelse af konstruktionens funktionsdygtighed, fordele og ulemper indhentes, hvis den måtte anses for en realistisk mulighed til nærmere overvejelse.

Man henleder særligt opmærksomheden på bestemmelsen i aktieselskabslovens § 83, stk. 5» hvorefter der til revisor i et datterselskab så vidt muligt bør vælges mindst en af moderselskabets revisorer.

Ordningen har væsentlige lighedspunkter med alternativet: et teledirektorat. Forskellige forhold, nævnt under 13 eller D, vil kunne gøres gældende for det andet alternativ. Kombinationsmuligheder af fremdragne synspunkter under det ene eller det andet afsnit består. Det væsentlige for arbejdsgruppen har været at illustrere, at mulighed for - antageligt fuldt funktionsdygtige - mellemløsninger består.

De praktiske fordele ved holdingselskabet og **koncern-**løsningen er, at man undgår de problemer, som en opløsning af de bestående selskaber indebærer, bl.a. indløsning af aktier (med udlodning af tilfældig kursgevinst til følge) ændring i personalets ansættelsesforhold og ændring af lånevilkår (dette sidste dog af underordnet betydning).

Som anført kan en integration efter denne model ske successivt og i større eller mindre udstrækning. Et organisatorisk **enhedsteevæsen** forudsætter næsten som en nødvendighed en samlet nyordning pr. en bestemt dato.

E. Omorganisering af telefontilsynet.

Under D er omtalt, at manglende medvirken fra til-

synsmyndighedens side på det beslutningsniveau, der dækkes af samordningsudvalgets virksomhed, ikke synes systematisk begrundet. Hvis det derfor besluttet, at der ikke skal **iværksættes** initiativer til dannelse af et enhedstelevæsen hverken i fuldstændig eller reduceret form, jfr. B, C og D foran, skal arbejdsgruppen pege på, at en nærmere overvejelse af det statslige tilsyn med de koncessionerede telefonselskaber må forekomme naturlig. Løsningen kan kombineres med en effektiv styring af statens aktionærinteresser, jfr. ovenfor under punkt E.e.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

Arbejdsgruppens vedrørende mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed (gruppe 3)

Oversigt over organisationsforholdene i en række udenlandske televæ-sener.

I nærværende dokument er givet en oversigt over organisationsforholdene i

England
Tyskland
Island
Sverige
Norge
Finland
Belgien
Grækenland
Italien
USA
Canada og
Singapore.

Beskrivelsen af de enkelte lande er udarbejdet på grundlag af de oplysninger som P&T og FkT i øjeblikket er i besiddelse af.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

England
Post Office Corporation

Det engelske Post Office er en statslig korporation, der er ansvarlig overfor parlamentet via "Department of Industry". Departementet varetager Post Office's interesser på regeringsniveau.

Grundlaget for Post Office's virke er fastlagt ved "Post Office Act 1969".

Det øverste niveau i Post Office's organisation er Post Office Board. Post Office Act of 1969 fastlægger, at "The Board" skal bestå af en formand og 6-12 medlemmer. Faste medlemmer er direktørerne for hvert af de 4 hovedområder i Post Office, nemlig Post, Telekommunikation, Giro og Data Processing service.

Til "The Board" er direkte knyttet et sekretariat benævnt "Central Headquarters" (CHQ), der også varetager visse serviceprægede opgaver såsom Public Relations, Statistik, Forretningsmæssige analyser og lign., der betjener alle Post Office's hovedområder.

Under "The Board" er Post Office opdelt på ovennævnte 4 forskellige områder jfr. bilag 1.5.

Post Office Act 1969 giver Post Office

fuldmagt til at varetage post, telekommunikation (excl. 'frekvensforvaltning og tilladelsesudstedelse, der varetages udenfor Post Office, nemlig i indenrigsministeriet), giro og data processing tjenester og til at udføre tjenester for regeringen. Denne fuldmagt giver Post Office stor handlefrihed og tillader virksomheden at påtage sig aktiviteter, der naturligt kan varetages sammen med de nævnte tjenester.

pligt til at bruge fuldmagten til at imødekomme landets sociale, industrielle og forretningsmæssige behov så langt som det er forsvarligt muligt; og til at sikre at dets indtægter år efter år ikke er mindre end tilstrækkelige til at imødekomme

udgifterne. Pligten til at varetage tjenesterne er udtrykt i en overordnet målsætning, nemlig Post Office's har til opgave at stille brev- og telefontjenester til rådighed over hele landet i det omfang det er forsvarligt praktiserbart.

monopol på brevtransport og -ombæring (lettercarrying) og telekommunikation (excl. offentlig rundspredning (broadcasting)). Monopolet er udtrykt mere snævert end de opgaver, der er omfattet af fuldmagten - f.eks. er der fuldmagt til at varetage postale tjenester, men monopollet omfatter kun brevtjenesterne. Vigtige områder af Post Office's aktiviteter (f.eks. pakker, giro, data processing) ligger udenfor monopollet.

Budget

Større enkeltinvesteringer skal godkendes i CHQ, medens meget store investeringer skal godkendes i Post Office Board.

Post Office fremsender de samlede anlægsprogrammer "Investment review" via "the Board" til formel godkendelse ved "Department of Industri" og "The Treasury" (Finansministeriet).

Personale

Post Office beskæftiger totalt ca. 400.000 medarbejdere, heraf er ca. 241.000 beskæftiget med telekommunikation og data processing service.

Post Office organisation

Ansvarsfordelingen indenfor Telekommunikationsområdet er under "generaldirektøren" fordelt på følgende 2 måder:

- a. Geografisk - i 10 regioner og 61 områder for indlandske funktioner og en udadvendt funktion for udlandske tjenester (overseas service).
- b. funktionsmæssigt - hver hovedfunktion på national-, regional- og områdeniveau følger en overordnet organisationsskitse, idet den præcise organisationsstruktur fra funktion til funktion dog tilrettelægges forskelligt for at tilgodese det lokale områdes krav og forretningsmæssige stadi.

Den formelle referencelinie under "Chief Executive niveau" går fra Managing Director til Regional Directors/Chairmen og igen fra disse til Area Managers.

Virksomhedens hovedformål er

- at udvikle de mest effektive tjenester inden for de givne muligheder og til de laveste takster under hensyn til de finansielle politikker.

- at videreføre Post Office's tradition af tjenester for offentligheden på en værdig måde.

- at udvikle relationer med personalet på en fremadrettet og progressiv måde.

De principielle retningslinier til opnåelse af hovedformålene er

- at give alle kunder en venlig og effektiv tjeneste.

- at sikre et fornuftigt udbytte af investeringerne.

- at være åben over for kundernes forskelligartede behov.

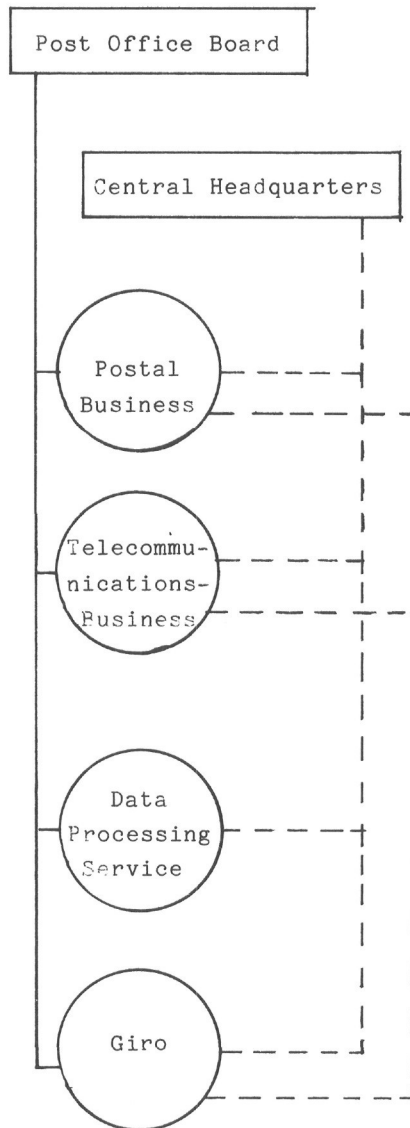
- at være yderst opmærksom på nye frembringelser og teknik for at forbedre tjenester og produktivitet.

- at fremme samarbejdet og fællesskabet.

Den detaljerede organisationsplan for "Telecommunications organisation" fremgår af bilag 1.6 - 1.7.

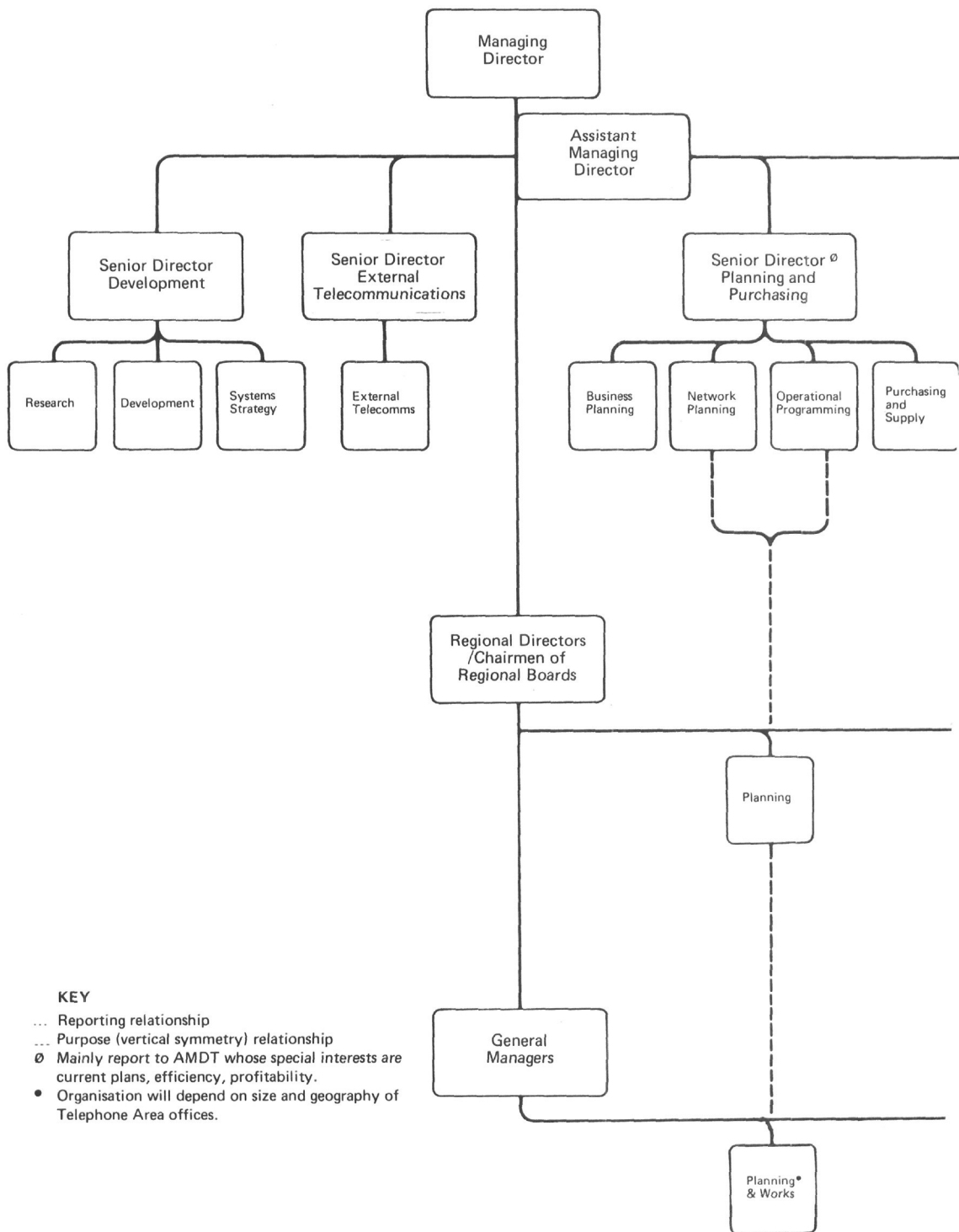
Alle områder af organisationen forventes at udføre arbejdet i overensstemmelse med de fastlagte mål og principielle retningslinier for telekommunikationsvirksomheden indenfor det tildelte budget.

I bilag 1.6 - 1.9 er vist telekommunikationsvirksomhedens organisationsplaner for "Relationerne mellem "Headquarters" og Field Units" og Headquarters organisation.

Skitse over Post Office's organisation

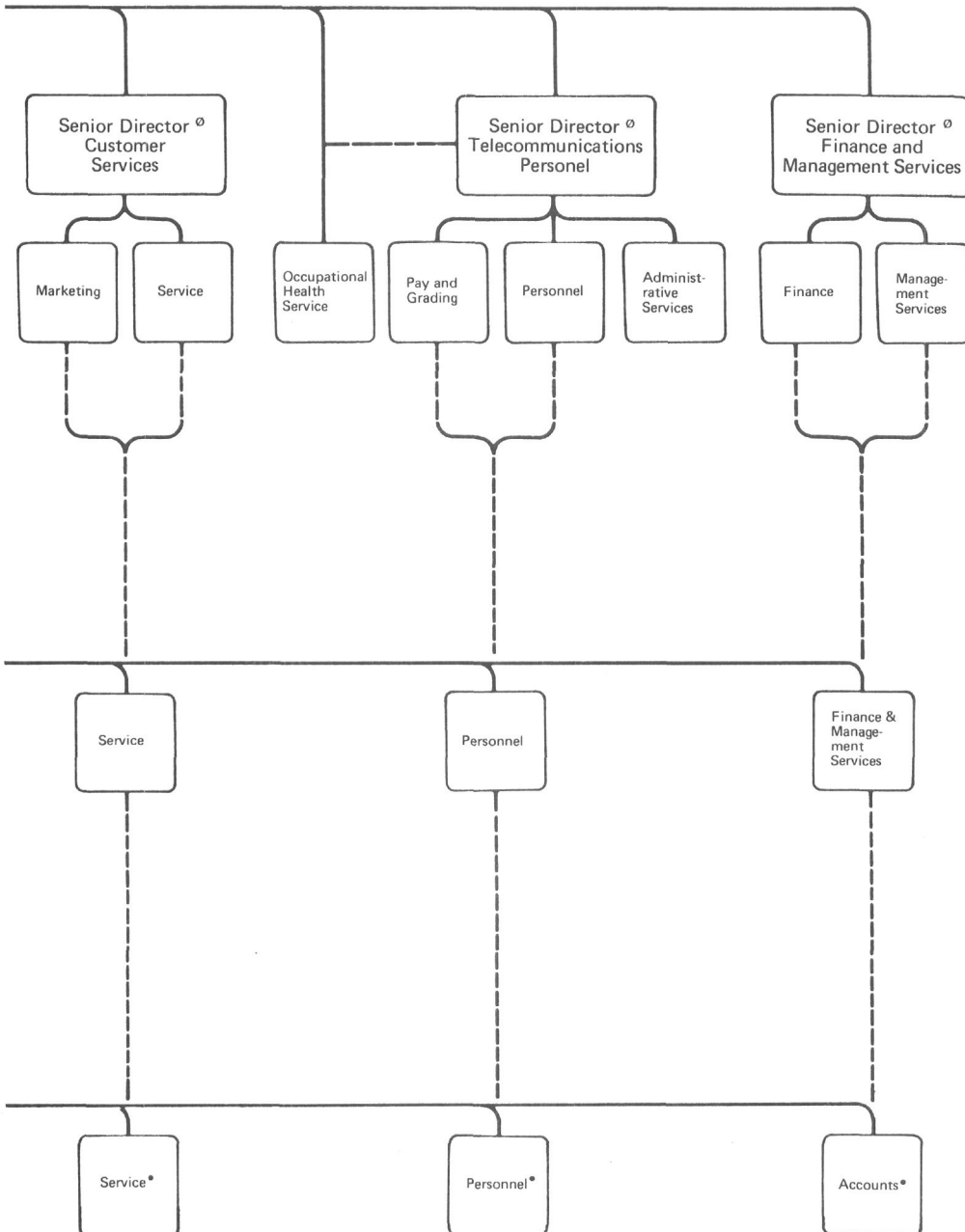
—— angiver formel referencelinie

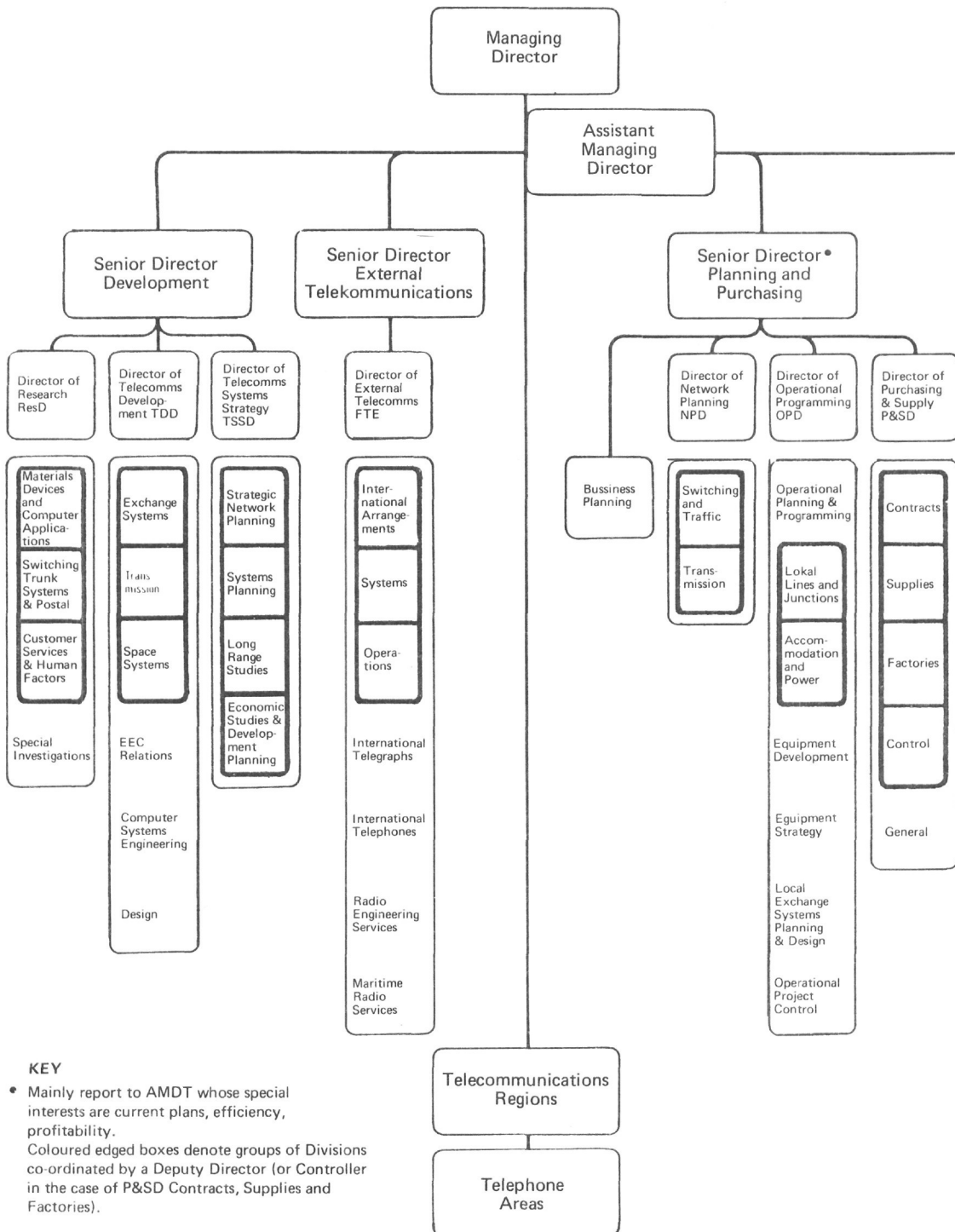
—— angiver kommunikationslinier og dag-til-dag ekspeditioner.

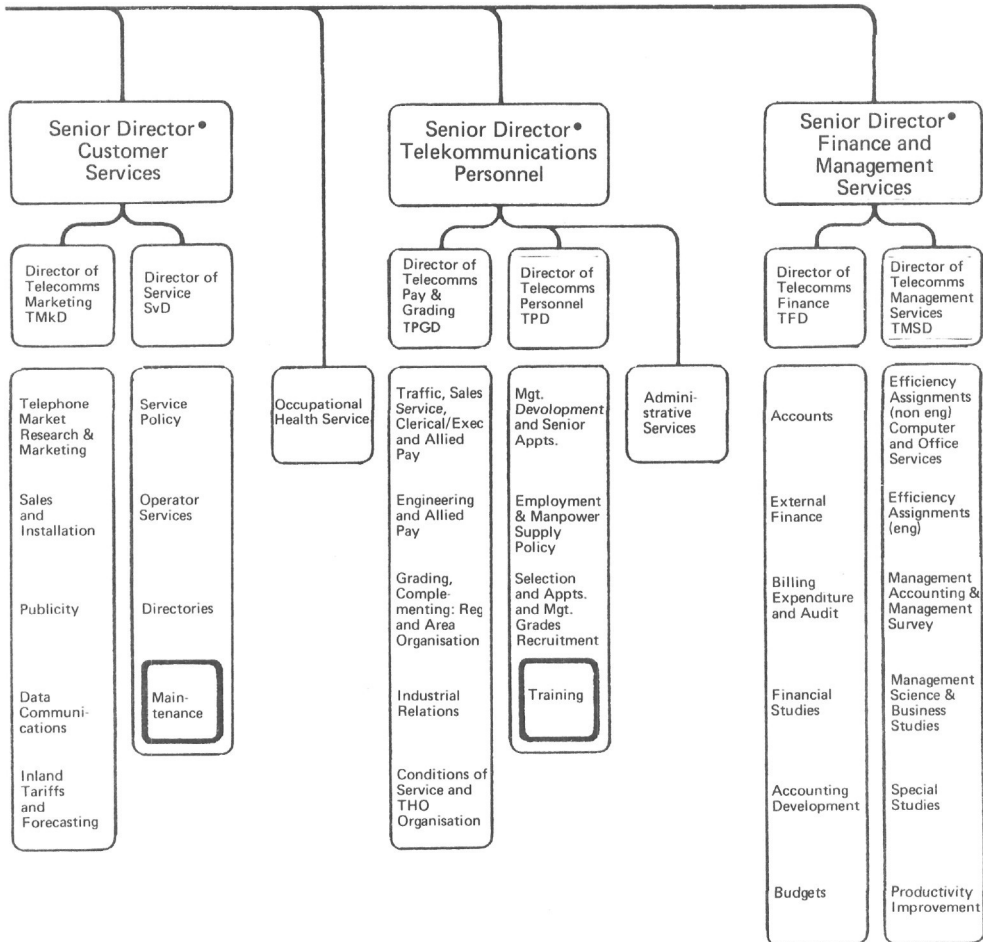
Post Office Telecommunications Organisation

Planned Relationship of HQ and Field Units

Post Office Telecommunications Headquarters Organisation

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Tyskland
"Die deutsche Bundespost" (DBP)

DBP er en statslig virksomhed, der foruden post-, telefon-, telegraf- og datavirksomhed også varetager en betydelig offentlig befordringsvirksomhed. DBP indgår som en offentlig forvaltningsvirksomhed i den almindelige statslige administration.

DBP bliver ledet af ministeren for post- og televæsen (Bundesminister für das Post- und Fernmeldewesen). Til hjælp for ministeren er der nedsat et råd (forvaltningsrådet), der er sammensat af 24 medlemmer, hvoraf forbundsdagen, forbundsrådet og det samlede erhvervsliv hver har udpeget 5 repræsentanter. DBP's personale har udpeget 7 repræsentanter og pressen og finansvæsenet har hver udpeget 1 sagkyndig til indtrædelse i rådet.

Forvaltningsrådet fastlægger budgettet, godkender årsopgørelsen samt behandler forhold vedr. regnskab, vilkår og takster.

Ministeren er på forbundsrepublikkens vegne ansvarlig for det af ham administrerede område.

Samtlige de af DBP forvaltede aktiver og driftsindtægter holdes som særmidler uden for forbundsrepublikkens midler. DBP er selvstændigt regnskabsførende og skal selv sørge for, at alle til bestridelse af dets opgaver nødvendige midler kan fremskaffes gennem indtægterne. Der ydes ikke tilskud fra forbundsrepublikkens kasse, men tværtimod skal DBP hvert år af indtægterne yde et beløb til statskassen. Finansiering af anlæg sker for en mindre dels vedkommende over driften og for en større dels vedkommende ved optagelse af lån mod gældsfor skrivelser eller skatkammerbeviser, indgåelse af vekselforpligtelser eller udstedelse af obligationer. Dispositionsfriheden med hensyn til tilvejebringelse af kapital er begrænset ifølge postforvaltningsloven, og forslag om tilgang af ny kapital skal tiltrædes af finansministe-

ren, der tillige sammen med forvaltningsrådet er medbestemmende med hensyn til anvendelsen af overskud eller inddækning af tab.

Det er fastlagt, at DBP for såvidt angår postsiden har eneret på anlæg og drift af midler til befordring og afsendelse af skriftlige meddelelser eller øvrige informationer fra person til person.

For såvidt angår teletjenesterne har DBP bemyndigelse til at "indrette" og drive teleanlæg til almindelig benyttelse.

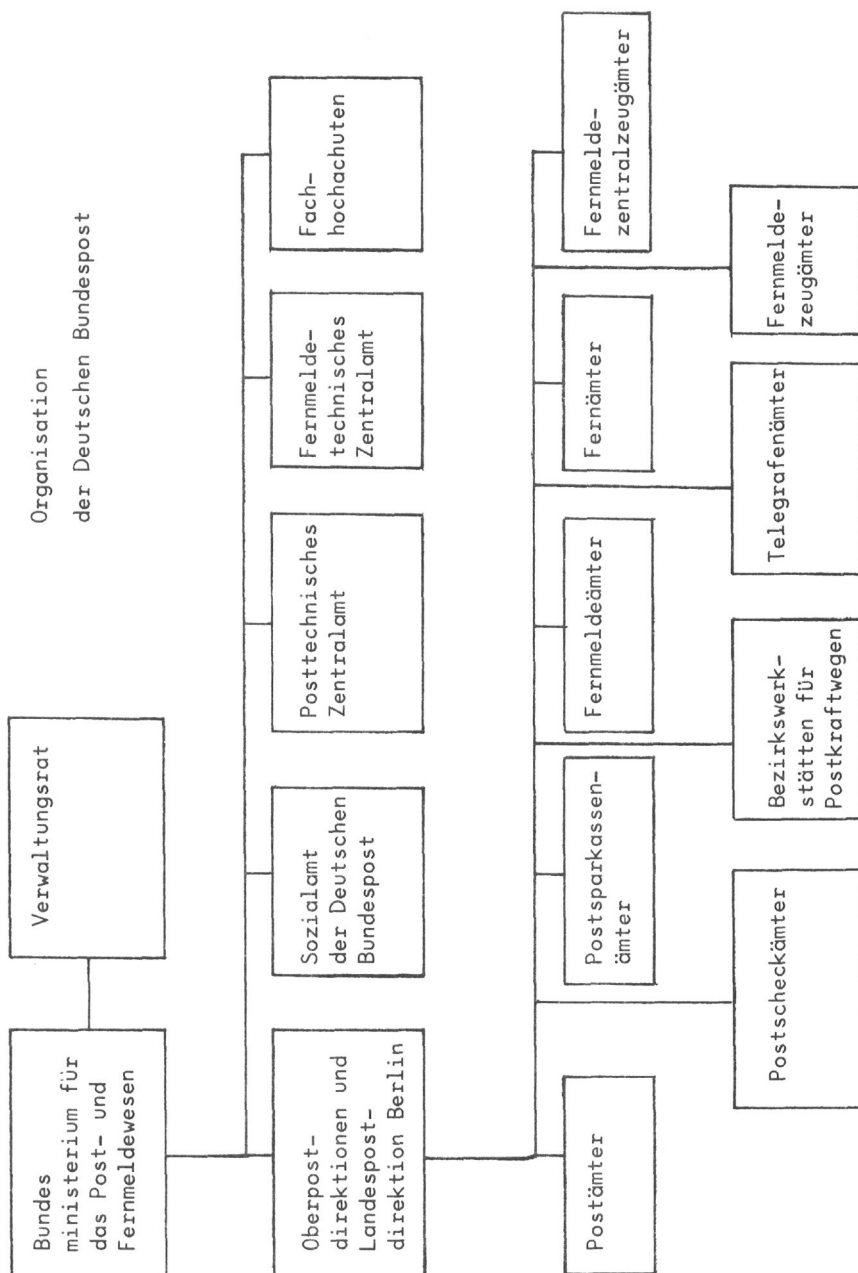
Alle andre tjenester, udføres i konkurrence med andre.

Det er fastlagt i lovgivningen, at DBP skal organiseres i 3 hovedniveauer. Disse 3 hovedniveauer fremgår af bilag 1.12.

Det øverste niveau "Bundesministerium für das Post- und Fernmeldewesen" varetager forholdene i forbindelse med ledelsen af den samlede virksomhed, fastlæggelse af virksomhedspolitikker samt kontrollen af overholdelsen af de for DBP fastlagte forskrifter.

Mellemniveauet har primært til opgave at understøtte det øverste niveau i ledelsen af virksomheden.

Ministeriet består af 6 afdelinger, nemlig postvæsen og postbankvæsen, televæsen, personalevæsen, finansvæsen, anlægsvæsen og afdelingen for generelle sager.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Island
Post- og televæsen

Posttjenesten og teletjenesten blev forenet til en etat med lov om post- og telestyrelsen nr. 8/1935.

Etaten refererer til Samfærdelsdepartementet.

Post- og televæsenet er defineret som en virksomhed, der som hovedopgave har at formidle kommunikation. Virksomheden har sit grundlag i postlov nr. 31/1940 og telekommunikationslov nr. 30/-1941 og post og televæsenet har derigennem monopol på hele denne virksomhed med visse undtagelser.

Med virkning fra 1. juli 1976 har samfærdselsministeren udstedt et nyt reglement angående organisationen af post- og televæsenet. Dette nye reglement blev iværksat efter forslag fra et særligt udvalg nedsat af samfærdselsministeren i 1973. Ifølge reglementet opdeles centraladministrationen nu i fire hovedafdelinger - administrationsafdeling, teknisk afdeling, trafikafdeling og økonomiafdeling, mens den driftsmæssige side fordeles på fire distrikter. Direktørerne for hovedafdelingerne og distriktscheferne refererer direkte til generaldirektøren.

Hovedintentionerne bag det nye reglement var bl.a.

- at adskille den langsigtede planlægning fra driften,
- at delegere kompetence indenfor etaten,
- at styrke planlægningen (systematisk opstilling af målsætninger),
- at forene post- og telesager administrativt.

Arbejdsfordelingen mellem de fire hovedafdelinger er som følger:

Administrationsafdeling: Personalesager, lønningskontor, rationaliseringsspørgsmål, bygninger, post- og teleskolen, fællestjenester, arkiv.

Teknisk afdeling:	Teknisk drift og eftersyn med teleanlæg, teknisk planlægning og teknisk koordinering.
Trafikafdeling:	Publikumstjeneste, organisation af post- og teletjeneste, love og bekendtgørelser vedrørende post- og teletjeneste, postgirotjeneste, filatelitjeneste, frimærkeforvaltning, oplysnings- og PR virksomhed, telefonkatalog.
Økonomiafdeling:	Budget, hovedkasse, revision, bogholderi, statistik, indkøb og lager, takstspørgsmål, afregning med udenlandske administrationer.

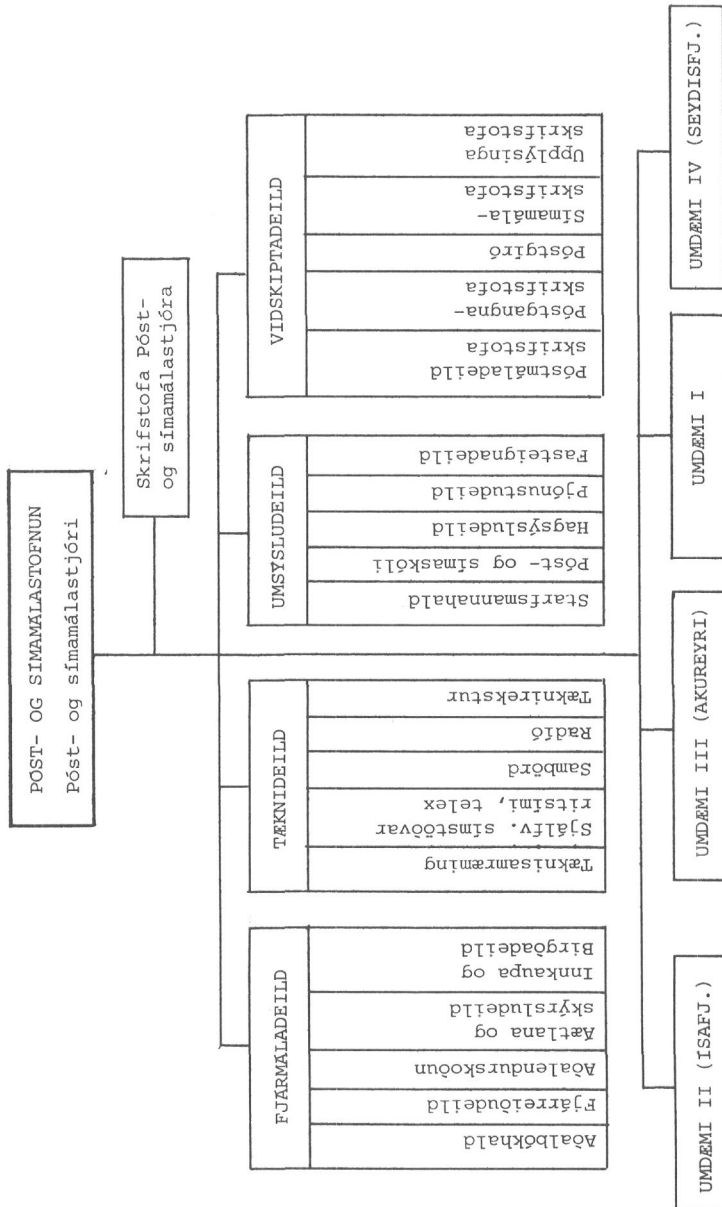
Der er i bilag 1.15 givet en organisationsstruktur over den nuværende organisation, medens der i bilag 1.16 er vist, hvorledes landet er opdelt i områder.

Der er som følge af de størrelsesmæssige forskelle en vis forskel på distrikternes interne organisation. I distrikt I er virksomhedens omfang så stort, i den største driftsenhed, Stor-Reykjavik, at det er fundet naturligt at post- og teledrift er opdelt på 2 underafdelinger. Dette gør sig også gældende i Akureyri (distrikt III).

Personale

Post- og televæsenet beskæftiger ca. 2000 medarbejdere.

Skipurit 6

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Sverige
Televerket

Det svenske televerk er en statslig virksomhed, der ledes af en "Styrelse", til hvilken televerkets generaldirektør har direkte reference.

Televerkets hovedopgave er at tilbyde teletjenester til rimelige priser over hele landet.

Den svenske statsforvaltning kendetegnes af, at de forskellige myndigheder i organisationsmæssig henseende er adskilt fra statsdepartementet. Virksomhederne drives under 2 hovedformer, nemlig Ambetsverken (generaldirektoratet) og statsligt aktieselskab der er direkte underlagt Kongen. Hvert ambetsverk er ansvarlig for et forvaltningsområde og afgør de dertil hørende forhold indenfor de rammebestemmelser, der fastlægges af Kongen. Der er for flertallet af ambetsverken fastlagt generelle bestemmelser i reglementer. Herudover er der udformet specialbestemmelser for de forskellige ambetsverken.

Televerket tilhører den type af ambetsverken, der benævnes "affarsdrivande verk" (affarsverk) og har som sådan større beføjelser i økonomiske og personalemæssige spørgsmål end det er tilfældet for øvrige former for statslige forvaltninger.

Televerket kan således anvende sine indkomster til at bestride driftsudgifterne, hvilket indebærer, at det kun er virksomhedens overskud, der optages på statsbudgettet. Det er dog således, at "plan over beregnede udgifter for det kommende budgetår" i princippet fastlægges af Kongen, men denne fastlæggelse er rent formel, hvorfor beslutningsretten i forbindelse med denne plan i realiteten er overladt til Televerket.

Investeringsudgifterne fastlægges derimod - i lighed med det der gælder for øvrige "verk" - af Kongen og Rigsdagen. I personale-spørgsmål består Televerkets mere selvstændige stilling først og fremmest i større beføjelser til at oprette og besætte stillinger.

Der gælder følgende for organisationstilrettelæggelsen:

Hovedtrækkene i Televerkets organisation fastlægges af statsmagten i den af Kongen udfærdigede instruktion for Televerket.

I instruktionen forordnes en kollegial besluttende "Styrelse", dennes sammensætning og beføjelser, inddelingen i hovedafdelinger indenfor Televerkets centralforvaltning og hovedtrækkene i den regionale administrative inddeling.

Endvidere fastslår instruktionen

at Televerket selvstændigt fastlægger distrikternes og områdenes grænser og
at Televerket selvstændigt fastlægger, hvorledes den lokale virksomhed skal organiseres.

I spørgsmål om organisationsændringer gælder følgende i relation til statsmagten:

Centralforvaltningen: Rigsdagens tilslutning fordres ved ændring af inddeling i hovedafdelinger indenfor centralforvaltningen.

Kongens tilslutning kræves ved ændring af afdelingernes inddeling i sektioner.

Televerket beslutter selvstændigt i spørgsmål om sektionernes inddeling i kontorer og kontorerne inddeling i grupper og i undergrupper.

Regionalforvaltningen: Statsmagtens tilslutning kræves ved ændringer af antallet af teledistrikter. Televerket bestemmer selvstændigt i spørgsmål om distrikternes og områdernes grænser m.v.

Televerkets organisation

Televerket har ud fra nøgleordene delegering, decentralisering, målstyring, resultatenheder, personaleindflydelse m.v. for nyligt gennemført en gennemgribende omorganisering. Der gennemføres som et led heri en organisationsændring for centralforvaltningen pr. 1.4.1975, fra hvilket tidspunkt der bl.a. iværksættes forsøgsvirksomhed med nye organisationsformer for de lokale forvaltninger og for teleområderne.

Organisationsformen for Televerket var tidligere strengt bureaukratisk - en organisationsform som ikke kun var almindelig i den offentlige forvaltning. Den bureaukratiske organisationsform kendetegnedes ved

- at medarbejderne i virksomheden var placeret i veldefinerede "kasser" i organisationsskemaet og havde strengt afgrænsede, ofte specialiserede arbejdsopgaver.
- at hver "kasse" var indpasset i et lodret hierarki, en kommandovej der gik fra top til bund i virksomheden.
- at mange spørgsmål, selv af rent operativ karakter, måtte afgøres af cheferne i toppen af hierarkiet.
- at organisationsstrukturen skulle være endelig (svært at gennemføre organisationsændringer).

./. Den nye organisation for Televerket fremgår af bilag 1.21.
Som det fremgår heraf er der tale om en matrix-organisation.

Den "lodrette" del af organisationen består af selvstændige resultatenheder, der refererer direkte til generaldirektøren. Hvert

resultatområde er selv ansvarlig for det økonomiske og service-mæssige resultat.

Den "vandrette" del af organisationen er centrale stabe, der ligeledes refererer direkte til generaldirektøren. Stabene er ligeledes selv ansvarlige for sine budgetter. Stabene kaldes afdelinger.

Samarbejdet foregår på den måde, at de centrale stabe så at sige "går på tværs" af landets teleområder, hvilket indikerer, at stabe og teleområder har et snævert resultatmæssigt samarbejde (matrix-organisation).

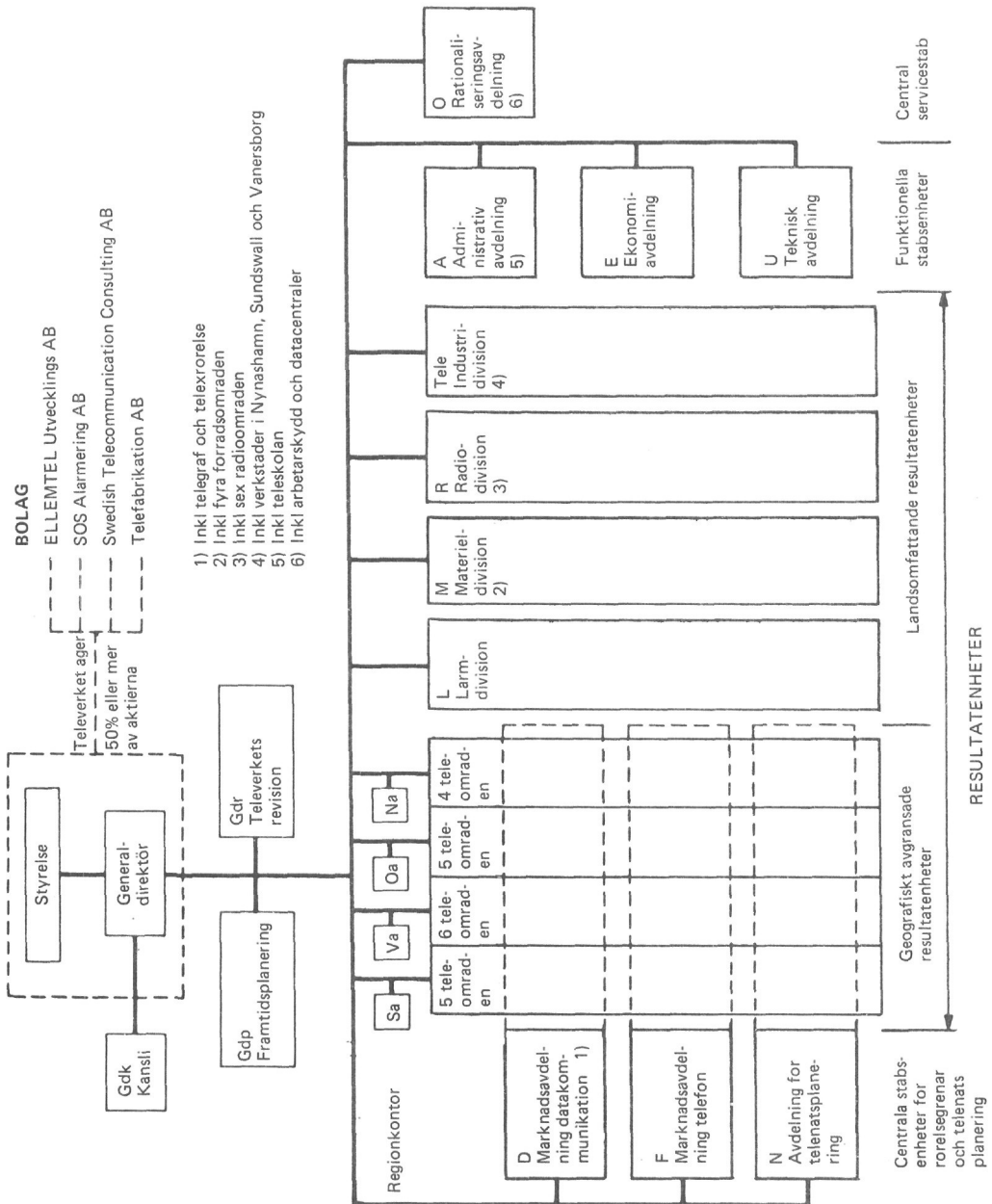
Styrelsen - der er en kollegial besluttende lægmandsstyrelse - har den overordnede ledelse af virksomheden. I styrelsen indgår televerkets chef samt 5 af Kongen for 3 år ad gangen udpegede lægmænd. Kun spørgsmål af største vigtighed føres frem til beslutning i styrelsen. Spørgsmålet vedrørende den løbende virksomhedsledelse behandles af generaldirektøren eller efter hans bemyndigelse af eksempelvis cheferne for hovedafdelingerne.

I instruktionen er det fastlagt, at styrelsen skal afgøre

- vigtige forfatningsspørgsmål,
- vigtige spørgsmål om organisation, arbejdsfordeling samt regler og lignende,
- spørgsmål om forslag til bevilling fra rigsdagen og andre spørgsmål af større økonomisk rækkevidde,
- andre spørgsmål, der af generaldirektøren henlægges til afklaring i styrelsen.

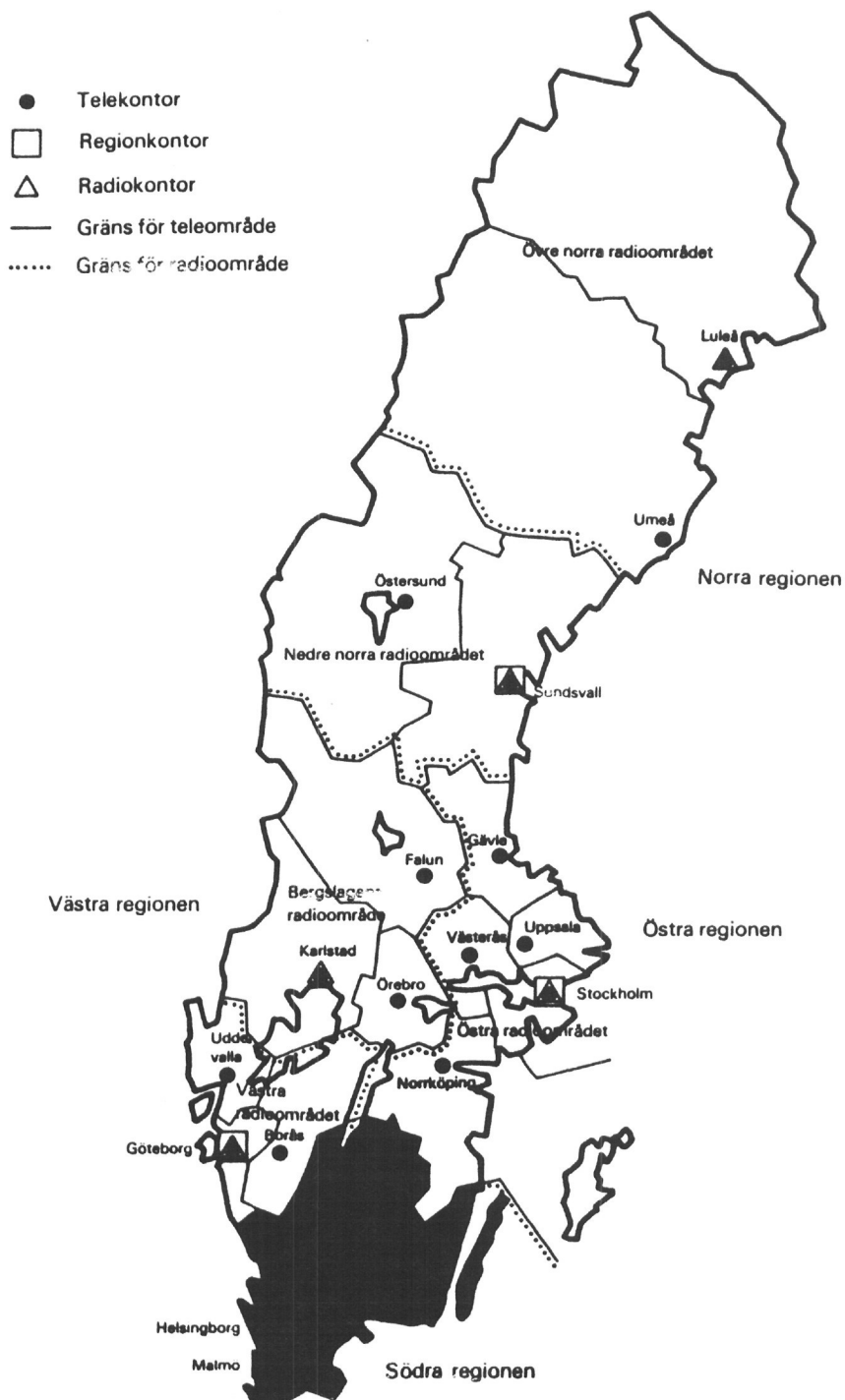
Styrelsen træffer beslutning ved afstemning, hvor flertallet er afgørende. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Televerkets organisation (1977-06-30)

Televerkets nuvarande organisation — i sina huvuddrag genomförd den 1 april 1975

Televerkets geografiska indelning

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Televerket

Televerket er en statslig virksomhed, der er henført til Samfærdselsdepartementet, der i "Instruks for televerket" har fastlagt bestemmelser for virksomheden.

Stortinget fastlægger hovedtrækkene i televerkets organisatoriske opbygning, herunder er det fastlagt, at totalorganisationen skal være opdelt på 3 hovedniveauer.

Televerkets organisation fremgår af bilag 1.27.

Den højeste ledelse umiddelbart under samfærdselsdepartementet er "Styret for televærket", et råd der består af 6 medlemmer. Generaldirektøren for televærket er medlem af styret. De øvrige 6 medlemmer udnævnes for 4 år ad gangen af Kongen, der også udpeger styrets formand. Et af medlemmerne repræsenterer tjenestemændene i televerket.

Styret skal påse, at televerket løser de opgaver, der er omhandlet i "Instruks for Televerket" samt, at det bliver drevet rationelt og i overensstemmelse med forretningsmæssige principper i den udstrækning, det er foreneligt med de samfundsmæssige hensyn. Styret skal i henhold til instrukser behandle

- Televerkets årsberetning
- budgetforslag
- forslag til udbygnings- og langtidsprogrammer
- store og vigtige materielanskaffelser og byggeprojekter
- spørgsmål om takstændringer
- sager vedrørende hovedtrækkene i televerkets organisation
- sager vedrørende ansættelse i højere stillinger i televerket
- andre sager af særlig vigtighed for televerket eller telekommunikationen.

Styret kan inden for rammerne af Stortingets vedtagelser træffe beslutning om iværsettelse af nye anlæg. Endvidere fastsætter styret takster, idet dog de vigtigste takster skal godkendes af Stortinget.

I øvrigt har styret afgørelseskompetence i alle sager, som ikke i henhold til gældende bestemmelser eller retningslinier, som følger af etatens status som forvaltningsvirksomhed, skal afgøres af departementet eller en anden myndighed. Som eksempel på sager, der efter behandling i styret, afgøres af en højere myndighed, kan nævnes budgetsager, udbygnings- og langtidsprogrammer, planer for særskilt finansiering af udbygningen, lovforslag, indgåelse af vigtige internationale aftaler, afhændelse af fast ejendom af værdi større end 50.000 kr., pantsætning af televerkets faste ejendomme eller anlæg samt andre forhold af ekstraordinær karakter, eller dispositioner som uden forlods at have været forelagt statsmyndighederne bevirker overskridelse af bevilningerne.

Styret træffer beslutning om ansættelse af tjenestemænd i højere stillinger.

Ud over styret er der institueret et rådgivende forum, der refererer dels til samfærdselsdepartementet dels til styret. Dette rådgivende forum benævnes "Televerkrådet".

Televerkrådet har 15 medlemmer. Rådet udnævnes for 4 år af gangen. En trediedel af rådet udnævnes af kongen, en trediedel af Stortinget og en trediedel af de ansatte i televerket. Formanden og dennes stedfortræder udnævnes af kongen.

Televerksrådets virksomhed er fastlagt i "Instruks for Televerket" og indebærer, at følgende sager skal forelægges rådet til kommenteringer:

Televerkets årsberetning, hovedplan for udbygningen af teletjenesten, retningslinier for takspolitikken samt sådanne større

ændringer i televerkets organisation og omlægning af driften som vil have betydelige indvirkninger på arbejdsstyrken.

Televerkets interne organisation

I løbet af 1970'erne har der fundet en gennemgribende organisationsændring sted. Hovedmotiverne for denne ændring har været

- at styrke planlægningen samt
- at øge decentraliseringen.

Televerkets organisation er som ovenfor nævnt opdelt på 3 hovedniveauer, nemlig

- centraladministrationen: Teledirektoratet
- distriktsadministrationen: 6 teledistrikter
- lokaladministrationen: 27 teleområder.

./. Televerkets organisation fremgår af bilag 1.27 - 28.

Den daglige ledelse af televerket udøves af generaldirektøren, som ansættes af Kongen for 6 år af gangen.

Den centrale administration, teledirektoratet, er delt på 5 afdelinger, nemlig administrationsafdelingen, Personaleafdelingen, Teknisk afdeling, Udviklingsafdelingen, og Økonomiafdelingen. Hver afdeling ledes af en afdelingsdirektør (Afdelingernes ansvarsområder fremgår af bilag 1.28).

Afdelingsdirektørerne har direkte reference til generaldirektøren.

Hovedtrækkene i teledirektoratets arbejdsopgaver vedrører langsigtet planlægning og udvikling, koordinering på landsplan, samt udarbejdelse af retningslinier for arbejdet i etaten.

Distriktsadministrationen består af 6 teledistrikter, der hver især har reference til generaldirektøren med teledirektoratet i "stabsposition".

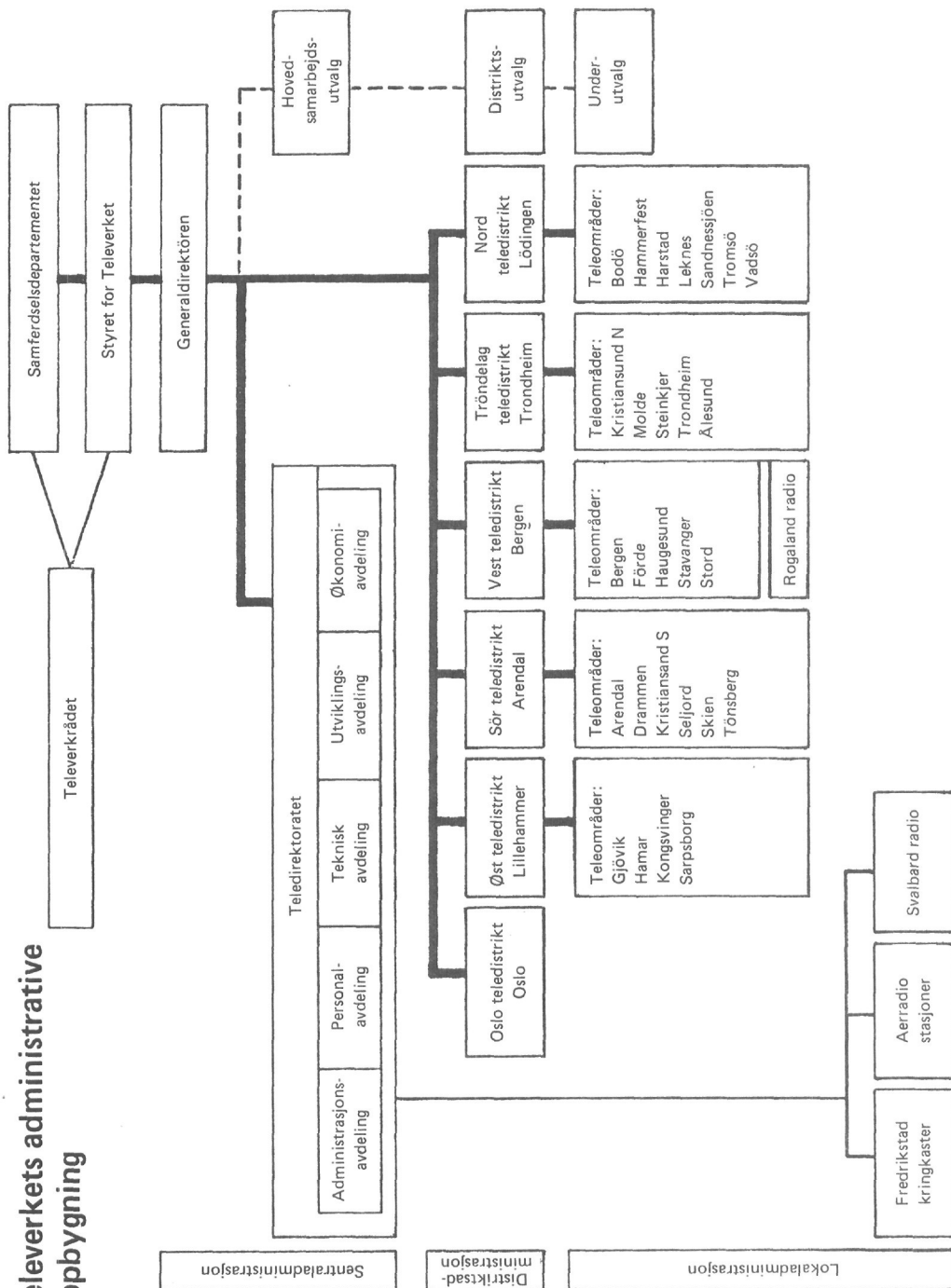
Hvert teledistrikt ledes af en distriktsdirektør. Hovedopgaverne for distriktsadministrationen er at foretage inspektion, samordning og kontrol af arbejdet indenfor teledistriktet samt at ud-

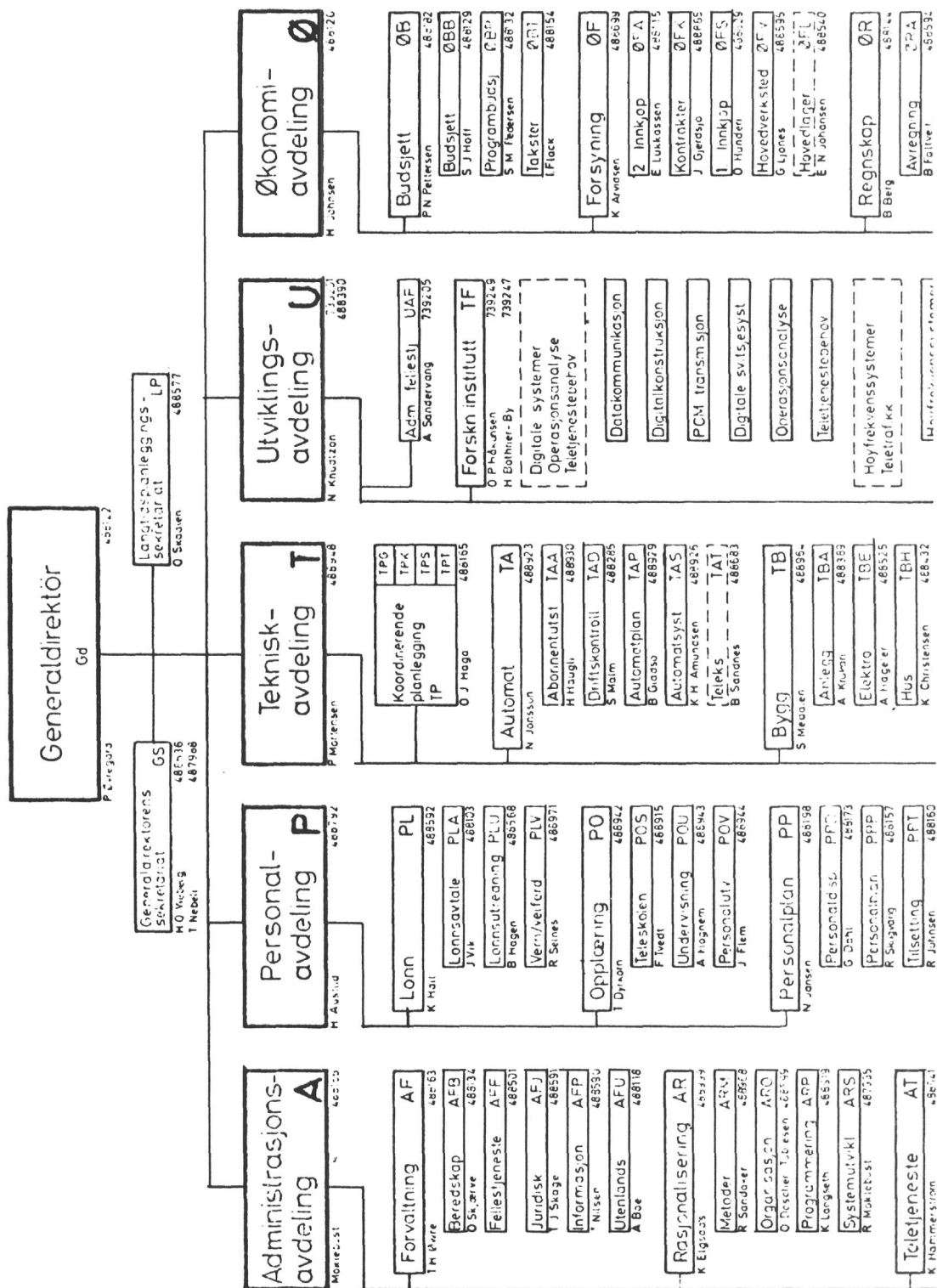
føre en række arbejdsopgaver, som lokaladministrationen er for lidt udbygget til at varetage. Her ud over varetager distriktsadministrationen styringen, koordineringen og overvågningen af planlægning samt af anlægs- og driftsspørgsmål. Endelig ydes bistand til mindre lokale enheder, introduceres ny teknik, deltagelse i større projekter, undervisningsvirksomhed m.v.

Lokaladministrationen består af 27 teleområder, der hver ledes af telechefer. Lokaladministrationen varetager planlægningen vedrørende den lokale udbygning og gennemførelse af de praktiske arbejdsopgaver. Kun i de tilfælde, hvor arbejdsopgaverne har et sådant omfang eller en sådan karakter, at lokaladministrationen ikke har mulighed for at varetage den på forsvarlig måde eller hvis det af andre grunde vil være formålstjenligt, henføres de til distriktsadministrationen eller eventuelt til teledirektoratet.

Som det fremgår af bilaget bilaget 1.28 det specielle ved lokaladministrationen, at en del selvstændige telestationer og kystradiostationer hører under vedkommende distriktsdirektør og at andre lokale teleenheder (Frederikstad kringkaster, Aerradionstationer og Svalbard radio) refererer direkte til teledirektoratet.

Televerkets administrative oppbygning

E. Brette	48815
Kasse	2RK
Hjælp	48815
Regnskab	2RR
E. Hø	48855

Statistik/brogn QS
R. Sæverick

Prognoser	QSS
J.D. Egeboisen	48708
Statistik	2SS
C.E. Guldahl	48855

Radio transmissions	
Trafikkontrol	
Trafikdimensj	
Netanalyse	

Sentrallab. UL
M. Glatier 735260

Fagenheter

AKJstik	ULA
E. Lunde	73526
Instrumenter	ULI
O. H. Jensen	73526
Konstruksjon	ULK
A. Retten	73526
Pålitelighet	ULP
O. Sivaset	73526
Radio	ULR
H. Waal	73526
Telefon Data	ULI
R. Madsen	73526

Trafikk	TK
P. Rasmussen	48837
Trafikkindelse	TKL
G. Lund	48853
Trafikkplan	TKP
K. Bø	48852
Samband	TKS
E. Jensen	48857

Linje TL
N. Taranger 48838

Bærefrekvens	TLB
K.W. Olsen	48837
Datatransmisj	TLD
G. Heland	48832
Kabel	TLK
P. Kieppes	48852
Pulsteknikk	TLP
A. Tarnes	48856
Radoline	TLR
E. Ekeberg	48858

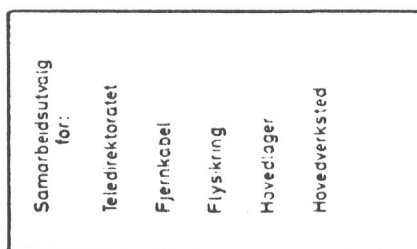
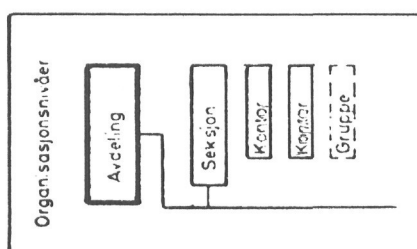
Radio	TR
J.R. Westad	48835
Flyskring	TRF
H. Jul. Pedersen	48835
Kringkastng	TRK
S. Meizer	48835
Rad. samband	TRS
A. Lindeas	48835
Telesatellitt	TRI
K. Sabarsten	48835

Transmisjon TT

Rad. unsensj	TTI
O. A. Jensen	48835
Linjetransmisj	TTI
Rad. traf. samb.	TTI

Datet	ADD
A. Tøfte	48853
Telefon	ATF
S. Tønne	48856
Telegraf	ATG
J.M. Skjerve	48858
Kalalog	ATK
E. Skottnes	48857
Markedsføring	ATM
J.P. Eckhoff	48853

Datadrift ADD
P. Jønsd
R. Høien

* Den organisatoriske plassering av TKT er ikke endelig bestemt

Teledirektoratet Organisasjonsplan 1.10.1977

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Finland

Telefondriften i Finland er opdelt mellem staten og lokale telefonforeninger, dvs. de foreninger, der driver almindelig telefontrafik i henhold til koncessioner. Disse foreninger er enten private foretagender, der er ejet af abonnenterne, eller kommunale selskaber.

Der findes i øjeblikket 61 lokale telefonforeninger, hvoraf 31 er aktieselskaber, 20 andelsforeninger, 7 foreninger og 3 kommunale selskaber. Samtlige lokale telefonforeninger er samlet i én organisation, Telefoninrättningarnas Forbund.

Inden for de lokale telefonforeningers koncessionsområder, som omfatter 24 % af landets areal, findes ca. 75 % af landets telefoner, og 65 % af landets befolkning er bosiddende her.

Det finske Post- og telegrafverkerket's (PTV) opgaver og virksomhed er fastlagt gennem forordning og gennem loven om det almindelige grundlag for post- og telegrafverkets virksomhed (lagen om de almanna grunderna for post- og telegrafverkets hushallning).

Ifølge forordningen har PTV til opgave

- at sørge for statens post-, telegraf-, telefon- og radiovirksomhed,
- at drage omsorg for disse tjenesters hensigtsmæssige udvikling
- at overvåge privatejede telegraf-, telefon-, og radioanlæg for så vidt denne opgave ikke er overladt til anden myndighed, samt
- at udføre andre af staten betroede opgaver.

PTV's økonomi "bør varetages efter sunde forretningsmæssige principper under hensyn til PTV's lønsomhed og til landets almindelige nytte".

For at opnå en hensigtsmæssig varetagelse af televirksomheden er teletrafikken inddelt i forskellige hovedområder, der yderligere er spaltet op på forskellige opgaveområder. PTV's televirksomheds opgaver fremgår af bilag 1.33.

PTV varetager landets fjerntelefontrafik i sin helhed samt varetager herudover som ovenfor nævnt lokaltrafikken i et omfang, der vedrører 3/4 af landets udstrækning, men kun ca 1/4 af samtlige telefoner i landet.

Telegraftrafikken varetages i sin helhed af PTV. En del af data-transmissionen varetages af de koncessionerede telefonselskaber.

Til PTV's televirksomhed hører desuden den internationale programoverførsel og skibradiotrafikken i sin helhed samt den landsdækkende bilradiotelefontrafik.

PTV's organisation

Organisationsmæssigt hører PTV under TRAFIKMINISTERIET og fungerer som en statslig virksomhed af "ambetsverktyp".

Der findes intet styrelsesråd.

PTV's organisation er opdelt i

- centralforvaltningen (Post- og telegrafstyrelsen, der leder virksomheden og er placeret i Helsingfors),
- den regionale linieforvaltning, der består af forskellige distriktsorganisationer for posttrafikken og teletrafikken, jfr. bilag 1.34 - 35.

Post- og telegrafstyrelsen er en såkaldt "kollegial centralforvaltning".

PTV ledes af Post- og telegrafstyrelsen, hvis chef er virksomhedens generaldirektør. Som sine nærmeste medarbejdere har generaldirektøren 2 overdirektører. Tillige med generaldirektøren skal den ene af overdirektørerne først og fremmest lede og overvåge virksomhedens administrative og økonomiske side, medens den anden overdirektør - i overensstemmelse med de bestemmelser som trafikministeriet på grundlag af indstilling fra generaldirektøren har truffet - har ledelsen af televæsenet og den tekniske udvikling.

Post- og telegrafstyrelsen (hvis opdeling fremgår af bilag 1.34-35) . omfatter 8 afdelinger og kontorer (vedrørende fast ejendom hhv. udenrigsforhold).

Under afdelingerne og kontorerne er der oprettet sektioner i det omfang post- og telegrafstyrelsen finder det påkrævet.

Afdelingernes opgaver er i forordningen særlig nøjagtigt beskrevet, betydeligt mere detaljeret end det er tilfældet i de øvrige nordiske lande.

Generaldirektøren har ret til at træffe bestemmelser om, hvem der skal forestå behandlingen af sager, der ikke er nævnt i forordningen, men som skal behandles i post- og telegrafstyrelsen.

Under post- og telegrafstyrelsen er linieforvaltningen, der er inddelt regionalt i postdistrikter og telefondistrikter, hvis antal og afgrænsning fastlægges af Post- og telegrafstyrelsen.

Telefondistrikterne (hvoraf der er 10) ledes af telefondistriktschefer.

Post- og telegrafstyrelsen træffer beslutning om oprettelse og nedlæggelse af forvaltningsområder, der er mindre end distrikter.

Financiering af virksomheden og økonomisk planlægning

PTV udfører sine opgaver indenfor rammerne af de bevillinger, der gives af rigsdagen i budgetterne. Dette indebærer, at såvel midlerne til aflønninger og investeringer som en stor mængde af udgifterne til de enkelte tjenester fastlåses i budgettet. PTV's muligheder for at påvirke den økonomiske langtidsplanlægning er derfor ganske begrænsede.

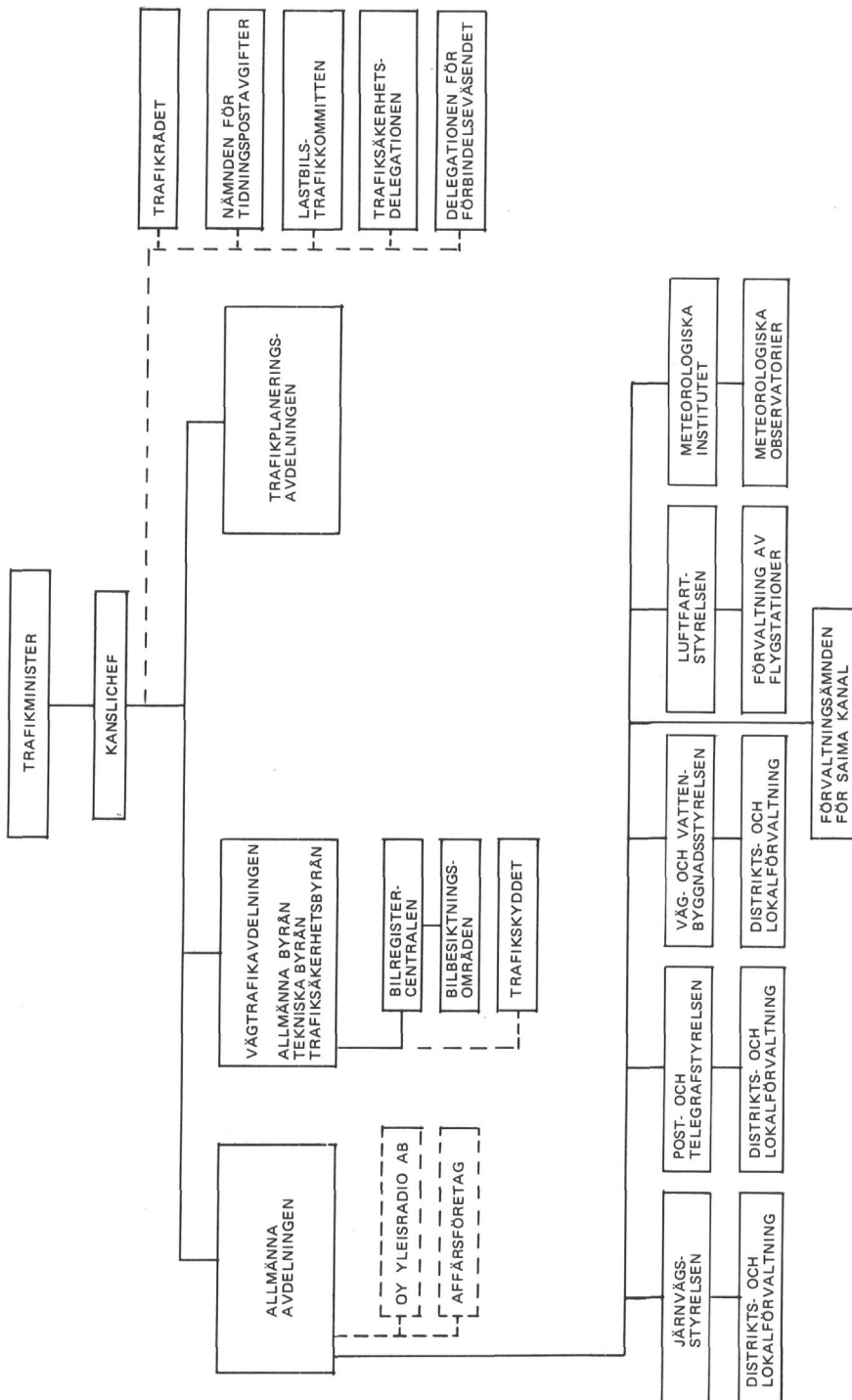
Virksomhedens kontinuitet er dog opretholdt gennem en virksomheds- og økonomiplan, der udarbejdes årligt for trafikministeriets forvaltningsgren med en 7-årig tidshorisont.

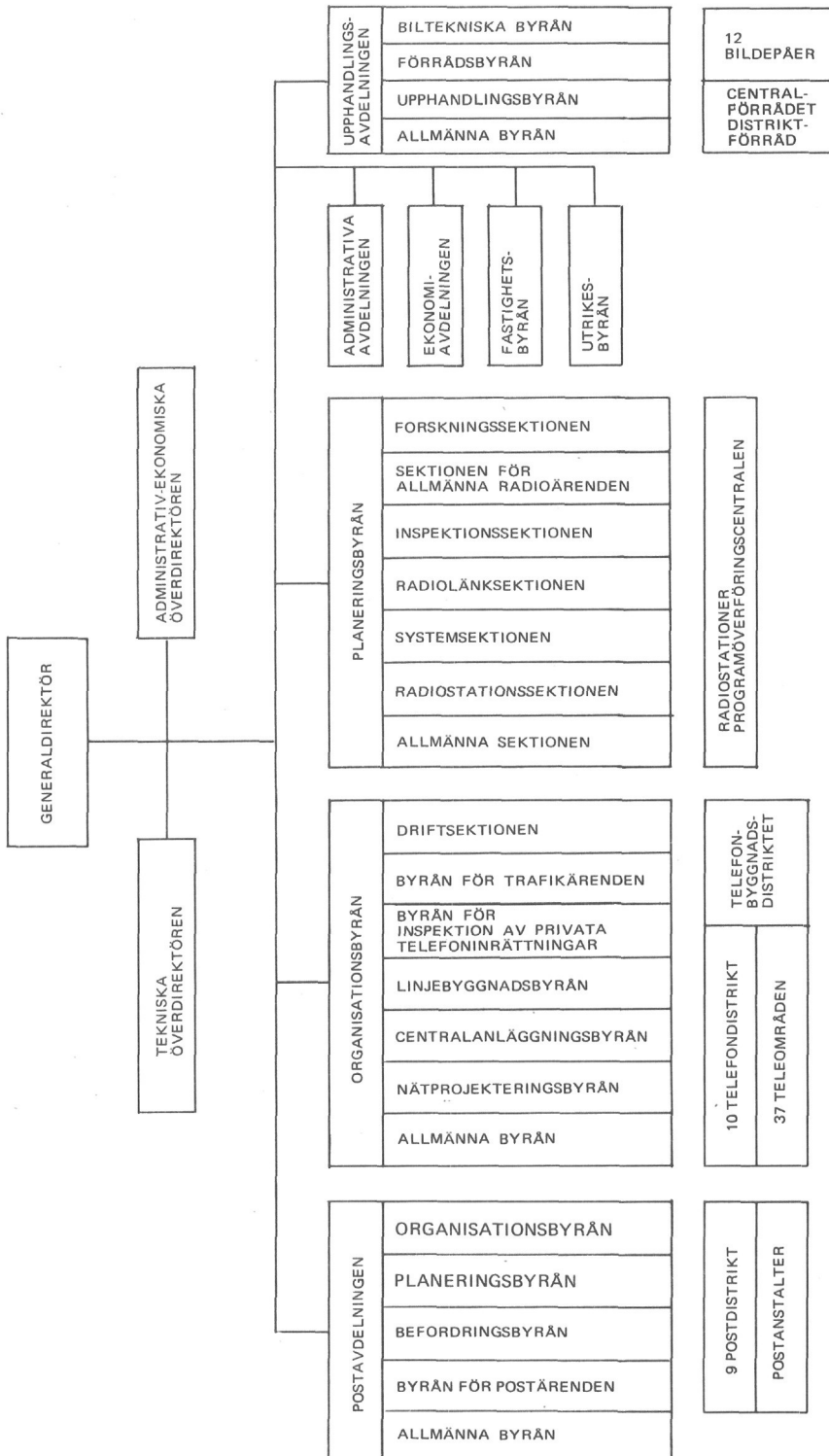
Foruden PTV's forslag til bevillingsbudget er denne plan de eneste formelle planer der udarbejdes for PTV's overordnede organisation.

POST- OCH TELEGRAFVERKETS TELEVERKSAMHETS UPPGIFTER

Verksamhets- område	Uppgifter	Deluppgifter
Posttjänst		
Teletjänst	Telefontrafik	Fjärrtrafik Lokaltrafik
	Telegraf- trafik	Telextrafik Telegraftrafik Datatrafik
	Programöver- föring	Internationella programöverföring
	Radiotrafik	Sjöradiotrafik Bilradiotelefontrafik Övrig radiotrafik
	Övervakning av televerksamhet	Övervakning av telefon- och telegraftrafik Övervakning av radiotrafik
		Televerksamhetens allmänna förvaltning

TRAFIKMINISTERIET

POST- OCH TELEGRAFVERKET'S ORGANISATION

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1. 12. 1978

Belgien

Régie des Télégraphes et des Telephones

Det belgiske Régie des Télégraphes et des Telephones, R.T.T., er en statslig virksomhed skabt ved lov af 19.7.1930 under formen en juridisk person adskilt fra staten.

For at muliggøre udvidelse af telekommunikationstjenesterne måtte man nødvendigvis frigøre den nye organisation fra Statens alt for strammende administrative regler og give den:

Financiel autonomi (budget adskilt fra statsbudgettet)
Smidighed i driftsudøvelsen (muliggøre anvendelse af forretningsmæssige metoder både virksomhedsmæssigt og handelsmæssigt).

Ministeren står som øverste ansvarlige leder og har ansvaret over for Parlamentet. Han har de fulde beføjelser for udøvelsen af driften, dog undtagen:

optagelse af lån
takster
erhvervelse af fast ejendom ved ekspropriation
foranstaltninger som vedrører politi- eller sikkerhedsmyndigheder.

Visse statsorganer kontrollerer driften af R.T.T., nemlig:

Tilsynskomiteen:	Fungerer på samme måde som rigsrevisionen over for stats- virksomheder
------------------	--

Finansinspektoratet (l ^f Inspection des Finances):	Afgiver udtalelser om alle spørgsmål vedrørende udgifter og indtægter
--	---

Den overordnede kontrolkomite
(le Comite Supérieur de Contrôle): Foranstalter undersøgelser.

Budget

R.T.T.'s budget godkendes af Parlamentet. For 1978 beløber det sig til 75 milliarder belgiske francs. I almindelighed giver driften overskud.

Personale

R.T.T. beskæftiger 27.000 medarbejdere fordelt i et stort antal løngrader såvel tekniske som administrative. Personalet nyder godt af en stabil beskæftigelse og sikkerhed for deres lønninger og pensioner og af den arbejdsform som er gældende i Staten (38 timer ugentlig arbejdstid fra den 1.10.1979 at regne). I kraft af sine beføjelser udnævner ministeren alle ansatte i hierarkiet.

R.T.T.'s organisation

Ministeren: efter loven den øverste ansvarlige leder.

Centraladministrationen: adresse 42, rue des Palais a Bruxelles.

Funktion: - koordination: Omfatter arbejder ved hvis udførelse et eller flere departementer medvirker.
- særspørgsmål, som driftsreglementer der skal sikre tjenesternes gode afvikling.

Departementerne.

Den vidtspredte aktivitet, som er forbundet med en stor statsvirksomhed som R.T.T., er fordelt på 10 departementer.

De rent administrative departementer er de departementer, hvori der kun er beskæftiget administrativt personale.

Personale: Personaledepartementet beskæftiger sig med alle spørgsmål, der er nødvendige for virksomhedens normale aktiviteter.

Regnskab: Regnskabsdepartementet er væsentligst beskæftiget med virksomhedens regnskaber og finansielle og budgetmæssige forpligtelser.

Sociale aktiviteter: Dette departement behandler spørgsmål, som vedrører de sociale hjælpetjeneste.

Forbindelser til offentligheden og forretningsmæssige forhold: Dette departement beskæftiger sig med alle forhold over for kunderne og offentligheden.

De teknisk-administrative departementer er de som omfatter teknisk personale (især civilingeniører) og administrativt personale.

Switching: Dette departement beskæftiger sig med alle spørgsmål vedrørende telefoncentraler, telexcentraler og centraler for datatransmission.

Transmission: Dette departement beskæftiger sig med alle spørgsmål vedrørende transmission over kabler, radiokæder, satellitter m.v.

Abonnentkabler- og installationer: Dette departement har til opgave at forsyne abonnenterne med alt nødvendigt udstyr og behandler alle spørgsmål vedrørende lokal-kabler og abonnentinstallationer.

Bygninger og energispørgsmål: Dette departement beskæftiger sig med alle spørgsmål vedrørende opførelse af nybygninger, udvidelser og ombygninger, installationer som varmeinstallationer, elevatorer etc.

Forsyning og transport: Dette departement foretager alle nødvendige indkøb bortset fra specialudstyr, som indkøbes af andre departementer. Det

drejer sig altså om indkøb af materiel, værktøj, møbler, kontorinventar og motorkøretøjer.

Information: Dette departement behandler alle spørgsmål om information såvel indadtil som overfor kunderne.

Distrikterne (les circoncriptions).

Belgien er inddelt i 13 distrikter af forskellig størrelse. De ledes af en overordnet teknisk uddannet funktionær (ingeniør) og varetager alle foranstaltninger som er påkrævet af hensyn til tjenesternes gode udførelse. En strøm af information går fra distrikterne til centraladministrationen, og modsat rettet går de direktiver, som er nødvendige.

Distrikterne er:

- tosproget: Bruxelles
- fransk: Charleroi, Libramont, Liege, Mons, Namur, Verviers.
- flamsk: Anvers, Bruges, Courtrai, Gand, Hasselt, Marlines.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Grækenland"OTE"

Post- og telegrafvæsenets funktioner er ikke saralet i en (og samme) organisation. Postvirksomheden varetages af statspostvæsenet, medens telekommunikationsvirksomheden varetages af et aktieselskab "O.T.E.", (hvilket kan oversættes med "Den helle-nistiske (græske) telekommunikations a/s") oprettet i 1949 på grundlag af en særlig lov.

Den totale aktiekapital i "O.T.E." ejes af den græske stat.

"O.T.E." har som privatretligt aktieselskab, administrativ, finansiel og økonomisk selvstændighed (uafhængighed).

"O.T.E." ledes af en direktion på 7 medlemmer. Formanden for denne direktion er samtidig direktør for O.T.E.

Formanden for direktionen, dens medlemmer og deres suppleanter udnævnes ved et lovdekret, fremsat i fællesskab af "flere" ministre.

Gennem generalforsamlingen udøver aktionærerne deres kompetence gennem en komite, bestående af 7 højtstående embedsmænd. Finansministeren er formand for denne komite.

Trafikministeren, bistået af generaldirektoratet for telekommunikation (en del af hans eget ministerium) udgør den øverste ledelse i den græske telekommunikations administration "O.T.E.", som har monopol (enekoncession) på administrationen og driften af telekommunikationsvirksomhed i Grækenland.

Direktøren for "O.T.E." bistås i sit arbejde af en vice-direktør og 2 specialråd, et for drift og et for investering. Forslag og "afgørelser" forelægges bestyrelsen til godkendelse.

Telekommunikationsbudgettet er uafhængigt af statsbudgettet.

O.T.E.'s budget udarbejdes af bestyrelsen. Investeringsbudgettet udarbejdes inden for rammerne af en kort og en mellemlang periode (1 hhv. 5 år) og det godkendes af bestyrelsen.

De takster, der vedrører Tele, fastsættes af O.T.E.'s administration og godkendes af trafikministeren, således at de bringes i overensstemmelse med de almene rammer for regeringens økonomiske politik.

En del af det eventuelle overskud betales til staten. Den anden del forbliver i "virksomheden" i form af reservekapital.

Alle aftaler om køb af udstyr, som O.T.E. træffer, foretages under hensyntagen til lokal eller international konkurrence. Af disse aftaler effektueres de vigtigste, efter direktionens indstilling, med trafikministerens godkendelse.

Specielt for de aftaler, der vedrører bestillinger på udstyr i udlandet, er importtilladelse nødvendig; (den) tildeles af de pågældende ministerier for handel eller industri, som det i øvrigt sker for alle private foretagender.

O.T.E.'s administration står relativt frit med hensyn til indkøbspolitik (handelspolitik), dog med den klausul, at staten af og til kan gribe ind, enten til fordel for lokal industri eller til fordel for visse lande, i den hensigt at øge eksporten af lokale produkter til disse sidstnævnte lande eller opfylde kontraktlige forpligtelser.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

ItalienPTT m.v.

I Italien udøves PTT's funktioner gennem 2 autonome virksomheder nemlig:

- a) Administrationen for Post- og Telekommunikation, som forvalter postale, finansielle og telekommunikationsfunktioner (telegraf, telex og radioteknik (egl. radioelektriske funktioner); radio-televisionsfunktionerne varetages af selskabet RAI-TV på koncession.
- b) Statstelefonselskaber (L¹ entreprise d'Etat), som direkte varetager driften af såvel indenrigs- som udenrigstelefonforbindelser, medens lokalnettet (det indenbys net) er overdraget til et koncessioneret selskab (SIP).

De 2 selskaber, som har adskilte budgetter, er en del af Post- og Telekommunikationsministeriet der ledes af den ansvarlige minister.

Der er mellem de 2 ovennævnte administrationer relationer med hensyn til den juridiske form og til samordning, idet de foruden ministerielle organer (ministeren, vicesstatssekretæren, kabinettet) har følgende organer fælles:

Bestyrelsen, det øverste tekniske råd for telekommunikation, generaldirektøren for PTT, direktionen, teledirektøren, og endvidere fælles hjælpefunktioner.

I de 3 afdelinger (grene) af driften af Post- og Telekommunikationsvirksomheden, er der tale om fælles servicefunktioner, som har til opgave at varetage opgaver som personalespørgsmål, bygningstjeneste, budget og regnskabsvæsen. Disse funktioner foregår såvel på centralt som på decentralt plan.

De fælles organer i de 2 virksomheder har følgende indhold:

Bestyrelsen er det vigtigste rådgivende organ, det obligatorisk rådspørges i afgørende spørgsmål vedrørende takster, vedtægter,

koncessioner, etc. og som herudover giver råd i alle andre spørgsmål, som forelægges. Bestyrelsens indstilling er vejledende.

Det øverste tekniske råd for telekommunikation rådgiver i tekniske spørgsmål vedrørende telekommunikationsanlæg og automatisering/-mekanisering i postal sammenhæng.

Post- og Telegrafvæsenets generaldirektør bistår ministeren ikke alene i udøvelse af funktioner, som delegeres til ham af ministeren, men også i udøvelsen af egne funktioner, som loven udtrykkelig pålægger ham. Han kan betragtes som "et ydre administrationsorgan", på den måde at han har adgang til at påvirke relationerne mellem staten og andre organisationer, ved at fastholde staten på de aftaler, den har indgået.

"Teledirektøren" står i spidsen for telegraf-, telefon- og radio-teknisk virksomhed og varetager koordineringen heraf.

Post- og Telegrafvæsenets direktion varetager opgaver af didaktisk, videnskabelig og teknisk karakter.

Centralorganet (det ledende organ) for PTT administrationen er generaldirektoratet, som leder de postale, telegrafmæssige og radiotekniske servicefunktioner. Det består af komiteerne for de forskellige funktionsområder (personale, regnskabsvæsen, post, radio- og telegrafvirksomhed).

Regionsplanet er opdelt på 16 regionsledelser med en uddelegeret kompetence, bl.a. til at koordinere den provinsmæssige funktion.

På provinsniveau er det pålagt 95 direktioner, at overvåge og kontrollere den regnskabsmæssige drift af alle PTT's kontorer.

Af andre "underordnede" organer findes:

Distrikterne for telegraf- og telefonanlægsvirksomhed der varetager vedligeholdelsesopgaver og etablering af telegraf- og telefonkabler.

Regionale kørselskontorer sikrer transport af personer og udstyr for PTT's administration.

A.S.S.T. har, ligesom sin hovedorganisation, et generaldirektorat, ledet af en teknisk chef og sammensat af komiteer.

Endvidere findes 5 distriktsinspektorater, som leder den tekniske og administrative udvikling for telefonkontorerne og de koncessionerede servicefunktioner.

PTT administrationen og statstelefonselskaber har ikke en juridisk status, der er anderledes end den der i almindelighed gælder for staten.

De 2 administrationers budgetter er den del af PTT ministeriets budget. Budgetterne udarbejdes af de 2 administrationers regnskabskomiteer, og forelægges til behandling og godkendelse af ministeren for PTT, der efter bestyrelsens indstilling, fremsender dem til finansministeriet.

De nævnte budgetter inddrages i PTT-ministeriets totale budgetforslag som også omfatter det foreløbige budget for kabinettets virksomhed.

PTT-ministeriets budget vedtages af senatet.

Vedtagelsen af budgettet drejer sig såvel om enkelte posteringer, som om afdelinger og slutbeløb.

De forskellige afdelinger har budgetmæssige afgrænsninger, dog kan budgettet ændres i løbet af gennemførelsesfasen efter forudgående godkendelse i senatet.

Takster som vedrører udøvelse af nationale postale og telekommunikationsfunktioner, fastsættes ved forordning af præsidenten, efter indstilling fra ministeren for PTT i enighed med finansministeren og efter ministerrådets godkendelse.

Fastsættelse af internationale takster for post- og teleydelser, sker derimod af PTT-ministeren i enighed med finansministeren.

Det eventuelle overskud på budgettet indbetales ubeskåret til statskassen, medens et eventuelt underskud ligeledes dækkes af statskassen.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1 .12.1978

USA

Følgende, der er anført i Telefonkommissionens betænkning antages stadig at være gældende:

Den offentlige telefontrafik varetages i USA af et stort antal telefonselskaber, hvoraf de 20 største, såkaldte forenede Bell telefonselskaber, er tilsluttet Bell systemet, for hvilket American Telephone and Telegraph Company er moderselskabet, der virker som rådgiver og hjælper for alle telefonselskaberne. A.T.&T. ejer og driver tillige fjerntelefonnettet i USA og sørger for telefontjenesten på alle USA's oversøiske radiotelefonforbindelser. Desuden virker i USA over 3.000 af Bell systemet uafhængige telefonselskaber, sammensluttet i United States Independent Telephone Association.

I tilslutning til foranstående kan anføres, at A.T.&T. varetager den internationale telefontrafik, medens den internationale telegraftrafik i øjeblikket varetages af 4 telegrafskaber (ITT, RCA, WUI og TRT).

Telekommunikationsvirksomheden i USA reguleres - hvadenten der er tale om anvendelse af kabelanlæg, radioanlæg, m.v. - af Federal Communications Commission (FCC) i henhold til The Communications Act of 1934. Der pågår i øjeblikket overvejelser med henblik på revision af nævnte kommunikationslov fra 1934.

FCC tillader, at private virksomheder får autorisation som "sub carriers", der er karakteriseret ved at disse virksomheder tilbyder "skræddersyede" løsninger indenfor specielle sektorer i form af såkaldte value added services.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1. 12. 1978

Canada

Følgende, der er anført i Telefonkommissionens betænkning antages stadig at være gældende:

Den offentlige telefontrafik varetages i Canada af et stort antal telefonselskaber, der dels er offentlige (sorterende under den centrale regering, under provinsregeringer eller under kommuner) og dels er aktieselskaber, kooperative foretagender eller enkeltmandsfirmaer. Der findes to sammenslutninger eller samvirksomheder af selskaber, Trans-Canada Telephone Association og Canadian Independent Telephone Association.

I tilslutning til foranstående kan det anføres, at de internationale teleforbindelser varetages af Teleglobe Canada (tidligere COTC), der er et af staten anerkendt privat driftsforetagende.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

1.12.1978

Telekommunikation i Singapore.

I henhold til lov af 1. april 1974 er televirksomheden i Singapore organiseret som et privat selskab, der rådgiver regeringen i alle sager vedrørende telekommunikation.

Selskabet har eneret på telekommunikation og varetager samtlige opgaver af såvel national som international karakter.

Selskabet planlægger, installerer og vedligeholder alle typer af telekommunikationstjenester incl. vejrradar, luftfarts- og navigationssystemer for Singapores Meteorologiske tjenester og for luftfartsdepartementet.

AFSKRIFT

KTAS U78-059

Den 1. september 1978
tht/

RØD

Låneforpligtelser pr. 1. september 1978, som ikke i kontrakterne indeholder den af ministeriet foreskrevne klausul om eventuel debitorskifte

Rente	Kreditor	Optaget år	Færdig- amortiseret år	Oprindelig størrelse 1.000 kr.	Restgæld 1/3 1982 1.000 kr.
5	Statskassen	1964-78	1989	11.405	5.914
	I alt				<u>5.914</u>
6i	Postgirofondens	1961	1986	3.000	480
14,36	-	1975	1990	15.000	8.000
14,51	-	1975	1990	15.000	<u>9.000</u>
	I alt				<u>17.480</u>
4	Statsanstalten	1957	1982	7.500	150
4	-	1959	1984	7.000	560
4	-	1960	1985	3.324	399
4	-	1965	1993	13.918	5.716
	I alt				<u>6.825</u>
5	Det gjensidige Forsikringsselskab Danmark	1957	1985	1.500	170
4i	Pensions- og Livrente-Instituttet af 1919 A/S	1957	1987	2.000	333
4½	Obligationslån af 27/3	1958	1988	10.000	2.331
4i	Pensions- og Livrente-Instituttet af 1919 A/S	1959	1989	1.500	<u>350</u>
	I alt				<u>3.184</u>
5 3/4	Dollarlån af februar 1964	1964	1984	(\$ 12.000) 67.746	(\$ 1.600) 9.033
5 3/4	Dollarlån af juli 1964	1964	1984	(\$ 15.000) 84.683	(\$ 3.000) <u>16.937</u>
	I alt				25.970
	Låneforpligtelser i alt:				59.373
100\$ = kr. 564,55					

AFSKRIFT

KTAS U78-066

Den 22. september 1978
tht

RØD

Låneforpligtelser pr. 30. juni 1978, som i kontrakterne indeholder
den af ministeriet foreskrevne klausul om eventuel debitorskifte

Lån	Restgæld 1/3 1982 1.000 kr.	Klausul
Abonnentobligationslån	21.286	Bilag 1
7i% DM-lånet, 1972	43.539	Bilag 2
7% 1972 og 6i% 1973, DM	200.008	Bilag 3
\$-lånene	56.088	Bilag 4
ua-lånet	115.963	Bilag 5
sfr-lånene	413.304	Bilag 6
9 3/8 hfl-lånet, 1976	70.792	Bilag 7
9 1/4 hfl-lånet, 1977	53.094	Bilag 8
flux-lånet	<u>86.375</u>	Bilag 9
I alt	1.060.449	

De nævnte bilag er ikke medtaget.

JYDSK TELEFON
Bogholderkontoret

12. september 1978.

Hr. overingeniør A.R. Madsen

Hermed følger en oversigt over Jydsk Telefons obligationsgæld henholdsvis pr. 30/9 1978 og pr. 28/2 1982.

Gælden er opdelt henholdsvis i lån, hvori uopsigelighedsklausulen i henhold til ministeriets skrivelse af 15. juni 1966 er optaget og ikke er optaget i lånevilkårene.

	Restgæld pr. 30/9 1978	Heraf	
		med klausul	uden klausul
Lån ydet vort selskab af forsikringsselskaber og pensionskasser m.v.	1.186,7 mill.kr.	1.160,3 mill.kr.	26,4 mill.kr.
Lån ydet af Postgirofondens midler	46,0 " "	30,1 " "	15,9 " "
Lån ydet af Statsanstalten	78,1 " "	44,5 " "	33,6 " "
US \$-lån af 1964	23,2 " "	-	23,2 " "
	1.334,0 mill.kr.	1.234,9 mill.kr.	99,1 mill.kr.

	Restgæld pr. 28/2 1982	Heraf	
		med klausul	uden klausul
Lån ydet vort selskab af forsikringsselskaber og pensionskasser m.v.	898,6 mill.kr.	881,4 mill.kr.	17,2 mill.kr.
Lån ydet af Postgirofondens midler	23,8 " "	15,4 " "	8,4 " "
Lån ydet af Statsanstalten	57,7 " "	37,2 " "	20,5 " "
US \$-lån af 1964	12,4 " "	-	12,4 " "
	992,5 mill.kr.	934,0 mill.kr.	58,5 mill.kr.

betalt

FKT FYNS KOMMUNALE TELEFONSELSKAB

ABONNEMENTSAFDELINGEN

Klingenberg 16, 5100 Odense C
Giro 6 00 53 49, Telex 59 803
Telefon 09 - 00 19

Hr. kontorchef Reidar Jørgensen,
Ministeriet for offentlige arbejder,
Frederiksholms Kanal 27,
1220 København K.

Dato 12. september 1978.

Teleundersøgelsen af 1978 - Arbejdsgruppe III.

I henhold til aftale på det første møde den 18. august skal jeg herved oplyse følgende vedrørende Fyns kommunale Telefonselskab.

Kapitalforholdene	31/12 1977	1/3 1982
Andelsfonden:	61,1 mill.kr.	78,3 mill.kr.
(heraf statens andel):	(26,2 mill.kr.)	(34,3 mill.kr.)
Dispositionsfonden:	15,3 mill.kr.	19,6 mill.kr.
(heraf statens andel):	(6,6 mill.kr.)	(8,6 mill.kr.)
Tilsammen	76,4 mill.kr.	97,9 mill.kr.

Ved opsigelse af koncessionen har staten ret til at overtage selskabets samtlige aktiver og passiver mod betaling af den selskabet tilkomne del af andels- og dispositionsfonden, hvilket pr. 1. marts 1982 vil være 55,0 mill.kr.

Lån

FKT's totale lånemasse pr. 31/12 1977: 339,4 mill.kr., hvoraf 320,2 mill.kr. er klausuleret.

Pr. 1. marts 1982 vil restgælden (optaget til uændrede kurser og uden indregning af nye lån) være 188,7 mill.kr., hvoraf 178,7 mill.kr. er klausuleret.

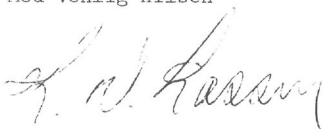
Blandt kreditorerne er:

	<u>Restgæld pr. 31/12 1977</u>	<u>Restgæld pr. 1/3 1982</u>
Postgirofondene	12,8 mill.kr.	3,8 mill.kr.
Statsanstalten for		
livsforsikring	17,9 mill.kr.	12,5 mill.kr.
Beredskabslån	1,3 mill.kr.	0,8 mill.kr.
Tilsammen	32,0 mill.kr.	17,1 mill.kr.

./. Til yderligere orientering vedlægges selskabets regnskabsreglement, der i § 3
./. omhandler reglerne for andels- og dispositionsfond, samt årsberetningen for
1977.

Jeg vil gerne forespørge, om det var muligt at få tilsendt 6 eksemplarer af
Telefonkommissionens betænkning til brug for selskabets repræsentanter i
referencegruppen og arbejdsgrupperne.

Med venlig hilsen

FKT FYNS KOMMUNALE TELEFONSELSKAB

ABONNEMENTSAFDELINGEN

Klingenberg 16, 5100 Odense C
Giro 6 00 53 49, Telex 59 803
Telefon 09 - 00 19

Hr. fuldmægtig K. Lykstoft Larsen,

Dato 14. november 1978.

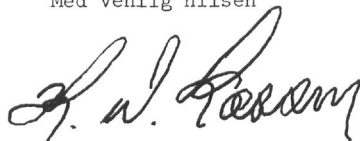
Ministeriet for offentlige arbejder,
Frederiksholms Kanal 27,
1220 København K.

I henhold til aftale på 4. møde den 8. november fremsendes hermed oversigt over klausulerede og ikke-klausulerede lån hos Postgirofondens, Statsanstalten og vedrørende beredskabslåne.

	Restgæld 31/12 1977			Restgæld 1/3 1982		
	Ialt	Klausuleret	Ikke-klausuleret	Ialt	Klausuleret	Ikke-klausuleret
Postgirofondens	12,8	11,1	1,7	3,8	3,4	0,4
Statsanstalten	17,9	11,5	6,4	12,5	8,7	3,8
Beredskabslån	1,3	1,3	-	0,8	0,8	-
	32,0	23,9	8,1	17,1	12,9	4,2

Med hensyn til de nærmere oplysninger om indløsningsbestemmelserne ved FKT er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at give nogen endelig udredning af spørgsmålet, men jeg vil snarest vende tilbage hertil.

Med venlig hilsen

Forslag

tii

Lov om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne.

Kapitel I.

§ 1. Statshospitalerne til behandling af sindslidende samt de dertil knyttede plejehjem m.v. overføres til de amtskommuner, hvori de er beliggende. Det samme gælder de faste ejendomme, der af staten er erhvervet til senere brug for statens hospitalsvæsen for sindslidende.

Stk. 2. Overførelsen sker vederlagsfrit for amtskommunerne.

§ 7. De amtskommuner, hvori de i § 1 omhandlede institutioner er beliggende, tilbyder de pr. 31. marts 1976 ved institutionerne tjenstgørende statstjenestemænd ansættelse som amtskommunale tjenestemænd fra 1. april 1976 at regne med løn- og pensionsvilkår, der svarer til de for de pågældende tjenestemænd under ansættelsen i staten gældende.

Stk. 2. Såfremt en statstjenestemand ved de af § 1 omfattede institutioner ikke måtte ønske at overgå til amtskommunal tjenestemandsansættelse, fortsætter han sin tjeneste ved den pågældende institution, således at ansættelsesforholdet til staten opretholdes.

Stk. 3. De under stk. 2 nævnte statstjenestemænd, der ikke måtte ønske at overgå til ansættelse som amtskommunale tjenestemænd, men opretholder deres ansættelsesforhold til staten, har ikke krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension som følge af opgaveomlægningen.

Stk. 4. De under stk. 2 nævnte statstjenestemænd er pligtige at underkaste sig de forandringer i deres tjenesteforretningers om-

fang og beskaffenhed, som er en følge af opgaveomlægningen.

Stk. 5. De i stk. 2 omhandlede statstjenestemænd kan indtil 1. april 1981 søge overgang til amtskommunal tjenestemandsansættelse på vilkår som anført i stk. 1.

Stk. 6. Amtskommunerne overtager fra 1. april 1976 pensioneringen af de statstjenestemænd, som i henhold til stk. 1 fra nævnte dato overgår til ansættelse som amtskommunale tjenestemænd, samt af de statstjenestemænd, der i medfør af stk. 5 fra et senere tidspunkt overgår til sådan ansættelse, fra det tidspunkt, hvor overgangen finder sted.

Ved udbetaling af pension til de nævnte tjenestemænd fordeles udgifterne hertil mellem staten og den respektive amtskommune i forhold til den del af pensionsalderen, som er optjent henholdsvis indtil 1. april 1976 og i tiden fra 1. april 1976.

Stk. 7. Staten udbetaler lønning og pension m. v. til de under stk. 2 nævnte statstjenestemænd. Amtskommunerne refunderer fra 1. april 1976 staten lønning for de statstjenestemænd, der fra nævnte dato fortsætter deres tjeneste ved de af § 1 omfattede institutioner.

Ved udbetaling af pension til de nævnte statstjenestemænd fordeles udgifterne her til mellem staten og den respektive amtskommune i det i stk. 6, 2. afsnit, angivne forhold.

Stk. 8. Staten refunderer amtskommunerne de i stk. 6 omhandlede pensionsudgifter, der måtte påhvile staten.

Amtskommunerne refunderer staten de i stk. 7 omhandlede pensionsudgifter, der måtte påhvile amtskommunerne.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Visse personalemæssige forhold.

Da de problemer, der knytter sig til statstjenestemænds overgang til kommunal ansættelse, er fælles for en række opgaveoverførelser, er lovbestemmelserne om tjenestemændenes forhold (§ 7) og de dertil knyttede almindelige og specielle bemærkninger udformet af finansministeriet.

Staten og amtskommunerne forudsætter, at personale i staten, som er beskæftiget ved statshospitalerne efter forudgående forhandlinger overgår til ansættelse i amtskommunerne.

For statstjenestemændenes vedkommende har finansministeriet i overensstemmelse med gældende hovedaftale indledt forhandlinger med tjenestemændenes centralorganisationer om de **tjenestemand**sretlige spørgsmål i forbindelse med statstjenestemænds overgang til ansættelse som (amts)kommunale tjenestemænd.

Bestemmelserne om løn, pension og andre ansættelsesvilkår for (amts)kommunalt ansatte tjenestemænd er fastsat med udgangspunkt i de regler, som på dette område er gældende for statens tjenestemænd.

Det kan herefter forventes, at størstedelen af de statstjenestemænd, som berøres af opgaveomlægninger fra staten til (amts)kommunerne, vil modtage tilbudet om (amts)kommunal tjenestemandsansættelse. Det er hensigten, at der med statstjenestemændenes organisationer og med de enkelte grupper af tjenestemænd skal føres forhandlinger om de løn- og andre ansættelsesvilkår, som de vil få tilbudt i (amt8)kommunerne.

For så vidt angår de formentlig få statstjenestemænd, der ikke måtte ønske at modtage tilbudet om (amts)kommunal tjenestemandsansættelse, har udgangspunktet været, at de pågældende — såfremt de kunne opnå ansættelse som tjenestemænd i det kommunale regi uden forringelse af deres hidtidige lønnings- og pensionsvilkår — ikke skal have mulighed for som følge af opgaveomlægningen at kunne gøre noget juridisk holdbart krav gældende på ventepenge, rådighedsløn eller pension.

Dette spørgsmål er behandlet i en af lønnings- og pensionsdepartementet i juni 1974 afgivet redegø-

relse vedrørende mulighederne for en ændring af de gældende tjenestemandretsregler i de situationer, som opstår ved omlægning af opgaver mellem staten og kommunerne m. v.

I redegørelsen af juni 1974 er der foreslået en løsning efter de retningslinier, som blev fulgt — i den ganske vist omvendte situation — ved oprettelsen i 1938 af enhedspolitiet, som indebar overgang af kommunalt ansatte tjenestemænd i politiet og ved arresthusene til staten.

I lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v. blev det bestemt, at de kommunale polititjenestemænd, der ikke søgte overgang til statens tjeneste, skulle forrette polititjeneste på samme vilkår som hidtil. Såvel finansministeriet som justitsministeriet undersøgte og overvejede dengang konsekvenserne af en lovgivning efter disse retningslinier og nåede til det resultat, at der ikke for de kommunale tjenestemænd ville være ret til ventepenge.

Med udgangspunkt i denne retsmodel („politimodellen“) foreslås i redegørelsen en løsning, hvorefter de statstjenestemænd, der ikke ønsker at modtage tilbudet om (amts)kommunal tjenestemandsansættelse, bevarer deres ansættelsesforhold til staten samtidig med, at de forretter tjeneste ved de hidtidige arbejdsområder, som overføres til det (amts)kommunale regi.

Denne løsning, der ikke aktualiserer krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension, er forudsat bragt i anvendelse i forbindelse med overførelsen af statshospitalerne til amtskommunerne.

Bemærkninger til de enkelte lovbestemmelser.

Til § 7.

Ved omlægningen af opgaver fra staten til (amts)kommunerne er det fundet hensigtsmæssigt i de love, der regulerer opgaveomlægningen, at optage lovbestemmelser der tydeliggør den **tjenestemand**sretlige stilling for statstjenestemænd, som berøres af opgaveomlægningen.

For så vidt angår de principielle synspunkter, der har ligget til grund for udformningen af bestemmelser i § 7 henvises til de almindelige bemærkninger.

Ad stk. 1. Det samlede antal besatte stillinger ved statshospitalerne udgjorde pr. 1. april 1974 i alt 6.067, heraf 2.741 tjenestemænd, 2.670 overenskomstansatte og 656 andre ansatte.

Bestemmelsen i stk. 1 forudsætter, at statstjenestemændene tilbydes ansættelse som amtskommunale tjenestemænd. Bestemmelserne i de amtskommunale regulativer om lønning, pensions- og andre ansættelsesvilkår for amtskommunalt ansatte tjenestemænd er fastsat med udgangspunkt i de regler, som på dette område er gældende for statens tjenestemænd. Det forudsættes derfor muligt efter forudgående forhandlinger med statstjenestemændenes organisationer og de enkelte grupper af tjenestemænd at opnå aftale om de løn- og pensionsmæssige vilkår m. v., der vil kunne tilbydes den enkelte statstjenestemand ved overgang til ansættelse som amtskommunal tjenestemand.

De statstjenestemandsstillinger, som har været beklædt af tjenestemænd, som overgår til amtskommunal ansættelse, nedlægges på de årlige bevillingslove.

Uanset at lovforslaget ikke har til hensigt at give regler om personale, der er ansat i henhold til overenskomster eller særlige lønftaler m. v., gælder forudsætningen om tilbud om ansættelse under amtskommunerne også for dette personale. De fleste overenskomstansatte personalegrupper vil under amtskommunerne blive aflønnet efter samme overenskomst som under staten eller efter en dertil svarende overenskomst. For øvrige vil man tage udgangspunkt i, at ingen ansat må udsættes for lønnedgang eller forringelse af øvrige forhold som følge af overførelsen.

Ad stk. 2. I bestemmelsen fastslås, at de — formentlig få — statstjenestemænd, som herefter ikke måtte ønske at modtage tilbudet om ansættelse som amtskommunale tjenestemænd, opretholder deres ansættelsesforhold til staten. De vil således fortsat oppebære lønninger som statstjenestemænd, pension efter statstjenestemandspensionsloven, ligesom de fortsat vil være repræsenteret af de centralorganisationer, der har indgået en hovedaftale med staten, jfr. ministeriet for statens lønnings- og pensionsvæsens bekendtgørelse af 28. november 1969 af hovedaftale i henhold til lov nr. 291 af 18. juni 1969 om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

I bemærkningerne til forslaget til lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v. blev det udtalt, at den ordning, hvorefter kommunale tjenestemænd kunne vedblive at forrette tjeneste på samme vilkår som hidtil, ville medføre en overgangsordning, som vel ikke var uden betænkeligheder, og som på forskellig måde kunne berede vanskeligheder, navnlig hvis det kom til at dreje sig om et større antal polititjenestemænd.

Efter erfaringerne fra politiordningen er der formentlig næppe grund til at formode, at eventuelle overgangsmæssige vanskeligheder, som måtte opstå ved, at et — formentlig mindre — antal tjenestemænd i staten fortsætter deres tjeneste ved de af § 1 omfattede institutioner efter disses overførsel til amtskommunerne, vil være af nogen betragtelig størrelsesorden.

Ad stk. 3. For så vidt angår denne bestemmelse skal det anføres, at det i loven om enhedspolitiet blev bestemt, at de kommunale polititjenestemænd, der ikke måtte søge overgang til statens tjeneste, skulle forrette polititjeneste på samme vilkår som hidtil. Det var i bemærkningerne til lovforslaget forudsat, at der i disse tilfælde ikke kunne ydes ventepenge og senere pension, idet man ved bestemmelsen havde villet afskære de pågældende polititjenestemænd fra at stille krav herom ved at give dem adgang til at forrette polititjeneste på samme vilkår som hidtil.

Det er — for at tydeliggøre den **tjenestemand**sretlige stilling for de statstjenestemænd, der ikke ønsker at modtage tilbudet om ansættelse som amtskommunale tjenestemænd, men opretholder deres ansættelsesforhold til staten — fundet hensigtsmæssigt at optage en bestemmelse i loven om, at de pågældende statstjenestemænd ikke har krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension.

Ad stk. 4. De statstjenestemænd, som ønsker at opretholde deres ansættelsesforhold til staten, er efter reglerne i tjenestemandslvgivningen pligtige at tåle forandringer i deres tjenesteforretningers omfang og beskaffenhed. Ved mere omfattende forvaltningsreformer, der gennemføres ved lov, er det efter de gældende tjenestemandretlige regler antaget, at statstjenestemændene er pligtige at tåle endog meget indgående ændringer i deres stillinger.

Selv om de pågældende statstjenestemænd allerede efter de gældende tjenestemandretlige regler — som anført — må anses for at være forpligtet til at underkaste sig forandringer i deres tjenesteforret-

ningers omfang og beskaffenhed, som er en følge af opgaveomlægningen, har man dog fundet det hensigtsmæssigt i selve lovteksten at indføje en bestemmelse herom for at tydeliggøre de pågældende stats-tjenestemænds retsstilling i denne henseende.

Ad stk. 5. De pågældendes stillinger vil ved ledighed blive nedlagt som statstjenestemandsstillinger. Det er fundet hensigtsmæssigt at fastsætte, at de pågældende statstjenestemænd indtil den 1. april 1981 kan søge overgang til ansættelse som amtskommunale tjenestemænd på de vilkår, som er anført i stk. 1.

Ad stk. 6. Det fastslås i bestemmelsen i stk. 6, at amtskommunerne fra 1. april 1976 overtager pensioneringen af de ved statshospitalerne tjenstgørende statstjenestemænd, som fra nævnte dato overgår til ansættelse som amtskommunale tjenestemænd, samt af de statstjenestemænd, der i medfør af bestemmelsen i stk. 5 fra et senere tidspunkt overgår til amtskommunal tjenestemandsansættelse, fra det tidspunkt, hvor overgangen finder sted.

Endvidere fastsættes det i bestemmelsen i stk. 6, at udgifterne til pensioner til de nævnte tjenestemænd, når pensionen kommer til udbetaling, fordeles mellem staten og amtskommunerne i forhold til den del af pensionsalderen, som er optjent henholdsvis indtil 1. april 1976 og i tiden fra 1. april 1976. De nærmere regler for pensionsudgifternes for-

deling forudsættes fastlagt ved aftale mellem staten og amtskommunerne.

Ad stk. 7. I bestemmelsen fastsættes, at staten udbetaler lønning og pension m. v. til de statstjenestemænd ved statshospitalerne, som ikke måtte ønske at overgå til amtskommunal tjenestemandsansættelse, og som fortsætter deres tjeneste ved den pågældende institution, således at ansættelsesforholdet til staten opretholdes, jfr. bestemmelsen i stk. 2.

Endvidere fastslås det i bestemmelsen i stk. 7, at amtskommunerne fra 1. april 1976 refunderer staten udgifterne til lønning for de nævnte statstjenestemænd. Refusionen forudsættes at finde sted én gang årlig pr. 1. april for lønudgifterne i det forudgående finansår.

Med hensyn til fordelingen mellem staten og amtskommunerne af udgifterne til pensioner til de nævnte statstjenestemænd, der bevarer deres statstjenestemandsstillinger, forholdes der på den i bestemmelsen i stk. 6, 2. afsnit, angivne måde.

Ad stk. 8. I bestemmelsen fastslås, at staten refunderer amtskommunerne de i bestemmelsen i stk. 6 omhandlede pensionsudgifter der måtte påhvile staten, samt at amtskommunerne refunderer staten de i bestemmelsen i stk. 7 omhandlede pensionsudgifter, der måtte påhvile amtskommunerne.

Refusionen forudsættes — ligesom den i bestemmelsen i stk. 7 nævnte refusion af lønudgifter fra amtskommunerne til staten — at finde sted én gang årlig pr. 1. april for pensionsudgifterne i det forudgående finansår.

Teleundersøgelsen af 1978

Arbejdsgruppen vedrørende mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed (Gruppe III).

Varetagelse af myndighedsopgaver m.v.

På grundlag af en fra generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet modtaget redegørelse belyses i det følgende - for det tilfælde, at et enhedstelevæsen organiseres saledes, at det ikke umiddelbart kan udøve departementale funktioner - grænsefladen mellem enhedstelevæsenets (i det følgende benævnt televæsenet) og et departements funktioner i relation til

- 1) internationale forhold vedrørende televirksomheden generelt,
- 2) særlige radioforvaltningsforhold.

Disse to grupper af opgaver er i det følgende beskrevet hver for sig, idet de har *sådanne* særlige karakteriske træk, at der ved en deling af beskrivelsen opnås større overskuelighed i fremstillingen.

1. Internationale forhold vedrørende televirksomheden generelt.

Indgåelse af aftaler, som danner grundlag for den forretningsmæssige teledrift, vil næppe kræve medvirken af et departement, idet aftaler af denne art må henregnes til televæsenets eget ansvarsområde.

Ved indgåelse af aftaler svarende til INTELSAT- og

INMARSAT-aftalerne må televæsenet kunne undertegne drifts-aftalerne, når regeringen har udpeget selskabet som Signatar. Regeringsaftalerne vil formentlig blive indgået af udenrigsministeriet, men også den faglige ministers departement, eventuel sammen med televæsenet bør medvirke i visse spørgsmål, som angår regeringsaftalerne.

Deltagerne i det internationale telesamarbejde vil naturligt være medarbejdere i televæsenet. Generelle forhold til internationale organisationer som CEPT og Nordisk Telekonference må helt og holdent kunne varetages af televæsenet, for så vidt der er tale om teledriftsspørgsmål.

ITU er et FN-særorgan ("specialized agency"), og efter ITU's konvention må de danske medlemsrelationer nødvendigvis varetages af staten. Udenrigsministeriet vil varetage medlemsrelationen, for så vidt angår ratifikation af ITU's konvention. Ifølge definitionen på en national administration i ITU's konvention må forholdene i øvrigt behandles i en fagministers departement. Televæsenet må derefter optræde i ITU-sammenhæng som "Recognized Private Operating Agency".

I ITU's Plenipotentiar-konference, hvor bl.a. og især konventionen revideres, skal deltage en delegation med regeringsfuldmagt. Hvert ITU-medlem har fuld frihed til at sammensætte sin delegation, og det vil være naturligt, at medarbejdere fra televæsenet indgår i delegationen.

Efter ITU's statutter er konventionen, (der ratificeres ved kgl. resolution (uden folketingsbeslutning)), suppleret med 4 administrative reglementer:

- telegrafreglementet,
- telefonreglementet,
- radioreglementet,
- radiotillægsreglementet.

Disse reglementer er formelt omfattet af ratifikationen af konventionen, men medlemsadministrationerne skal underrette ITU's generalsekretær om godkendelse af senere revisioner af reglementerne. Revision af reglementerne foregår ved administrative konferencer, hvor delegationen skal have fuldmagt fra vedkommende fagminister.

Visse af de administrative konferencer behandler rene teledriftsforhold. Til sådanne konferencer vil delegationen udelukkende kunne sammensættes af personer fra televæsenet. Dette vil således gælde administrative konferencer til revision af telegraf- og telefonreglementerne samt radiotillægsreglementet.

Radioreglementet indeholder praktisk talt ingen bestemmelser af forretningsmæssig teledriftskarakter, idet hovedvægten ligger på traktatretlige forhold, som kun angår relationer mellem de deltagende landes myndigheder, samt driftsmæssige bestemmelser, som landene skal iværksætte og håndhæve over for selvstændige radiostationer (danske såvel som udenlandske skibsstationer m.fl.). Forholdene omkring radioreglementets revision og administrative radiokonferencer vil derfor blive behandlet i det følgende afsnit, 2: "Særlige radioforvaltningsforhold".

Deltagelse i CCITT og CCIR (studiegrupper og plenarforsamlinger) vil kunne ske ved televæsenet som "Recognized Private Operating Agency". Televæsenet vil, for så vidt angår de forretningsmæssige teledriftsforhold, kunne bemyndiges til at deltage på den nationale administrations vegne.

Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet deltager herudover i den nuværende situation i statsforvaltningens behandling af en lang række forhold af generel art i

relation til internationale organisationer, f.eks. LF's direktiver om offentlig indkøbspraksis; sådanne forhold vil formentlig komme til høring hos televæsenet, men ministeriet for offentlige arbejders besvarelse mu formodes at blive eks-pederet fra departementet.

2. Særlige radioforvaltningsforhold.

2.1. Generelt.

Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenets nuværende departementale opgaver og funktioner omfatter også de såkaldte radioforvaltningsopgaver, hvor post- og telegrafvæsenet varetager en myndighedsfunktion over for be-folkningen, private selskaber m.m. samt andre offentlige in-stanser.

Det er fundet hensigtsmæssigt som indledning til om-talen af en grænseflade mellem et televæsen og et departe-ment at beskrive en række karakteristiske forhold vedrøren-de radioforvaltning.

2.1.1. Historisk udvikling.

Loven af 1897 om telegrafer og telefoner var ikke tænkt at indbefatte radio af den gode grund, at benyttelse af radiobølger til fjernkommunikation først blev en reali-tet nogle år senere. I 1907 vedtog rigsdagen deri første ra-diokommunikationslov, som - ganske i trad med 1897-loven - fastslog statens eneret til dette medium, en eneret som i tiden op til begyndelsen af 20-erne kun blev fraveget for radiostationer i skibe samt videnskabelige forsøg.

Telegrafvæsenet, som fra starten forvaltede radiolovgivningen på ministeren for offentlige arbejders vegne, ønskede at fastholde eneretten, men i løbet af 20-erne måtte man dog legalisere almindelig radiofonimodtagning og sendeamatørers virksomhed på nærmere fastsatte betingelser.

Når staten i øvrigt bevarede sit monopol på radiokommunikation - medens staten forlængst havde overdraget væsentlige dele af sin eneret på telefoner til komcessionerede telefonselskaber - hang det formentlig sammen med, at staten fra starten havde været den drivende kraft, og at det fandtes mest hensigtsmæssigt at bevare de få etablerede radiotjenester, radiospredning, kystradiotjeneste og radioorbindinger med udlandet, hos staten.

Eneretten var ikke alene begrundet i ønsket om et virksomhedsmonopol, men var utvivlsomt også knyttet til erkendelsen af, at pladsmulighederne i den del af radiospektret, som med den kendte teknologi kunne udnyttes, var stærkt begrænsede. Der kunne ikke gives almindelig frihed til at oprette radiostationer, uden at der ville opstå skadelige eller ødelæggende gensidige forstyrrelser. Denne helt fundamentale og uomgængelige egenskab ved radiomediet - til forskel fra trådmediet, hvor anvendelsesomfanget alene er bestemt af behov og økonomi - uddybes i et følgende afsnit.

De store teknologiske landvindinger under sidste verdenskrig gjorde det muligt og ønskeligt at liberalisere radiolovgivningen. Radiokommunikationsloven af 1949 åbnede reelle muligheder for, at ministeren for offentlige arbejder kunne give tilladelse til benyttelse af radiokommunikation til erhvervsmæssige og andre formål, omend det principielle statsmonopol fortsat var anført i loven. Radiokommunikations-

loven af 1969 benytter ikke begrebet eneret, men fastslår alene, at der ikke må oprettes og drives radioanlæg uden tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder.

Fra at være et absolut statsmonopol, er anvendelsen af radiokommunikation nu klart tilgængelig for hele samfundet, også privatpersoner, og staten er således kun en blandt mange brugere.

2.1.2. Principielle forhold ved frekvens- og tilladelsesforvaltning.

Radiofrekvensspektret har som før nævnt begrænsede pladsmuligheder. Begrænsningerne er især bestemt af

- teknologiens stade,
- naturbestemt forhold ved radiobølgenes udbredelse,
- internationale aftaler,

og der kræves således en detaljeret og effektiv styring med fornødent juridisk grundlag, hvis man vil undgå kaos eller "den stærkeres ret".

Som ved enhver fordeling af et begrænset gode er forvaltningen heraf "politisk". Ministerens forvaltning må naturligvis sigte mod at tjene samfundet bedst muligt ud fra en helhedsvurdering. Det er uundgåeligt, at der løbende må træffes afgørelser, der kan anfægtes. Til belysning af den principielle problematik skal her anføres enkelte eksempler:

1) Ved disponeringen af et givet frekvensbånd, f.eks. til landmobile tjenester, kunne man sikre sig, at de af det offentlige - staten, herunder post- og telegrafvæsenet og generaldirektoratet for statsbanerne, amter, kommuner m.v. - drevne radiotjenester blev sikret **alle nødvendige frekvenser**,

både nu og i den forudseelige fremtid. Dette vil medføre, at erhvervslivets og andre privates muligheder ville blive stærkt beskåret. Omvendt ville en meget liberal politik kunne medføre, at vigtige tjenester hos det offentlige kom i vanskeligheder.

2) Ved internationale administrative radiokonferencer, hvor meget forskellige behov skal samordnes, fastlægges fordelingen af radiospektret til de enkelte kategorier af radiotjenester. Her melder sig eksempelvis spørgsmålet, om man til landmobil kommunikation, der i alle udviklede lande ekspanderer voldsomt, skal allokere frekvensbånd, som tidligere har været forbeholdt radiofoni/TV. Altså i givet fald beslutninger med kulturpolitiske konsekvenser.

3) Skal man føre en liberal politik, så mætningspunktet hurtigt nås, og antage, at man derefter finder nye løsninger? Skal man inddrage givne tilladelser (og dermed gøre foretagne investeringer værdiløse) til fordel for nye behov, som anses for vigtigere?

Disse enkelte eksempler illustrerer, at frekvensforvaltning såvel i de store linier som i det daglige indebærer stærke "politiske" elementer, som ikke kan håndteres ved hjælp af på forhånd fastlagte tekniske og administrative regler. Hele området er præget af en stærk dynamik, som kræver løbende justering af den førte politik, der naturligvis må være velbegrundet og rimelig konsekvent.

2.1.3. Radioforvaltning som myndighedsfunktion.

Radiokommunikationsloven giver ministeren (ministeriet) myndighed til at imødekomme eller afslå ansøgninger om tilladelse til oprettelse og drift af radioanlæg. Ministeren foreskriver gennem bekendtgørelser generelle regler og vilkår, herunder adgangsret til anlæggene for dertil be-

myndigede kontrollanter, og for den enkelte tilladelse fastsættes ofte specielle vilkår.

Det er nødvendigt at kontrollere bestemmelsernes overholdelse i marken. Mindre overtrædelser klares med påtale, og der er efterhånden etableret ret fast praksis for, hvornår overtrædelser indbringes for retten med krav om bøde og eventuel konfiskation.

2.1.4. Andre radioforvaltningsopgaver.

Under det anvendte begreb radioforvaltning hører foruden foran omtalte frekvens- og tilladelsesforvaltning og det dertil knyttede internationale arbejde forvaltningen af lovbestemmelserne om fællesantenneanlæg og radiostøj.

Den daglige forvaltning af disse områder kan lægges i forholdsvis faste rammer, da der kun undtagelsesvis forekommer administrative afgørelser. For fællesantenneområdet foreligger der dog vigtige principielle problemområder, f.eks. vedrørende hvem der kan få tilladelse til etablering af fællesantenneanlæg, og den geografiske begrænsning af anlæggene. Der er endvidere spørgsmål, som behandles i samarbejde med kulturministeriet, vedrørende transport over længere strækninger af udenlandske programmer.

2.2. Nationale forhold.

Set ud fra praktiske synsvinkler ville det være hensigtsmæssigt at overdrage visse dele af post- og telegrafvæsenets nuværende radioforvaltningsopgaver, især normarbejde, typegodkendelser, kontrolsyn og radiostøjeftersøgning, til udførelse i et televæsen.

Post- og telegrafvæsenets udstedelse af tilladelse til oprettelse og drift af et radioanlæg er principielt en diskretionær forvaltningsakt, der hviler på et skøn over, om tilladelsen bør gives eller afslås, og om der skal særlige vilkår.

For store grupper af radioanlæg vil tilladelse imidlertid regelmæssigt blive udstedt, når blot nærmere på forhånd fastlagte kriterier er opfyldt. Dette gælder f.eks. tilladelser til offentlig biltelefon og hovedparten af radioanlæg i skibe og fly, til radioamatører og til fællesantenneanlæg og til en betydelig del af de landmobile lukkede net.

Der er imidlertid et antal ikke nærmere definerbare tilfælde, som falder uden for direktiverne. I sådanne tilfælde skal der udøves kvalificerede skøn over omstændighederne ved de ansøgte tilladelser til brug af radio.

Ved post- og telegrafvæsenets arbejde med opklaring af ulovlig benyttelse af radioanlæg og den dermed integrerede virksomhed med kontrolsyn og radiostøjeftersøgning er der tale om udøvelse af en egentlig myndighedsfunktion i forhold til befolkningen.

Begæring om tiltalerejsning vil principielt kunne fremsættes over for politiet (anklagemyndigheden) såvel fra et televæsen som fra et departement, der varetager de overordnede forhold, men henvendelser fra et departement vil måske have større vægt.

2.3« Internationale forhold.

Det internationale arbejde med hensyn til radiofor-

valtningsopgaver vil i grove træk kunne deles i international standardisering af udstyrsspecifikationer, henholdsvis bilaterale eller multilaterale aftaler om udnyttelsen af frekvensspektret.

Den internationale standardisering er nøje sammenhængende med det i foregående afsnit omtalte nationale **norm-**arbejde, og da det i det væsentlige **foregår** inden **for** nordisk samarbejde, inden **for** CEPT eller i CCIR vil det naturligt kunne henføres til televæsenet.

Aftaler om udnyttelsen af frekvensspektret indgås ved administrative konferencer til revision af radioreglementet og til indgåelse af særlige, eventuelt regionale overenskomster (f.eks. om frekvensplaner for radiofonistationer) samt ved tosidede administrative aftaler, der indgås ved brevveksling, eventuelt pr. telex. Disse aftaler indeholder visse rettigheder for danske stationer, men i lige så høj grad er der tale om, at aftalerne pålægger den danske stat pligter til at påse overholdelse af visse forskrifter, beskytte visse udenlandske radiotjenester m.m.

Teleundersøgelsen af 1978.

15. maj 1979.

Arbejdsgruppen vedrørende mulige fremtidige organisationsformer for den offentlige telekommunikationsvirksomhed (Gruppe III).

Tillægsrapport nr. 1.

fra teleundersøgelsens arbejdsgruppe 3.

Indholdsfortegnelse

I.	Indledende bemærkninger	194
II.	Almindelige bemærkninger vedrørende lovgivningen om telekommunikation	196
III.	Udkast til forslag til lov om telekommunikation bemærkninger	199
IV.	Hovedpunkter i en koncessionsordning	209

Bilag

1.	Spørgsmål til gruppe 3. Dok. nr. 88 af 23. marts 1979	212
2.	Lov om telegrafer og telefoner	214
3.	Lov om radiokommunikation	221
4.	Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed	223
5.	Overvejelser vedrørende tekniske og lovmæssige forhold ved placering af kabel-tv i det fremtidige net	227

I. Indledende bemærkninger.

Teleundersøgelsens styregruppe har i dok. nr. 88 af 23. marts 1979 rettet bl.a. følgende anmodning til arbejdsgruppen:

"Arbejdsgruppe 3 anmodes om at udarbejde udkast til bestemmelser i en lov om telekommunikation om følgende forhold:

- a) Lovens faktiske gyldighedsområde (en definition).
- b) Et offentligt televæsens arbejdsområde og den del heraf, for hvilket der bør gælde en eneret, samt angivelse af, om tilladelse til fravigelse fra eneretten kan erhverves og da hvorledes.
- c) Området for de handlinger, hvortil der udkræves tilladelse.
- d) De lovregler, hvorved eneretten og den offentlige televirksomhed skal beskyttes, og forbudsbestemmelser kan håndhæves.
- e) De med punkt a-d) naturligt direkte samhørende bestemmelser, herunder hovedelementer i en koncessionsordning.

Udkastets bestemmelser forudsættes at skulle træde i stedet for gældende bestemmelser i lovgivning på teleområdet, herunder radio-kommunikation. Udkastet forudsættes således at hvile på en antaget samling af denne lovgivning.

Gruppen vil kunne basere sig på de hidtil i teleundersøgelsen udarbejdede rapporter, herunder særligt arbejdsgruppe 2's målsætningsformuleringer, hvori ligger, at alternative formuleringer vil kunne blive nødvendige. Det ses, at særligt eneretsområdets afgrænsning i lyset af den forventede tekniske udvikling vil være et centralt punkt i opgavens løsning, i hvilken forbindelse særligt nævnes kabel-tv.

I øvrigt henvises til notatet af 16. marts 1979 om "Telekommunikationsmonopolet", dok. nr. 84".

Arbejdsgruppen har betragtet den stillede opgave som sigtende på at dække et øjeblikkeligt, midlertidigt behov for at have en illustration af, hvorledes de rent principielle lovbestemmelser på telekommunikationsområdet vil kunne se ud. Da det på nuværende tidspunkt er ganske ukendt, hvorvidt der vil ske organisatoriske ændringer på teleområdet pr. 1. marts 1982 og i givet fald hvilke, vil de principielle lovbestemmelser ikke kunne tage hensyn til den faktiske struktur, som administrationen af televæsenet har pr. 1. marts 1982 - hvadenten denne er den samme som nu eller en anden. Ved udformning af det efterfølgende udkast til lovbestemmelser har arbejdsgruppen derfor forudsat, at i det omfang, hvori arbejdsgruppen mener, at der bør lovfæstes en eneret til udøvelse af telekommunikationsvirksomhed, tillægges denne staten. Hermed er imidlertid intet forudsat om, at

eneretten ikke kan overdrages en anden eller flere andre virksomheder, og dette er for illustrationens skyld anført i lovudkastets § 9.

Arbejdsgruppen skal endvidere generelt bemærke, at udkastet ifølge anmodningen forudsættes "at hvile på en antaget samling af denne lovgivning", nemlig om telekommunikation. Det er i gruppen anført, at der ikke nødvendigvis med en modernisering af lovgivningen på teleområdet er forbundet en samling af denne lovgivning. Praktisk set indebærer dette synspunkt, at der fortsat kunne gælde en særlig lov om radiokommunikation og en særlig lov om anden telekommunikation. Arbejdsgruppen har dog ikke følt et behov for at fremlægge et alternativt udkast baseret på en opretholdelse af en særlig lov om radiokommunikation. En "deling" og "dublering" af lovudkastets bestemmelser vil i påkommende tilfælde forholdsvis let kunne ske. Den mest markante illustration af de grundlæggende problemstillinger fås nemlig ved en præsumeret samling af lovgivningen.

Arbejdsgruppen har bedt gruppens teknisk kyndige medlemmer om at fremlægge en sammenhængende fremstilling af problemerne omkring såkaldt kabel-TV. Redegørelsen medfølger denne tillægsrapport som bilag 5.

Om det lovudkast, som indeholdes i afsnit III i denne rapport, skal bemærkes, at udkastet intet indeholder om

- a) tavshedspligt og hemmeligholdelse (for personale),
- b) ledningsfremføring og ekspropriation.

Det bemærkes, at disse spørgsmål ikke har afgørende betydning ved en drøftelse af televæsenets organisation.

II. Almindelige bemærkninger vedrørende lovgivningen om telekommunikation.

Den gældende lovgivning om telekommunikation er karakteriseret ved, at forskellige former for anvendelse af telekommunikation har affødt forskellige love uden tilstrækkelig indbyrdes, systematisk koordination.

De (generelle) love, der i denne forbindelse kommer i betragtning, er

- a) Lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner med senere ændringer.
- b) Lov nr. 574 af 19. december 1969 om radiokommunikation med senere ændringer.
- c) Lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed med senere ændringer kapitel 1 (§§1-5) samt visse paragraffer i kapitel 4.

En særlig lov, som det ikke er nødvendigt at inddrage i generelle overvejelser, er lov nr. 201 af 21. maj 1963 om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning med senere ændringer.

Love, der omhandler organisatoriske forhold, er:

- 1) Lov nr. 377 af 30. juni 1919 om udfærdigelse af nye telefonkoncessioner m.m. og lov nr. 77 af 13. marts 1922 om udfærdigelse af koncession på anlæg og drift af telefoner i Jylland.
- 2) Lov nr. 307 af 10. juni 1976 om styrelsen af post- og telegrafvæsenet.
- 3) Ovennævnte lov om radio- og fjernsynsvirksomhed kapitel 2-4.

Som nævnt indebærer den teknologiske udvikling muligheder for stigende integration og behovsdækning ved alternative tjenester, hvorfor en samlet, lovgivningsmæssig vurdering af telekommunikationsområdet er naturlig. Det bliver i så henseende de ovenfor under a-c) nævnte lovbestemmelser, der særligt kommer i betragtning ved en principiel vurdering af dette aktivitetsfelt.

Nogle eksempler kan illustrere udviklingen: ,

I loven af 1897 om telegrafer og telefoner udgjorde telegrambesørgelse et vigtigt område. Situationen er imidlertid, at telegrambesørgelsen er et beskedent felt for nutidens udnyttelse af telekommunikation, idet denne tjeneste i vidt omfang er erstattet af telefoni, radiotelefoni, telex, telefax, dataoverføring o.s.v.

Reglerne om fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse, findes i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. Imidlertid vil den teknologiske udvikling kunne indebære, at det vil være rationelt af bl.a. samfundsøkonomiske og servicemæssige grunde at betragte disse anlæg i sammenhæng med den virksomhed, som de offentlige teleadministrationer udfører.

Det naturlige udgangspunkt for en nye lovgivning på området må derfor være at fastslå, i hvilket omfang man fra lovgivningens side bør indtage en ensartet holdning til de forskellige former for telekommunikation, og i hvilket omfang forskellige regler bør gælde. Det afgørende i så henseende bliver en stillingtagen til, i hvilket omfang udøvelsen af de forskellige telekommunikationstjenester bør varetages af staten, offentlige eller koncessionerede virksomheder med de særlige kontrolmuligheder dette: indebærer, eller i hvert fald efter særlig tilladelse, hvilket sidste allerede de faktisk bestående, begrænsede muligheder på radioområdet har tvunget til.

På det organisatoriske område er situationen karakteriseret ved, at Danmarks radio har eneret på radiospredning, at de fire teleadministrationer har eneret på telefoni, og at generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet ved siden af telefoni bestrider en række andre, offentlige teletjenester.

Ved en nyvurdering af området må der tages udgangspunkt i det faktum, at der i dag består et landsdækkende, teknisk højt udviklet og funktionsdueligt telenet. Opgaven bliver da at tage stilling til, hvorledes dette net udnyttes mest effektivt, set i forhold til samfundets økonomi, den enkelte brugers økonomi og en tilfredsstillende betjening af den enkelte bruger.

Forskellige steder i den gældende lovgivning tales om, at bestemmelserne gælder "på dansk territorium", "på dansk land- og søterritorium" eller giver adgang til at udfærdige regler, der også skal kunne gælde for "anlæg i skibe og luftfartøjer under dansk flag".

Angivelser af denne art er udeladt i det efterfølgende lovudkast, idet det må anses for givet, at en dansk lov uden videre gælder for dansk land-, sø- og luftterritorium, og at regler, der udfærdiges med hjemmel i en dansk lov, kan gøres gældende for danske skibe og luftfartøjer uden særlig angivelse i loven herom.

Arbejdsgruppen skal endvidere erindre om, at der i henhold til lov om telegrafer og telefoner § 2 udover koncessioner til de tre telefonselskaber er udfærdiget følgende koncessioner for Det Store

Nordiske Telegraf-Selskab A/S:

a) Bekendtgørelse nr. 169 af 8. april 1925 med senere ændringer af koncession for selskabet på anlæg og drift af telegrafkabler, der er landet i Danmark, jfr. bekendtgørelse nr. 504 af 12. september 1977, hvorved koncessionen er forlænget i 9 år fra 1. januar 1978 at regne. Koncessionen omfatter et kabel mellem Fanø og England.

b) Bekendtgørelse nr. 299 af 6. maj 1970 af koncession for selskabet på anlæg og drift af telekommunikationskabel mellem Island, Færøerne og Storbritannien (Scotice).

c) Bekendtgørelse nr. 411 af 23. juli 1971 af koncession for selskabet på anlæg og drift af et telekommunikationskabel mellem Island og Grønland og - i samarbejde med Canadian Overseas Telecommunication Corporation - mellem Grønland og Canada (Icecan).

De to sidstnævnte koncessioner udløber 31. december 1985, og staten har ved koncessionernes udløb ikke overtagelsesret.

Gennemførelse af en lovregel i løbet af et par år om adgang til administrativ forlængelse af løbende koncessioner ville muligvis kunne skabe en begrundet forventning om, at sådan forlængelse vil ske. En lovregel ville givetvis have konkret sigte på nævnte tre koncessioner. Arbejdsgruppen har derfor ikke i udkastet optaget en lovregel af nævnte indhold, men man erindrer om, at man før fremsættelse af et lovforslag bør tage stilling til, om man af praktiske grunde vil optage en sådan bestemmelse i lovforslaget, eller om man - når spørgsmålet måtte blive aktuelt - i givet fald vil skabe et konkret lovgrundlag for en forlængelse. Arbejdsgruppen bemærker, at valget mellem de to nævnte muligheder muligvis bør baseres på en forudgående realitetsvurdering.

III. Udkast til lovforslag.

F O R S L A G til lov om telekommunikation.

§ 1. Ved telekommunikation forstås enhver overføring, udsendelse eller modtagning af tegn, signaler, skrift, billeder, lyd eller efterretninger af enhver art ved hjælp af trådsystemer, radiosystemer, optiske systemer eller andre elektromagnetiske systemer. Ved radiokommunikation forstås telekommunikation ved hjælp af radiobølger.

§ 2. Staten har eneret på oprettelse og drift af anlæg for anden telekommunikation end radiokommunikation med de undtagelser, der angives i §§ 6 og 7.

§ 3. Danmarks radio har i henhold til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden (radio-spredning).

§ 4. Der må ikke oprettes, drives eller bruges senderstationer for radiospredning på det åbne hav eller i luftrummet derover.

§ 5. Oprettelse og drift af anlæg af enhver art for radiokommunikation (radioanlæg), der ikke udelukkende er indrettet til modtagning af radiospredning, må kun ske i henhold til tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder. Sådant tilladelse er dog ikke nødvendig til anlæg, der benyttes i det nationale forsvars tjeneste.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter nærmere bestemmelser om tavshedspligt for brugere af radioanlæg, hvortil der kræves tilladelse i henhold til stk. 1.

§ 6. Oprettelse og drift af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse, må kun ske i henhold til tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder.

Stk. 2. Sådanne anlæg må kun benyttes i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

§ 7. Fra statens eneret i henhold til § 2 undtages anlæg, der

udelukkende anvendes inden for en ejendoms grænser eller inden for flere ejendomme i umiddelbar nærhed af hinanden, når de har samme ejer.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder kan fra statens eneret i henhold til § 2 og på bestemte vilkår undtage grupper af anlæg, der anvendes i særligt øjemed, og grupper af apparater og materiel.

Stk. 3. De anlæg, der lovligt består ved denne lovs ikrafttræden, kan opretholdes uanset statens eneret i henhold til § 2.

§ 8. Ministeren for offentlige arbejder kan for anlæg, apparater og materiel for telekommunikation fastsætte regler om

- 1) indretning, udførelse, anbringelse, drift og benyttelse,
- 2) godkendelse, herunder typegodkendelse,
- 3) kontrol og tilsyn,
- 4) forbud mod fremstilling, indførsel,, salg eller udlevering af anlæg, apparater og materiel, der ikke er i overensstemmelse med gældende regler.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte afgifter for udstedelse af tilladelser i henhold til denne lov samt for godkendelse og kontrol i henhold til regler, der udfærdiges i henhold til stk. 1.

(Stk. 3. Eventuel delegation).

(§ 9. Bestemmelse om, at ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til ved en koncession på nærmere vilkår at overdrage statens eneret i henhold til § 2 til).

§ 10. Privat telekorrespondance, der skønnes at være farlig for statens sikkerhed, eller som indeholder noget ulovligt, usømmeligt eller fornærmende, kan afvises eller standses.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte regler for, i hvilket omfang og på hvilke vilkår der gives adgang til anvendelse af de anlæg, der omfattes af statens eneret i henhold til § 2.

§ 11. Staten er ikke pligtig til at yde erstatning for følgerne af forstyrrelse eller forsinkelse i driften af de anlæg, der omfattes af statens eneret i henhold til § 2.

§ 12. Når hensynet til statens sikkerhed gør det nødvendigt, kan ministeren for offentlige arbejder forbyde anvendelsen af radioanlæg bortset fra modtageanlæg, der alene er indrettet til modtagning af radiospredning. Radioanlæg, der omfattes af et sådant forbud, kan forlanges afleveret til offentlig myndighed til deponering.

Bestemmelser om straf og ikrafttræden.

§ 100. Den, der opretter eller driver et anlæg i strid med statens eneret i henhold til § 2 eller uden tilladelse i henhold til §§ 5 og 6, når en sådan tilladelse kræves, straffes med bøde. På samme måde straffes overtrædelse af § 4.

Stk. 2. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 101. For så vidt angår overtrædelse af bestemmelsen i § 4, finder borgerlig straffelovs regler om medvirken kun anvendelse med hensyn til

- 1) den, der medvirker til oprettelse eller økonomisk eller teknisk drift af den station, der bruges eller er bestemt til at bruges til radiospredning i strid med bestemmelsen,
- 2) den, der i ejerens eller brugerens tjeneste medvirker til radiospredning fra den pågældende station,
- 3) den, der medvirker til radiospredning ved økonomisk eller teknisk bistand, ved bestilling af udsendelser over stationen, ved optagelse eller formidling af ordrer herpå, ved at lede optagelsen af programmer, ved deltagelse på fartøjet i udsendelser, ved at stille lokaler eller tekniske hjælpemidler til rådighed eller ved levering eller transport af betydningsfuld for radiospredningen.

Stk. 2. Overtrædelse af § 4 hører under dansk straffemyndighed, uanset om betingelserne i borgerlig straffelov §§ 6 - 9 er opfyldt. Handlinger, foretaget uden for den danske stat, er dog kun undergivet dansk straffemyndighed, såfremt

- 1) radiospredningsstationen oprettes eller drives med henblik på eller bruges til radiospredning, som må antages bestemt til modtagning på dansk område, eller som forstyrrer radiomodtagning på dansk område, eller
- 2) gerningsmanden har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat eller har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige og opholder sig her i landet.

§ 102. Loven træder i kraft.....

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

- a) Lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner med senere ændringer.
 - b) Bekendtgørelse nr. 210 af 6. april 1976 af lov om radiokommunikation.
 - c) §§ 5 og 22, stk. 3, i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed.
- § 103. Forholdet til Færøerne og Grønland.

B E M Æ R K N I N G E R
til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

En samling af lovgivningens regler om telekommunikation motiverer en i loven autoriseret definition heraf, og en sådan foreslås givet i § 1. Definitionen er affattet i overensstemmelse med annex 2, til den internationale telekommunikationskonvention af 25. oktober 1973, jfr. dennes artikel 51, se udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 27 af 6. februar 1975, og i overensstemmelse med den gældende lov om radiokommunikation § 1, stk. 2, (lovbekendtgørelse nr. 210 af 6. april 1976).

Det ses, at definitionen omfatter kommunikation i videste forstand, når elektromagnetiske systemer anvendes. Hovedkategorier er anvendelse af radiobølger eller kabler - tråd - af enhver art. Definitionen omfatter - eksemplifikatorisk - således enhver form for anvendelse af radiobølger, herunder radiospredning, maritime radio-tjenester, bilradio og privat radiokommunikation, telefoni i traditionel forstand, telegrafi, telex, telefax, datatransmission, videotex, fællesantenneanlæg, videotelefon m.v. Optiske systemer omfatter eksempelvis anlæg, der benytter sig af moduleret lys inden for eller uden for det synlige spektrum.

En særlig definition af telegrambesørgelse gennem telefon er givet i kongelig anordning nr. 156 af 7. maj 1924, jfr. § 3 i lov nr. 377 af 30. juni 1919. Det er anset for unødvendigt at opretholde en særlig definition heraf i loven. Det er utvivlsomt, at telegrambesørgelse gennem telefon er telekommunikation og som sådan omfattet af lovforslaget. Det er endvidere utvivlsomt, at der for tilslutning til telefonnettet kan fastsættes bestemmelser om, hvilken anvendelse brugerne må gøre af nettet. Dermed er der ikke behov for en særlig lovgivningsmæssig behandling af telegrambesørgelse, hvorved endvidere bemærkes, at denne tjeneste er af beskedent omfang nu set på baggrund af udviklingen indenfor det samlede telekommunikationsfelt.

Til §§ 2 - 5.

I §§ 2 - 7 foreslås givet en samlet stillingtagen fra lovgivningsmagtens side til regulering af telekommunikationsområdet, men bestemmelserne er principielt i overensstemmelse med den gældende lovgivning. Oversigtsmæssigt kan reglerne sammenfattes således:

a) Anlæg for radiokommunikation kan kun oprettes og drives i henhold til særlig tilladelse. Allerede radiofrekvensspektrets begrænsninger gør en sådan ordning nødvendig. Forslagets § 5 er i overensstemmelse med den gældende lov om radiokommunikation § 1, stk. 1. En eneret vil - som hidtil - bestå med hensyn til radiospredning, og dette registreres af systematiske grunde i forslagets § 3, der imidlertid ikke har selvstændig betydning ved siden af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed.

b) På anden telekommunikation fastslås i forslagets § 2 statens eneret, jfr. lov om telegrafer og telefoner § 1.

Forslagets §§ 6 - 7 er at betragte som undtagelser fra statens eneret, men også disse er i princippet i overensstemmelse med gældende lov, jfr. nærmere bemærkningerne til de to paragraffer.

Statens eneret omfatter efter forslaget "Oprettelse og drift af anlæg"¹ for anden telekommunikation end radio. Eneretten omfatter dermed i første række det landsdækkende telenet, der idag omfatter telefonnettet, telexnettet og datanettet, med de heri indgående radiokæder, kabler, centraler, forstærkerstationer m.v.

"Anlæg" omfatter imidlertid også tilslutningsudstyr. I øjeblikket leverer og vedligeholder teleadministrationerne bl.a. telefon- og telexapparater og tilslutning af andre telefon- og telexapparater er forbudt. Hvad angår dataoverføring leverer og vedligeholder administrationerne de såkaldte modems (tilslutningsudstyr), men ikke selve dataanlæggene. Med den stigende variation i telekommunikationens anvendelsesmuligheder vil spørgsmålet om levering af tilslutningsudstyr få en stedse stigende betydning. Det er imidlertid ikke tanken, at staten skal levere alle former for tilslutningsudstyr, men det er i princippet ligegyldigt, om man fastslår eneret for staten på levering af sådant udstyr. Det er nemlig en umiddelbar følge af eneretten, at den, der som eneindehaver af forbindelsesnettet har fuld kontrol med dets anvendelse, kan bestemme, hvilket udstyr der må tilsluttes nettet. For så vidt eneretten indehaves af staten, beror det dermed på ministerens bestemmelse, i hvilket omfang de forskellige typer materiel på et givet tidspunkt udelukkende leveres af staten.

Er eneretten overdraget ved en koncession, jfr. forslagets § 9, må ministeren i denne forbeholde sig adgang til at bestemme, i hvilket omfang koncessionens indehaver til enhver tid skal have adgang til at foreskrive, at kun tilslutningsudstyr leveret af koncessionens indehaver må tilsluttes nettet. Afgrænsningen bør forbeholdes

en politisk vurdering efter de skiftende forhold, der til enhver tid gør sig gældende.

Man kunne spørge, om en fast afgrænsning burde fastsættes i loven, hvorved bemærkes, at sikkerhed for tilslutningsudstyrets tekniske specifikationer kan tilvejebringes gennem regler, udfærdiget i henhold til forslagets § 8.1 afvejningen af, i hvilket omfang staten (teleadministrationen) på et givet tidspunkt bør forbeholde sig eneret til levering af en bestemt kategori tilslutningsudstyr, indgår imidlertid en lang række hensyn, der til forskellige tidspunkter kan indgå i afvejningen med varieret vægt. I første række må i så henseende nævnes hensynet til at opnå en lav pris for et godt og tidssvarende produkt, og telefonapparatet er her et hovedeksempel. Er der sikkerhed for en afsætning af en given størrelse, kan der ofres en indsats på et udviklingsarbejde, og det må fremhæves, at eneretten sikrer, at en økonomisk fordel kommer den samlede abonnentmasse til gavn. Andre væsentlige hensyn er sikkerhed for rimelig konkurrence, produkternes og forbrugets størrelse, servicehensyn og kapitalkrav.

Statens eneret i henhold til forslagets § 2 indebærer i princippet, at enhver statsinstitution kan oprette og drive anlæg for telekommunikation, bortset fra radioanlæg. Det vil være naturligt, at ministeren for offentlige arbejder fastlægger, hvilke statsinstitutioner (ud over teleadministrationerne) der må oprette og drive sådanne telekommunikationsanlæg. Der er i øjeblikket tale om bl.a. DSB, GTO og Statens Luftfartsvæsen.

Til forslagets § 4 bemærkes, at bestemmelsen er enslydende med § 2 i lov om radiokommunikation.

Til § 6.

Bestemmelserne om fællesantenneanlæg findes for tiden i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. For så vidt angår de bestemmelser, der giver Danmarks radio ret til at lade lyd- og billedprogrammer fordele ved hjælp af kabelanlæg, og som bestemmer, hvortil fællesantenneanlæg må benyttes, hører disse også naturligt hjemme i nævnte lov (dennes §§ 2 - 3). Lovens § 5 giver imidlertid en bemyndigelse til ministeren for offentlige arbejder til at fastsætte regler om oprettelse og drift af fællesantenneanlæg, og i disse kan det bl.a. bestemmes, at sådanne anlæg kun må indrettes og benyttes i henhold til tilladelse i hvert enkelt tilfælde. Sådanne bestemmelser er udfærdiget, jfr. for tiden ministeriet for offentlige arbejders bekendtgørelse nr. 39 af 30. januar 1979 om fællesantenneanlæg m.v.

Denne bestemmelse hører naturligt hjemme i en lov om telekommunikation og foreslås optaget i § 6, stk. 1. I modsætning til § 5 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed siger forslagets § 6, stk. 1, direkte, at der udkræves en tilladelse fra ministeren for offentlige

arbejder. Dette må anses for naturligt, da et sådant krav, siden særlige lovregler på dette område blev indført, har været gældende. Sidste punktum i den gældende lovs § 5 om afgifter er omfattet af forslagens § 8.

Som anført i bemærkningerne til §§ 2 - 5, må § 6 systematisk rubriceres som en undtagelse fra statens eneret i henhold til § 2, men dog således, at det enkelte anlæg kun må etableres og drives i henhold til en særlig tilladelse. Det er et terminologisk spørgsmål, om man formulerer en regel således, at ministeren i det enkelte tilfælde kan gøre undtagelse fra statens eneret, eller at ministeren i det enkelte tilfælde skal give en tilladelse. Når det sidste alternativ vælges, er valget sket efter en vurdering af de faktiske forhold, idet det ikke er tanken, at der skal herske en eneretssituation i relation til fællesantenneanlæg. Imidlertid må der ikke af den valgte formulering udledes, at tilladelse ikke kan nægtes, hvis staten selv ønsker at varetage den opgave, som vedkommende anlæg skal løse. At afslå et andragende udfra hensyn af denne kategori, må tværtimod forudses at blive mere påkrævet og almindelig i fremtiden end hidtil.

I så henseende skal man henvise til, at noget sådant allerede er forudset i betænkning nr. 459 af juni 1967 vedrørende fællesantenneanlæg m.v., afgivet af det af ministeriet for kulturelle anliggender den 18. februar 1966 nedsatte udvalg. Det hedder således i betænkningen side 26:

"Som nævnt side 8 vil det ved større anlæg kunne være hensigtsmæssigt, at ledningsnettet etableres ved post- og telegrafvæsenets eller vedkommende telefonselskabs foranstaltning. Da trådfordeling må forventes i stigende omfang at blive anvendt til publikums forsyning med radiofoni- og fjernsynsprogrammer, vil der på langt sigt kunne være betydelige offentlige og samfundsøkonomiske interesser forbundet med at sikre en effektiv koordinering af udbygningen af større trådfordelingsanlæg, og hensynet hertil må forventes at ville kunne begrunde, at der gives afslag på ansøgninger om tilladelse til oprettelse af større private anlæg".

Disse betragtninger har sigte på forholdene med den allerede i dag almindeligt anvendte teknik, men det må forudses, at ibrugtagning af lysledere i nettet vil kunne forstærke behovet for en integration af forskellige tjenester i samme ledningsnet.

Forslagets § 6 åbner mulighed for at administrere således, at separate fællesantenneanlæg ikke tilvejebringes i områder, hvor samfundsøkonomiske eller andre samfunds-mæssige hensyn taler for, at et fællesantenneanlægs funktioner tilvejebringes i et anlæg, der tillige skal anvendes til de funktioner, som traditionelt dækkes af det offent-

lige telekommunikationsnet. Omvendt ligger der ikke i den valgte formulering en forudsætning om, at fællesantenneanlæg tilvejebringes af staten (teleadministrationen), medmindre hensyn af den angivne art taler derfor.

Som den nugældende § 5 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed omfatter forslagets § 6, stk. 1, anlæg "til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse". Anlæg af nævnte art med sigte på andre lokaler omfattes således ikke af undtagelsen i § 6, stk. 1, men kan i medfør af § 7 være undtaget fra statens eneret. Regler for sådanne anlæg kan udfærdiges i medfør af § 8.

Bestemmelsen i stk. 2 har ikke selvstændig betydning, men fastslår kun, at et fællesantenneanlæg, hvortil der er givet tilladelse med hjemmel i stk. 1, kun må anvendes i overensstemmelse med reglerne i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jfr. dennes § 3.

Til § 7.

Med mindre redaktionelle ændringer er undtagelsen i stk. 1 i overensstemmelse med § 3, litra c, i lov om telegrafer og telefoner. De øvrige undtagelser i denne lovs § 3 må skønnes enten uden betydning i nutiden eller inddækket ved forslagets § 7, stk. 3.

Den tekniske udvikling kan imidlertid gøre det naturligt, at visse telekommunikationsanlæg, der etableres i et ganske bestemt øjemed, ikke henlægges under den almindelige, offentlige telekommunikationsvirksomhed, men derimod etableres og drives i tilknytning til det anlæg, som skal betjenes. Her tænkes eksempelvis på telefoner langs en vej, trafikregulering, større forsyningsanlæg eller offentlige alarmanlæg. Det må derfor anses for formålstjenligt, at ministeren kan undtage kategorier af sådanne anlæg fra statens eneret, og hjemmel hertil foreslås givet i stk. 2.

Som redegjort for i bemærkningerne til § 2, dækker eneretten i princippet også tilslutningsudstyr. Da det ikke vil være begrundet, at staten (teleadministrationen) leverer alt sådant udstyr, må der skabes hjemmel til at undtage kategorier af apparater og materiel fra eneretten, og sådan hjemmel indeholdes også i forslagets § 7, stk. 2.

Til § 8.

Det følger af, at lovforslaget tilsigter at dække den gældende lov om telegrafer og telefoner, den gældende lov om radio-kommunikation og § 5 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, at en

række bestemmelser om adgang for ministeren til at udfærdige regler af forskellig art kan samles i samme paragraf, hvilket forslagets § 8 tilsigter at gøre.

Udover nævnte § 5 dækker forslaget §§ 3 - 4 i lov om radiokommunikation, ligesom regler for tilslutningsudstyr til telefonnettet, der traditionelt er udfærdiget af telefontilsynet, vil kunne udfærdiges med hjemmel i paragraffen.

Til § 9.

Bestemmelsen skal alene markere, at "staten" i forslagets §2 er den (eller de) televirksomhed(er), der varetager den landsdækkende, offentlige telekommunikationsvirksomhed, og at forslaget - med visse redaktionelle ændringer - tænkes at kunne anvendes, hvadenten det er staten eller en eller flere koncessionerede virksomheder, der varetager denne opgave.

Til § 10.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til § 1, stk. 2, i ministeriet for offentlige arbejders bekendtgørelse nr. 287 af 22. juni 1978 om statens teletjenester.

Bestemmelsen i stk. 2 hviler på den selvfølgelige forudsætning, at adgangen til at anvende det offentlige telekommunikationsnet ikke vilkårligt kan berøves den enkelte. Omvendt må begrænsninger kunne fastsættes, når almene hensyn taler derfor, ligesom vilkår for anvendelse af og tilslutning til nettet må gælde.

Til § 11.

Bestemmelsen svarer - med rent redaktionelle ændringer - til § 10 i ministeriet for offentlige arbejders bekendtgørelse nr. 287 af 22. juni 1978 om statens teletjenester.

Til § 12.

Bestemmelsen svarer til § 5 i lov om radiokommunikation.

Til § 101.

Paragraffen er enslydende med § 7, stk. 4 og 5, i lov om radiokommunikation.

IV. Hovedpunkter i en koncessionsordning.

Hvis staten selv direkte i form af en traditionel statsvirksomhed udfører en given funktion, indebærer dette, at de politiske myndigheder - regering og folketing - til enhver tid uden, at noget særligt er bestemt derom, har adgang til i enhver henseende at regulere den måde, hvorpå funktionen udøves. I det øjeblik, at staten lader et selskab eller et andet fra staten forskelligt retssubjekt bestride funktionen, må der udformes regler for, på hvilke vilkår og med hvilke modifikationer selskabet får adgang til at drive virksomheden. Det er i og for sig disse vilkår, der er det praktiske indhold af en "koncessionsordning". Arbejdsgruppen mener hermed at give udtryk for, at der ikke af selve koncessionsbegrebet uden videre kan udledes noget entydigt om koncessionshaverens rettigheder og pligter. Det kan derfor næppe heller være afgørende, om vilkårene for virksomheden er fastsat i en formelig "koncession" eller som regler og forskrifter, der fremtræder i anden form.

Til koncessionsbegrebet er traditionelt knyttet en forestilling om, at koncessionshaveren får en eneret til at udøve en bestemt virksomhed, men der er intet til hinder for, at eneretten modificeres gennem særligt fastsatte undtagelser. Der er heller ikke efter arbejdsgruppens opfattelse noget til hinder for, at forholdet ordnes således, at koncessionsgiveren løbende kan justere omfanget af eneretten. Dette får en dobbelt betydning derved, at eneretten traditionelt forudsættes at blive modsvaret af en produktionspligt, og den teoretisk antagne adgang for koncessionsgiveren til at justere omfanget af den koncessionerede virksomheds funktioner går derfor også på en løbende udvidelse eller begrænsning af koncessionshaverens pligter.

Disse betragtninger anser arbejdsgruppen for væsentlige for telekommunikationsområdet. Der er her tale om et særdeles varieret aktivitetsfelt, på hvilket nye muligheder og tjenester kan forventes at komme frem, og på hvilket omvendt hidtidige tjenester kan tænkes at miste deres tidligere betydning.

En "koncession" kan afgrænses såvel geografisk som funktionelt, og det sidste vil givetvis være aktuelt for en ny koncessionsordning på dette område.

Arbejdsgruppen finder det imidlertid væsentligt, at den funktionelle afgrænsning ikke fastlægges efter strenge regler engang for alle ved koncessionens givelse for et eller andet forud bestemt tidsrum, men at der åbnes mulighed for, at koncessionsgiveren kan foretage en løbende justering af koncessionshaverens rettigheder og pligter. Det kan - alt efter den tekniske udvikling - være ganske naturligt at

pålægge koncessionshaveren at bestride en eller anden opgave på et givet tidspunkt, selvom dette ikke var forudset på tidspunktet for koncessionens udfærdigelse. Omvendt kan det være samfundsøkonomisk uacceptabelt at fastholde en umodificeret produktions- eller forsyningspligt, selvom en sådan på nævnte tidspunkt måtte anses for selvfølgelig.

Arbejdsgruppen forestiller sig derfor en fremtidig koncessionsordning udformet så fleksibel, at koncessionsgiveren (staten) naturligvis på grundlag af forhandlinger med koncessionshaveren i koncessionsperioden kan justere omfanget og arten af de opgaver, der skal omfattes af den koncessionerede virksomhed, ligesom omfanget af forsynings- eller produktionspligten løbende kan fastsættes af koncessionsgiveren. Med de udviklingsmuligheder, som telekommunikationsområdet indeholder, vil det have formodningen imod sig, at hele landet til enhver tid kan forsynes med samtlige mulige tjenester, medens det omvendt vil være uholdbart at undtage visse områder fra en tjeneste, når forudsætningerne for etablering af denne er til stede i det pågældende område. Selvom koncessionshaveren således ikke på et givet tidspunkt nødvendigvis skal have en - geografisk eller på anden måde - ubegrænset forsyningspligt i relation til en given tjeneste, kan stærke samfundsmæssige grunde tilsige, at den pågældende tjeneste i det omfang, hvori der er rimelig begrundelse for dens udøvelse, varetages af den virksomhed, der bestrider hovedparten af den offentligt organiserede telekommunikation. Herfor kan tale navnlig samfundsøkonomiske hensyn og servicemæssige hensyn med henblik på at sikre den potentielle kundekreds en i teknisk henseende tilfredsstillende servicegrad til en rimelig betaling.

Alternativet hertil vil let kunne være, at brugerne henvises til et ringere produkt til en højere pris.

Sammenfattende finder arbejdsgruppen, at den offentlige telekommunikations virkefelt, selvom den overdrages til en eller flere "koncessionerede" virksomheder, bør kunne undergives løbende justeringer i omfang - geografisk og funktionelt - således, at samtlige de enkelttjenester, som televirksomheden på et givet tidspunkt udfører, ikke nødvendigvis skal præsteres i samme omfang i hele landet.

Udover dette væsentlige punkt bør en koncessionsordning sikre statslig indseende og kontrol med alle de væsentlige punkter, som staten i henhold til de gældende telefonkoncessioner kan regulere. Eksempelvis anføres:

1. Kontrol med kapitaldannelsen. Det gælder fremskaffelse af egenkapital - ny aktiekapital - og optagelse af faste lån.

2. I direkte sammenhæng med punkt 1 må der stilles krav om ministeriel godkendelse af takster.
3. Godkendelse af løn-, pensions- og ansættelsesforhold for personalet, herunder af regler om kollektive overenskomsters tilblivelse og revision.
4. Hvis flere koncessionerede foretagender, pligt til samarbejde.
5. Vilkår for brugerne i det hele taget - også udover takster.
6. Indseende med driftsbudgetter og regnskaber. Regnskabsreglement.
7. Indseende med anlægsbudgetter.
8. Godkendelse af vedtægter.
9. Udbyttekontrol.
10. Regler om abonnentrepræsentation.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

Den 23. marts 1979

Dok. nr. 88

Fremsendelse B.

Spørgsmål til gruppe 3

Arbejdsgruppe 3 anmodes om at udarbejde udkast til bestemmelser i en lov om telekommunikation om følgende forhold:

- a) Lovens faktiske gyldighedsområde (en definition).
- b) Et offentligt televæsens arbejdsområde og den del heraf, for hvilket der bør gælde en eneret samt angivelse af, om tilladelse til fravigelse fra eneretten kan erhverves og da hvorledes.
- c) Området for de handlinger, hvortil der udkræves tilladelse.
- d) De lovregler, hvorved eneretten og den offentlige televirksomhed skal beskyttes, og forbudsbestemmelser kan håndhæves.
- e) De med punkt a-d) naturligt direkte samhørende bestemmelser, herunder hovedelementer i en koncessionsordning.

Udkastets bestemmelser forudsættes at skulle træde i stedet for gældende bestemmelser i lovgivning på teleområdet, herunder radiokommunikation. Udkastet forudsættes således at hvile på en antaget samling af denne lovgivning.

Gruppen vil kunne basere sig på de hidtil i teleundersøgelsen udarbejdede rapporter, herunder særligt arbejdsgruppe 2's målsætningsformuleringer, hvori ligger, at alternative formuleringer vil kunne blive nødvendige. Det ses, at særligt eneretsområdets afgrænsning i lyset af den forventede tekniske udvikling vil være et centralt punkt i opgavens løsning, i hvilken forbindelse særligt nævnes kabel-tv.

I øvrigt henvises til notatet af 16. marts 1979 om "Telekommunikationsmonopolet" 5 dok. nr. 84.

Arbejdsgruppen har i sin rapport side 115 berørt spørgsmålet om en udligningsordning. Når arbejdsgruppe 1 har besvaret de til denne samtidigt hermed stillede spørgsmål om de økonomiske relationer til rigstelefonen, anmodes gruppe 3 om at overveje, om den finder anledning til at supplere sine betragtninger om en udligningsordning.

Spørgsmålene forventes besvaret i begyndelsen af maj 1979.

Lov nr. 84 af 11. maj 1897 om
telegrafer og telefoner med senere
ændringer.

Kapitel I.

Om statens eneret.

§ 1.

Staten har på dansk land- og søterritorium eneret til anlæg og drift af telegrafer og telefoner.

§ 2.

Ministeren for offentlige arbejder kan for et tidsrum af indtil 20 år meddele koncession på anlæg og drift af telegrafer og telefoner - for anlæg, der forbinder dansk territorium med udlandet dog for 25 år. I koncessionen bliver der bl.a. at træffe bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket omfang koncessionshaveren skal være forpligtet til at foretage udvidelser og forbedringer af anlægget, om fastsættelse af takster, om pligt til samvirken såvel med andre private anlæg som med statens telekommunikationstjenester af enhver art på de af ministeren for offentlige arbejder herfor fastsatte vilkår samt om statens ret til overtagelse af anlægget.

Med hensyn til fornyelse af de nugældende koncessioner på anlæg og drift af telefoner forholdes efter de herom i lov nr. 377 af 30. juni 1919 og i lov nr. 77 af 13. marts 1922 fastsatte regler.

§ 3.

Fra statens eneret efter § 1 undtages:

- a. Anlæg, der af kommuner eller af kommunale institutioner (brandvæsen, vandvæsen m.m.) udelukkende benyttes i den indre kommunale tjeneste;
- b. Anlæg, der af private jernbaner udelukkende benyttes til meddelelser vedrørende jernbanetjenesten;
- c. Anlæg inden for en ejendoms grænser eller mellem flere samme ejer tilhørende eller til en og samme bedrift forenede ejendomme, for så vidt anlanget ikke fører over det statens højhedsret undergivne søterritorium, alt dog under forudsætning af, at det pågældende anlæg alene benyttes til ejers eget brug;
- d. Anlæg, der iværksættes af indtil 10 personer udelukkende til eget brug, for så vidt anlægget ikke fører over statens søterritorium, og afstandene mellem dets endepunkter i ingen retning overstige 3 mil, alt dog kun under forudsætning af, at der i anlægsøjeblikket på de vedkommende steder ikke findes enten statsanlæg eller koncessionerede anlæg, som kunne komme de pågældende personer til nytte.

§ 4.

Ophævet.

§ 5.

Den, der anlægger telegraf- eller telefonledninger uden at have ret dertil i medfør af foranstående bestemmelser, straffes med bøde.

Stk. 2. Ophævet.

§ 6.

Ophævet.

§ 7.

Ejeren af et privat telegraf- eller telefonanlæg er til enhver tid forpligtet til på forlangende at meddele statstelegrafvæsenet oplysninger om det pågældende anlæg; meddeles oplysningerne ikke inden en af statstelegrafvæsenet fastsat tidsfrist af mindst 4 uger, kan

forpligtelsens opfyldelse fremtvinges ved en daglig eller ugentlig bøde, som tilfalder statskassen.

§ 8.

Taksterne for benyttelse af statens ledninger kunne, for så vidt de ikke er bestemt ved lov, fastsættes af indenrigsministeren, dog kun således, at de til enhver tid atter kunne ændres.

Kapitel ID.

Om ledningers anbringelse og
benyttelse.

§ 9.

Statens telegraf- og telefonledninger med tilbehør må anbringes på, over eller under fremmed grund og ejendom, være sig offentlig eller privat; såfremt vedkommendes samtykke til anbringelse ikke har kunne opnås, skal det dog være godtgjort ved et skøn afgivet af uvil- lige, dertil af retten udmeldte sagkyndige mænd, at anbringelsen er nødvendig for anlægget. For øvrigt bliver der ved udførelsen af anlægget at tage hensyn til de ønsker, som den offentlige myndighed eller private ejer, hvis ejendom berøres af anlægget, måtte have angående stedet, hvor ledningerne med tilbehør skulle anbringes, selv om bekostningen ved anlægget herved forøges. Langs offentlige veje skal ledningen så vidt muligt holdes på en og samme side af vejen.

På steder, hvor der alt er anbragt kommunale eller private telegraf- eller telefonledninger, eller gas-, vand-, kloak, elektricitets- eller lignende ledninger, må statens telegraf- og telefonledninger kun anbringes, for så vidt det kan ske uden ulempe for de førstnævnte ledninger, hvilket om fornødent bliver at godtgøre ved en på lovlig måde optagen skønsforretning.

De i statens tjeneste stående personer, der er beskæftigede ved eller føre tilsyn med arbejder ved en staten tilhørende ledning og legitimere sig som sådanne, have uhindret adgang til mod erstatning for den derved bevirkede ulempe og skade (jfr. § 14) at færdes såvel på offentlig som på privat ejendom, for så vidt de pågældende arbejder gøre det fornødent. Til beboede huse har de nævnte personer dog kun adgang om dagen, ad anvist vej, og kun for så vidt det kan ske uden ulempe for beboerne; til beboelseslejligheder har de ikke adgang.

§ 10.

Ophævet.

§ 11.

Foranlediger anlægget af eller vedligeholdelsesarbejdet ved en staten tilhørende telegraf- eller telefonledning, at den grund, hvorover ledningen føres, midlertidig helt eller delvis unddrages fra den sædvanlige benyttelse, eller at sådan benyttelse besværliggøres, skal der en passende tid før arbejdernes påbegyndelse gives den, der har rådighed over den pågældende grund, skriftlig meddelelse herom. Når de pågældende arbejder er nødvendiggjort ved beskadigelser af ledningerne, som er bevirket ved pludselige begivenheder, og som kræver uopholdelig udbedring, skal det dog være tilstrækkeligt, at skriftlig eller mundtlig meddelelse gives snarest muligt, senest samtidig med arbejdernes påbegyndelse.

§ 12.

Hvor en staten tilhørende telegraf- eller telefonledning er anbragt, må der ikke foretages noget bygnings- eller jordarbejde eller iværksættes nogen anden foranstaltning, hvorved ledningen kun udsættes for forstyrelse eller beskadigelse, uden at der 8 dage forud eller, for så vidt en pludselig indtrådt begivenhed har nødvendiggjort arbejdets uopholdelige udførelse, snarest muligt, senest samtidig med dets påbegyndelse, sker skriftlig eller mundtlig anmeldelse herom til den nærmeste af staten ansatte bestyrer af en telegraf- eller telefonstation.

En statsledning skal på begæring af vedkommende grundejer midlertidig eller for stedse fjernes, når det godtgøres, at fjernelsen er nødvendig for iværksættelsen af arbejder som de nævnte eller for den brug, som ejeren agter at gøre af grunden. I mangel af mindelig oversenskomst skal spørgsmålet om nødvendigheden af, at en statsledning midlertidig eller for stedse fjernes, afgøres ved en på lovlig måde optagen skønsforretning.

Plantninger og bevoksninger på offentlig gade, vej eller plads, der udsætte statens ved denne lovs ikrafttræden bestående telegraf- og telefonledninger for forstyrelse, kunne af statstelegrafvæsenet fordres beskærne i sådant omfang, som det ved lovligt skøn godtgøres at være nødvendigt for ledningernes sikkerhed.

§ 13.

Når private eller kommuner ville anlægge telegraf- eller telefonledninger eller ledninger for elektrisk drivkraft, elektricitet til belysning og lignende på steder, hvor der alt er anbragt telegraf- og telefonledninger, som tilhører staten, skulle disse ledninger anbringes således, at de ikke frembyder fare for at hindre eller forulempe benyttelsen af statens ledninger. Spørgsmål om, hvorvidt dette er tilfældet, skal i mangel af mindelig overenskomst afgøres ved lovligt skøn.

Såfremt en privat eller kommunal ledning skulle falde ned og derved hindre eller forulempe benyttelsen af en staten tilhørende telegraf- eller telefonledning, skal vedkommende statsmyndighed være berettiget til henholdsvis for den private ejers eller kommunalbestyrelses regning at træffe sådanne foranstaltninger ved den førstnævnte ledning, som skønnes at være nødvendig til den opståede ulempe fjernelse.

§ 14.

Ligesom der for afståelse af grund til anlæg af statstelegraf- og telefonledninger, jfr. § 10, vil være at yde fuld erstatning, således vil al skade og ulempe, som anbringelsen, tilstedeværelsen og vedligeholdelsen af sådanne ledninger, jfr. §§ 9, 11 og 12, forvolder på fremmed, offentlig eller privat, ejendom, være at erstatte af staten. Erstatningens størrelse bliver i mangel af mindelig overenskomst at fastsætte af uvillige, på sædvanlig måde af retten dertil udmeldte mænd.

§ 15.

Ophævet.

§ 16.

De ifølge §§ 9-12 og 14 for statens telegraf- og telefonledninger gældende bestemmelser kunne, helt eller delvis og med de fornødne lempelser, gøres anvendelige også på de anlæg, på hvilke der gives koncession i henhold til § 2. Det nærmere desangående indføres i koncessionen, således at det særlig fastsættes, at koncessionshaveren med hensyn til anvendelsen af de ovenfor anførte bestemmelser er underkastet indenrigsministerens tilsyn og dennes afgørelse af klager over koncessionshaverens og funktionærernes forhold, samt at konces-

sionshaverens anvendelse af bestemmelserne i § 9, første og andet stykke, og § 10 for hvert enkelt tilfælde er betinget af indenrigsministerens samtykke.

Kapitel III.

Om hemmeligholdelsespligten m.m.

§ IV.

De under statstelegrafvæsenet ansatte embeds- og bestillingsmænd er forpligtede til, ikke alene medens de er ansatte i telegrafvæsenets tjeneste, men også efter at de er udtrådte af denne, for alle uvedkommende at hemmeligholde såvel de indleverede telegrammers indhold og tilstedeværelse som navnene på afsendere og modtagere af telegrammer. På samme måde er de pågældende funktionærer forpligtede til at hemmeligholde telefonsamtaler såvel som navnene på de gennem telefonen samtalende personer.

Stk. 2 og 3. Ophævet.

§ 18.

Ved de af indenrigsministeren i henhold til denne lov udfærdigede koncessioner kan det pålægges de ved anlægget ansatte funktionærer at iagttage den samme hemmeligholdelse over for de til anlægget indleverede telegrammer og de ved anlægget stedfundne telefonsamtaler, som ifølge foranstående paragraf påhviler de under statstelegrafvæsenet ansatte embeds- og bestillingsmænd på deres område.

Stk. 2. Ophævet.

§ 19.

Denne lov træder i kraft 3 måneder efter den dag, da det nummer af Lovtidende, i hvilket loven kundgøres, udkommer.

§ 20.

Denne lov gælder ikke for Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft i denne landsdel med de lempelser, der nødvendiggøres af de særlige grønlandske forhold.

Ministeriet for offentlige arbejders lovbekendtgørelse nr. 210 af 6. april 1976.

Bekendtgørelse af Lov om radiokommunikation.

Herved bekendtgøres lov nr. 574 af 19. december 1969 om radiokommunikation med de ændringer, der følger af lov nr. 106 af 17. marts 1976.

§ 1. Oprettelse og drift af anlæg af enhver art for radiokommunikation (radioanlæg) må på dansk territorium kun ske med tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder. Dette gælder dog ikke anlæg, der benyttes i det nationale forsvars tjeneste, eller anlæg, der alene er indrettet til modtagning af radiospredning.

Stk. 2. Ved radiokommunikation forstås enhver overføring, udsendelse eller modtagning af tegn, signaler, skrift, billeder, lyd eller efterretninger af enhver art ved hjælp af radiobølger.

§ 2. Der må ikke oprettes, drives eller bruges sendestationer for radiospredning på det åbne hav eller i lufrummet derover.

§ 3. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter nærmere bestemmelser om vilkår for tilladelser samt om indretning og benyttelse af radioanlæg, hvortil der kræves tilladelse efter § 1, herunder anlæg i skibe og luftfartøjer under dansk flag. Endvidere kan ministeren efter forhandling med ministeren for kulturelle anliggender, for Færøerne dog landsstyret, fastsætte bestemmelser om indretning og benyttelse af modtageanlæg for radiospredning.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte afgifter for tilladelser efter § 1 samt for kontrol og typegodkendelse af radioanlæg.

§ 4. Ministeren for offentlige arbejder kan forbyde eller fastsætte vilkår for frem-

stilling, indførsel, salg eller udlevering af radioanlæg, der ikke opfylder kravene i denne lov eller de i medfør heraf udfærdigede forskrifter.

§ 5. Når hensynet til statens sikkerhed gør det nødvendigt, kan ministeren for offentlige arbejder forbyde anvendelsen af radioanlæg bortset fra modtageanlæg, der alene er indrettet til modtagning af radiospredning. Radioanlæg, der omfattes af et sådant forbud, kan forlanges afleveret til offentlig myndighed til deponering.

§ 6. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter nærmere bestemmelser om tavshedspligt for brugere af radioanlæg, hvortil der kræves tilladelse efter § 1.

§ 7. Den, der uden tilladelse opretter eller driver et radioanlæg, til hvis oprettelse eller drift der kræves tilladelse efter § 1, straffes med bøde. På samme måde straffes overtrædelse af § 2.

Stk. 2. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Stk. 4. For så vidt angår overtrædelse af bestemmelsen i § 2, finder borgerlig straffe-

lovs regler om medvirken kun anvendelse med hensyn til

- 1) den, der medvirker til oprettelse eller økonomisk eller teknisk drift af den station, der bruges eller er bestemt til at bruges til radiospredning i strid med bestemmelsen,
- 2) den, der i ejerens eller brugerens tjeneste medvirker til radiospredning fra den pågældende station,
- 3) den, der medvirker til radiospredning ved økonomisk eller teknisk bistand, ved bestilling af udsendelser over stationen, ved optagelse eller formidling af ordrer herpå, ved at lede optagelsen af programmer, ved deltagelse på fartøjet i udsendelser, ved, at stille lokaler eller tekniske hjælpemidler til rådighed eller ved levering eller transport af betydning for radiospredningen.

Stk. 5. Overtrædelse af § 2 hører under dansk straffemyndighed, uanset om betingelserne i borgerlig straffelov §§ 6-9 er opfyldt. Handlinger, foretaget uden for den danske stat, er dog kun undergivet dansk straffemyndighed, såfremt

- 1) radiospredningsstationen oprettes eller drives med henblik på eller bruges til radiospredning, som må antages bestemt til modtagning på dansk område, eller som forstyrrer radiomodtagning på dansk område, eller
- 2) gerningsmanden har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat eller har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige og opholder sig her i landet.

§ 8. Loven træder i kraft den 1. januar 1970.

Stk. 2. Lov nr. 188 af 12. april 1949 om telekommunikation ni. m. ved radio ophæves.

Stk. 3. De bestemmelser, som er fastsat i henhold til den i stk. 2 nævnte lov, forbliver i kraft, indtil de afløses af bestemmelser fastsat i henhold til denne lov. Overtrædelse af bestemmelserne straffes med bøde. Bestemmelsen i § 7, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Tilladelser, der er givet i medfør af den i stk. 2 nævnte lov, forbliver gældende i medfør af nærværende lov.

Ministeriet for offentlige arbejder, den 6. april 1976.

Niels Matthiasen.

/ Børge Nielsen.

Lov nr. 421 af 15. juni 1973.

Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde **Danmarks** Dronning, trur vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser om spredning og fordeling af lyd- og billedprogrammer.

§ 1. Danmarks radio har eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.

§ 2. Danmarks radio har ret til at lade lyd- og billedprogrammer fordele ved hjælp af kabelanlæg.

§ 3. Fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privatbeboelse, må kun benyttes til fordeling af de i §§ 1 og 2 nævnte programmer samt programmer fra udenlandske radiospredningsinstitutioner.

Stk. 2. Fordeling af radiospredningsinstitutionernes programmer må kun ske uden ændringer og samtidig med, at udsendelserne finder sted.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder og radiorådet.

§ 4. Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet opretter efter forhandling med ministeren for kulturelle anliggender og radiorådet de radiofoni- og fjernsynsstationer, som er nødvendige for Danmarks radio, og varetager stationernes drift. Udgifterne hertil afholdes forskudsvis af statskassen og refunderes af Danmarks radio efter aftale mellem ministeren for offentlige

arbejder, ministeren for kulturelle anliggender og radiorådet.

§ 5. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter regler om oprettelse og drift af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse, og kan herunder bestemme, at sådanne anlæg kun må indrettes og benyttes efter tilladelse fra generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. Ministeren kan endvidere fastsætte afgifter for tilladelser til oprettelse af de nævnte anlæg og for godkendelser af den tekniske udførelse af anlæggene.

Kapitel 2.

Danmarks radio.

§ 6. Danmarks radio er en selvstændig offentlig institution, der ledes af det i § 8 nævnte radioråd, og hvis virksomhed finansieres gennem afgifter for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere, jfr. dog § 15.

§ 7. Danmarks radio har til opgave at udsende radiofoni og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed.

Stk. 2. Danmarks radio kan endvidere udøve programvirksomhed på undervisningsområdet, ved udsendelse af kortbølgeprogrammer til udlandet og ved fremstilling

af programnier til distribution på anden måde end gennem udsendelser.

§ 8. Radiorådet nedsættes af ministeren for kulturelle anliggender og sammensættes på følgende måde:

- 1) 2 medlemmer udpeges af ministeren for kulturelle anliggender.
- 2) 1 medlem, der skal være radioteknisk kyndig, udpeges af ministeren for offentlige arbejder.
- 3) 2 medlemmer udpeges af de fast ansatte medarbejdere i Danmarks radio efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender.
- 4) 12 medlemmer udpeges af folketingskommisjonen som repræsentanter for lyttere og fjernseere.
- 5) Hvert af de i folketingskommisjonen finansudvalg repræsenterede partier udpeger 1 medlem.

Stk. 2. De af ministeren for kulturelle anliggender anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer eller sammenslutninger af sådanne, der repræsenterer mindst 5000 kontingent- og licensbetalende medlemmer, og som har bestået i mindst 1 år, har over for folketingskommisjonen indstillingsret til valg af de i stk. 1, 4), nævnte radiorådsmedlemmer.

Stk. 3. Anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer, der repræsenterer religiøse og nationale mindretal, kan af ministeren for kulturelle anliggender anerkendes som indstillingsberettigede uden hensyn til deres medlemstal.

Stk. 4. Blandt rådets medlemmer udpeger ministeren for kulturelle anliggender en formand og en næstformand.

§ 9. Radiorådet er Danmarks radios øverste ledelse og fører tilsyn med, at de i loven fastsatte bestemmelser for institutions virksomhed overholdes. Rådet fastsætter de almindelige retningslinier for Danmarks radios virksomhed inden for de i loven givne rammer.

Stk. 2. Radiorådet har den endelige administrative afgørelse i sager, der vedrører Danmarks radios programvirksomhed, jfr. dog § 15 og §§ 16-18.

Stk. 3. Radiorådet udarbejder for hvert finansår et budget for Danmarks radios virksomhed. Budgettet forelægges ministeren for kulturelle anliggender til godkendelse.

Det godkendte budget tilsendes folketingskommisjonen til orientering. I driftsåret må overskridelse af budgettets samlede sum ikke ske uden ministerens samtykke.

Stk. 4. Efter aftale mellem ministeren for kulturelle anliggender og økonomi- og budgetministeren varetages revisionen af Danmarks radios regnskab af et af revisionsdepartementerne. Det af radiorådet udarbejdede regnskab for det enkelte finansår forelægges med revisionens bemærkninger ministeren for kulturelle anliggender til godkendelse og tilsendes derefter folketingskommisjonen til orientering.

Stk. 5. Ministeren for kulturelle anliggender træffer efter indstilling fra radiorådet afgørelse om oprettelse og nedlæggelse af stillinger ved Danmarks radio. De af Danmarks radio trufne aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår for Danmarks radios personale forelægges ministeren til godkendelse. Ministeren fastsætter i den i stk. 6 nævnte forretningsorden regler om besættelse af ledige stillinger, herunder om, i hvilke stillinger ministereii efter indstilling fra radiorådet skal foretage udnævnelsen.

Stk. 6. Ministeren for kulturelle anliggender udfærdiger efter indstilling fra radiorådet en forretningsorden for rådet og et reglement for de i Danmarks radio ansatte tjenestemænd.

§ 10. Radiorådet virker tillige som programudvalg og nedsætter desuden et forretningsudvalg.

Stk. 2. Regler om udvalgenes virksomhed og kompetence og om forretningsudvalgets sammensætning fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 11. For hvert amt nedsættes et programråd efter regler, der fastsættes af amtsrådet. Programrådet har til opgave at følge Danmarks radios programvirksomhed og at fremkomme med synspunkter herom over for radiorådet i dets egenskab af programudvalg. Formændene for amtens programråd deltager i møder med programudvalget efter regler, der fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 12. Udpegelse som medlem af radiorådet, forretningsudvalget og programrådene, jfr. §§ 8, 10 og 11, gælder for 4 år fra en 1. april

§ 13. Danmarks radios daglige drift ledes, bortset fra den i § 4 nævnte tekniske virksomhed, af en generaldirektør, der udnævnes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet.

§ 14. Størrelsen af afgifterne for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmottagere fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet og med tilslutning fra folketingets finansudvalg.

Stk. 2. Afgifterne opkræves af Danmarks radio og indgår i en særlig fond, der benævnes radiofonden og bestyres af radiorådet.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om de i medfør af stk. 1 fastsatte afgifter, herunder om afgiftspligtens indtræden og ophør. Efter forhandling med socialministeren og radiorådet kan ministeren for kulturelle anliggender fastsætte regler om nedsættelse eller bortfald af afgifterne. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af det indtægtsstab, sådanne regler medfører for Danmarks radio.

§ 15. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af udgifterne ved Danmarks radios virksomhed på de i § 7, stk. 2, nævnte områder. Aftale om vilkårene herfor træffes mellem ministeren for kulturelle anliggender, radiorådet og den minister, hvis forretningsområde berøres af den pågældende del af virksomheden. Ved en sådan aftale kan bestemmelserne i § 9, stk. 1 og 2, fraviges.

Kapitel 3.

Radionævnet.

§ 16. Radiorådets afgørelser i anledning af klager over bestemte programmer eller programserier, der er udsendt af Danmarks radio, kan af den, afgørelsen vedrører, indbringes for et nævn, radionævnet, der nedsættes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Radionævnet kan kun optage en sag til behandling, hvis den er indbragt for nævnet inden 4 uger efter, at radiorådets afgørelse er meddelt den pågældende. Radiorådets afgørelser skal indeholde oplysning

om adgangen til at indbringe afgørelsen for radionævnet og om fristen herfor.

§ 17. Radionævnet består af 3 medlemmer, der udpeges af ministeren for kulturelle anliggender for 4 år ad gangen. Et af medlemmerne skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne udnævnes til landsdommer.

Stk. 2. Ministeren udnævner blandt medlemmerne nævnets formand.

Stk. 3. Ministeren fastsætter radionævnets forretningsorden.

Stk. 4. Udgifterne ved nævnets virksomhed afholdes af statskassen.

§ 18. Radionævnet kan pålægge Danmarks radio at berigtige fejlagtige oplysninger om faktiske forhold, der er udsendt af Danmarks radio, og kan træffe afgørelse om berigtigelsens indhold, form og plads. Radionævnets afgørelser herom kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Radionævnet kan ikke i øvrigt træffe afgørelser, der er bindende for Danmarks radio, men kan alene fremsætte sin opfattelse af sagen.

Stk. 2. Radionævnets udtalelser offentliggøres, og nævnet kan i det enkelte tilfælde pålægge Danmarks radio at give meddelelse om den af nævnet afgivne udtalelse i sine udsendelser og kan bestemme, på hvilken måde og i hvilken form dette skal ske.

§ 19. §§ 16-18 gælder tilsvarende med hensyn til afgørelser truffet af andre end radiorådet i overensstemmelse med en i henhold til § 15 indgået aftale, jfr. § 15, 2. punktum.

Kapitel 4.

Forskellige bestemmelser.

§ 20. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om, at Danmarks radio mod godtgørelse af de hermed forbundne udgifter skal stille optagelser af sine udsendelser til rådighed for et i forskningsøjemed oprettet arkiv, og om adgangen til de arkiverede optagelser. Udgifterne ved oprettelse og drift af et sådant arkiv afholdes af statskassen.

§ 21. Efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender, påhviler det indehaveren af en radiofoni- eller fjernsynsmodtager at give Danmarks radio meddelelse om opstillingen af apparatet. Virksomheder, der sælger eller udlejer radiofoni- eller fjernsynsmodtagere til forbrugere, skal efter regler, fastsat af ministeren, give Danmarks radio meddelelse om stedfundne salg eller lejemål.

§ 22. Overtrædelse af bestemmelserne i § 1, § 3, stk. 1 og 2, og § 21 straffes med bode.

Stk. 2. I de forskrifter, der udfærdiges af ministeren for offentlige arbejder i medfør af § 5, kan fastsættes straf af bode for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Ved overtrædelser begået af aktieselskaber, andelsselskaber m.v. kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 23. Danmarks radio er erstatningsansvarlig for skade, der retsstridigt forvoldes ved institutionens radiofoni- og fjernsynsudsendelser. Ansvar et gælder dog ikke for skade forvoldt ved transmission af offentlige møder eller af aktuelle begivenheder, medmindre skaden er forvoldt i tjenesten af en ansat i Danmarks radio.

Stk. 2. Erstatning, som Danmarks radio har måttet udrede efter stk. 1, kan kræves betalt af skadevolderen i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til handlingens beskaffenhed, skadevolderens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 3. Skadevolderens erstatningsansvar over for skadelidte kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til de i stk. 2 nævnte omstændigheder og til

skadelidtes interesse. Erstatning, som skadevolderen har måttet udrede, kan kræves betalt af Danmarks radio i det omfang, ansvaret endeligt skal påhvile institutionen efter stk. 2.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på skade, der retsstridigt forvoldes ved radiofoni- og fjernsynsudsendelser fra andre institutioner, selskaber m.v. end Danmarks radio, jfr. § 15, 3. punktum.

§ 24. Loven træder i kraft den 1. april 1974.

Stk. 2. Lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning og lov nr. 413 af 18. december 1968 om fællesantenneanlæg m.v. ophæves.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jfr. dog § 25.

§ 25. Den danske stat har i Grønland eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.

Stk. 2. Ministeren for Grønland kan fastsætte regler om afgifter for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere i Grønland, om oplysningspligt for forhandlere af sådanne og om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning.

§ 26. Forslag om revision af loven fremsættes for folketing et efter gennemførelsen af en forsøgsmæssig fordeling af lyd- eller billedprogrammer ved hjælp af kabelanlæg inden for enkelte lokale områder, dog senest i folketingsåret 1977-78.

Givet på Christiansborg slot, den 13. juni 1973.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

MARGRETHE R.

Niels Matthiasen.

TELEUNDERSØGELSEN AF 1978

Århus, den 17. april 1979

Gruppe 3

Overvejelser vedrørende tekniske og lovmæssige forhold ved placering af Kabel-TV i det fremtidige net

Fællesantenneanlæg eller mere almindeligt Kabel-TV, i det følgende benævnt ved den engelske betegnelse CATV, er kommet i søgelyset på grund af dets nære slægtskab til øvrig trådbåren kommunikation med henblik på en besparende integration af transmissionsmedierne (kabler, forstærkere etc.). Slægtsskabet omfatter ikke blot **transmissionsteknikken**, men også den kendsgerning at brugerne, telefonabonnenter og fjernseere for en stor del er identiske, hvilket betyder, at fordelingsnettene i henseende til tracé er sammenfaldende.

Den væsentligste forskel ligger i, at CATV-nettet fører envejskommunikation af kollektive signaler (TV-kanaler) og derfor kan opbygges med træstruktur, medens telenettet fører tovejs kommunikation af individuel karakter og derfor må opbygges som stjernenet i det mindste med den hidtil brugte teknologi.

CATV afviger desuden fra det normale abonnentfordelingsnet derved, at det på grund af transmissionens bredbåndskarakter må opbygges af coaxledere eller andre bredbåndstransmissionsmedier eksempelvis lysledere (herom senere).

Da den tekniske udvikling imidlertid tenderer imod, at der efterhånden må indføres bredbåndstjenester i telenettet, har det været tillokkende at undersøge, om disse tjenester med fordel kunne afvikles ved en integration med CATV.

Der er derfor ved TU's foranstaltning gennemført en analyse, der har givet følgende resultat:

Den mulighed, der mentes at foreligge for multipleksudnyttelse af coaxkablets nederste frekvensbånd som erstatning for større ledningsbundter, er ikke realiserbar på grund af coaxkablernes **støjfølsomhed** i dette bånd.

Overføring af tovejskommunikation af bredbåndskarakter f.eks. til vidttelefonformål kan placeres i et ubenyttet afsnit af mellemområdet af frekvensbåndet, men dertil kræves et filterudstyr, hvor **specifikationskravene** ikke er umiddelbart overskuelige.

Det blev derfor vedtaget, at disse forhold skulle undersøges nærmere og **TFL** påtog sig at foretage en teoretisk analyse, om nødvendigt støttet af laboratoriemæssig verificering af denne analyses resultater. En foreløbig **rapport** forelagt i TU den 22. marts 1979 tyder på, at udsigterne til et positivt resultat ikke er særlig lovende. Dels vil kravene til filtrene betyde, at en produktion vil støde på store teknologiske vanskeligheder, dels vil den til rådighed værende kapacitet i henseende til det **antal** bredbåndsabonnenter, det vil være muligt at indkoble, antagelig være meget begrænset.

Det vil være rimeligt her at forsøge en vurdering af, hvor stort behovet er for bredbåndsabonnementer og hvilken bredbåndskommunikation, der kan blive tale om med den udvikling, vi mener at kunne se i de næste to decennier.

Det viser sig, at enhver overføring af data, hvis der da ikke er tale om helt exorbitant store krav til overføringshastigheden, vil kunne afvikles på **bestående** telefonkredsløb. Dette gælder, hvad enten der er tale om kommunikation til eller fra datamater, elektronisk overføring af tekst eller billeder g kommunikation via TV-skærm med informationscentre (wievdata).

Den eneste i dag kendte kommunikationsform, der kræver særlige bredbåndsoverføringsmedier, er videotelefonen eller mere almindeligt overføring af levende billeder. Kravet til båndbredde til dette formål må mere eller mindre bero på en subjektiv vurdering af, hvilke krav der bør stilles til billedet.s opløsningssevne, der er direkte afhængig af båndbredden.

Oprindelig forestillede man sig, at en båndbredde på 1 MHz, altså 1/5 af den båndbredde, hvormed et almindeligt TV-billede overføres, måtte være et rimeligt kompromis. Det er imidlertid nu den almindelige opfatteise, at ønsket om at supplere en telefonsamtale med et mere eller mindre udflydende billede af samtalepartneren ikke overlever nyhedens interesse ret længe. En billedkvalitet ret meget dårligere end et normalt TV-billede bliver næppe accepteret, i længden.

Bygger man på de krav som en mere professionel udnyttelse af overføringen vil stille til båndbredden, så vil der næppe i CATV-nettet blive plads til mere end nogle ganske få individuelle kanaler.

Et eventuelt ønske, om at televæsenet skulle overtage bestående coaxantenneanlæg eller med henblik på ejerskab deltage i anlæg af nye, vil således næppe kunne begrundes hverken ud fra tekniske eller nationaløkonomiske synspunkter.

En begrundelse for en fremtidig deltagelse i anlægsvirksomheden på CATV-området kunne være, at der derved skabtes større sikkerhed for, at den foreskrevne kvalitet af anlæggene blev opnået, thi det må erkendes, at adskillige af de allerede etablerede anlæg lader en del tilbage at ønske i så henseende.

Dette betyder **til** gengæld, at incitamentet til at overtage bestående anlæg bliver mindre helt bortset fra, at de fordele, der vil kunne opnås ved en sådan overtagelse, ifølge det foregående er stærkt begrænsede, så begrænsede at det, hvis de meget pessimistiske prognoser, der i dag gælder for videofonen viser sig at holde stik, må konstateres, at der ingen fordele er. En overtagelse ville derfor blot betyde, at televirksomheden skulle drive og vedligeholde et CATV-anlæg af tvivlsom kvalitet.

Ønsket om en teknisk integration er naturligvis udelukkende baseret på bestræbelserne på at reducere antallet af kabler til kommunikationsformål, men det må erindres, at selve kabelprisen i fordelingsnettet, og det er jo det, sagen her drejer sig om, er relativ lille i forhold til monteringsomkostningerne her specielt nedgravningsomkostningerne.

Ved et godt samarbejde med antenneforeningerne kan der ved fællesnedlægning af telekabler og TV-kabler i udstykningsområder spares betydelige beløb til graveudgifter. At dette samarbejde nu er udviklet til at omfatte elkabler har en del at gøre med den udvikling, der blev sat i gang, da fællesantenneanlæggene dukkede op.

Den fremt idige udvikling

Så længe **ophavsretsproblemerne** er uløste, vil antenneforeningerne være henvist til at forsyne deres **anlæg** med signaler fra lokale antenner, og da hovedformålet med anlæggene jo er modtagelse af udenlandske signaler, vil anlægsvirksomheden derfor være begrænset til områder, hvor disse signaler kan modtages med en rimelig kvalitet.

Omend de senest etablerede anlæg er baseret på mere avancerede antenneformer med forøget rækkevidde, må det dog erkendes, at grænsen for at inddrage flere områder i udlandsmodtagningen nu er ved at være nået, og at den øjeblikkeligt' situation, hvor ca. 60% af landets fjernseere er tilsluttet fællesantenneanlæg, antagelig vil være stabil nogle år endnu, indtil enten TV-rundspredningssatellitter bliver en kendsgerning eller ophavsretsproblemerne bliver løst.

Modtagning fra satellitter vil antagelig kræve fællesantenneanlæg, som vi kender dem nu blot forsynet med en særlig parabolantenne. Det vil betyde, at de resterende områder ret hurtigt vil blive udbygget, og det vil da være rimeligt, om der gøres en ekstra indsats for at tilsikre, at kvaliteten af disse anlæg bliver tilfredsstillende.

Såfremt ophavsretsproblemerne forinden bliver løst, vil der ligeledes ske en udbygning af de resterende områder, men derudover vil det være nødvendigt, at der etableres et landsdækkende tilbringernet til transmission af de udenlandske signaler fra landegrænserne til fordeling til de lokale antennenet. De eksisterende net, der i dag må klare sig med mere eller mindre perfekte signaler fra lokale antenner, vil naturligvis ligeledes blive forsynet.

Det landsdækkende net må etableres og drives af televirksomhederne, dels fordi teleanlæggene udgør en bekvem basis for etablering af nettet dels, og det er en meget væsentlig begrundelse, fordi det ville være særdeles risikabelt at overlade et landsdækkende net til udnyttelse på privat initiativ.

Ny teknik - her specielt lyslederteknikken

De foregående overvejelser er alle baserede på kendt teknik bortset fra, at der måske nok er trukket et par veksler på fremtiden, hvad angår rundspredningssatellitter.

De ændringer i tekniske og politiske overvejelser den fremtidige tekniske udvikling kan medføre, kan der i dag ikke forventes en redegørelse for, kun den del af udviklingen, der er nået så langt, at tydelige trends er begyndt at vise sig, har krav på at få plads i disse overvejelser.

Her drejer det sig først og fremmest om lyslederteknikken, der nu har nået et stade, hvor det alvorligt skal overvejes, hvordan implementeringen i de eksisterende tekniske anlæg skal foregå, dels således at den nye tekniks muligheder udnyttes fuldt ud, dels således at samarbejdet med de allerede etablerede anlæg bliver optimalt.

Et af de områder, hvor denne teknik vil få betydning, er bredbåndstransmissionen og herunder naturligvis transmissionen af videosignaler. Der har siden lysleders opdukken på den teknologiske horisont været en tendens til at beskrive den som den teknik, der rummer alle muligheder eller som den endelige løsning på vore transmissionsproblemer.

Måske er denne opfattelse rigtig, men det vil være nødvendigt, at der i forbindelse med denne udredning gøres rede for de begrænsninger, de nuværende implementeringsløsninger sætter for udnyttelsen af de forventede muligheder.

Disse omfatter først og fremmest overføring af meget brede frekvensbånd, men dernæst en elimination af mange af generne ved den trådbårne transmission. Man opnår bl.a. immunitet over for induceret, elektromagnetisk støj fra omgivelserne. Endvidere opnås en mindre dæmpning og dermed en større afstand mellem regeneratorpunkterne, så stor at man i visse tilfælde eksempelvis i fordelingsnettene, altså også i CATV-nettene, helt kan undgå regeneratore.

Vil man udnytte denne fordel, må det være naturligt at opbygge nettet som et stjernenet, d.v.s. med en (eller måske flere) lysleder pr. abonnent til centralen eller en eller anden form for koncentrator. Dermed tegner der sig en struktur, der leder tanken hen på et fremtidigt kabelnet, hvor samtlige telefunktioner, altså også CATV-funktionen, er fremført i samme kabel, ikke nødvendigvis i en fælles lysleder, men i et passende antal pr. abonnent.

Da lysledere både fylder og vejer uhyre lidt, vil en sådan løsning være overkommelig og dens realisation kun afhænge af prisudviklingen. Denne er nok vanskelig at vurdere i dag, men sandsynligheden taler for, at den nuværende lidt omstændelige fremstillingsproces vil kunne forenkles.

De lyskilder, der anvendes i dag, er ikke tilstrækkelig lineære til, at analog transmission kan benyttes, hvilket for så vidt er uden betydning som den frem-

tidige transmissionsform vil blive den digitale. Det har imidlertid alligevel indflydelse på anvendelsen ved transmission af TV-signaler, så længe TV-modtagerne er konstrueret til analoge signaler, idet det vil være nødvendigt at forsyne hver modtager med en digitalanalog omsætter, hvilket betyder en væsentlig fordyrelse af anlæggene.

Der er næppe tvivl om, at TV-modtagere på længere sigt bliver digitale, men da et flertal af fjernseere i de sidste par år har udskiftet deres modtagere for at kunne modtage farve-TV, vil der gå adskillige år, inden den fordyndede omsætter kan undværes.

Et andet forhold, der har indflydelse på transmission af TV-signaler, bør nævnes her. Det viser sig overraskende nok, at det trods lyslederens enorme båndbredde indtil nu ikke er lykkedes at få plads til mere end to videosignaler med normalt informationsindhold. Det betyder, at man, da der regnes med fremføring af minimum 12 kanaler, enten må fremføre minimum 6 lysledere alene til TV-formål eller indskyde en digital switch mellem tilbringerledning og fordelingsnet. Der vil blive stillet meget store krav til kapaciteten af en sådan switch, et problem der p.t. undersøges på de store udviklingscentre.

Konklusion

Det må **alt** i alt konstateres, at tanken om en teknisk integration af CATV-anlæg, der er baseret på analog transmission på coaxledninger med andre bredbåndstjenester eksempelvis videotelefon, må opgives.

For lysledernes vedkommende er forholdet knapt så afklaret. Der er næppe tvivl om, at lyslederne vil blive fremtidens **transmissionsmedie** også inden for CATV-området. Men netop på dette område er der **forhold**, der gør, at **det** i dag vil være væsentlig dyrere at anvende lysledere i stedet for coaxledninger. Derfor lærer endvidere et ikke uvæsentligt udviklingsarbejde, inden et CATV-system med lysledere kan leve op til de kapacitetskrav, man i dag **stiller** til **et** sådant system.

Anvendelsen af lysledere betyder imidlertid en radikal ændring af netstrukturen til fordel for en inkorporering i teleadministrationernes fordelingsnet.

Behovet for særskilte lysledere til CATV-formål udelukker selvsagt ikke, at disse kan fremføres i særskilte kabler og at de derfor godt kan være i privateje, men hvis den optimale struktur viser sig at være et net, hvor de individuelle ledere fremføres over så store afstande, at de samlende centre naturligt bliver enten telefoncentralen eller andre switchpunkter i telenettet, kan et sådant ejerforhold vanskeligt tænkes.

Forsyningen af de før omtalte "manglende områder" efter dette princip kan til gengæld blive et problem, specielt hvad økonomien angår. Det er nemlig overvejende sandsynligt, at forsyning med telefoner, på det tidspunkt hvor lyslederteknikken er moden til implementering, vil have nået et foreløbigt mætningspunkt (en telefon pr. boligenhed) og at fordelingsnettet derfor vil være udbygget i en grad, der begrænser den videre udbygning til at gælde nye boligområder.

Etableringen af et lysledernet med det formål at dække alle nuværende og fremtidige teleformål ville derfor betyde enten, at det eksisterende net skulle afskrives eller at dobbeltinvesteringen skulle bæres alene af CATV-afgifterne, hvilket næppe ville være rimeligt eller muligt.

Det endelige system for udbygningen af de "manglende områder" kan næppe fastlægges i dag, men på én eller anden måde vil teleadministrationerne blive involverede.

udformning af lovbestemmelser

Konsekvensen af de her gjorte overvejelser for en udformning af de afsnit i teleloven, der omhandler eneretsområder, må blive:

De overordnede net, dvs. de net, der på et eller andet tidspunkt bliver aktuelle, når opretshavsproblemerne er løst, samt de net, der i dag kan tænkes at samle fællesantenneanlæggene inden for en storkommune til en enhed (eks. Århus), bør oprettes og drives af teleadministrationerne.

Loven bør endvidere udformes sådan, at teleadministrationerne ikke får koncession på og dermed pligt til at oprette CATV-fordelingsnet, men tillige sådan at det er muligt for teleadministrationerne at løse opgaver inden for CATV-området, når nationaløkonomiske synspunkter taler for det.

